

**VLADA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

985

Na osnovu člana 19. stav 1. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94, 8/95, 58/02 i 19/03), a u vezi sa članom 30. stav 2. Zakona o Razvojnoj banci Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 37/08) na prijedlog Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 65. sjednici održanoj 6. augusta 2008. godine, donosi

UREDBU

**O KRITERIJIMA I NAČINU VOĐENJA NADZORA NAD
POSLOVANJEM RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

Ovom Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Uredba) bliže se propisuju osnovni kriteriji i nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBA) u postupku nadzora nad poslovanjem Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Banka), te minimalni standardi za:

- upravljanje kapitalom;
- upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive Banke;
- upravljanje koncentracijom kreditnog rizika;
- poslovanje s osobama povezanim s Bankom;
- upravljanje rizikom likvidnosti;
- upravljanje deviznim rizikom;
- upravljanje operativnim rizikom;
- upravljanje tržišnim rizicima;
- provođenje i održavanje sistema internih kontrola;
- provođenje interne i eksterne revizije;
- obim, oblik i sadržaj aktivnosti Banke za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
- obavljanje platnog prometa i obračun i iskazivanja efektivne kamatne stope;
- formu izvještavanja o poslovanju prema FBA.

Član 2.

Predmet i sadržaj nadzora kojeg provodi FBA obuhvata kontrolu zakonitosti rada, akata i primjenu propisa kojima se regulira rad Banke i poslovnih politika i procedura koje je donijela Banka.

Član 3.

Obavljanje nadzora nad primjenom principa zakonitosti i održavanja propisanih standarda, koji su primarno odgovornost organa nadzora i rukovođenja u Banci, i postupak pri poduzimanju odgovarajućih mjera za otklanjanje nepravilnosti i slabosti utvrđenih od strane FBA, ima za cilj osigurati stabilno poslovanje i ostvarivanje ciljeva Banke.

Pod nepravilnostima i slabostima, u smislu ove Uredbe, podrazumijeva se poslovanje mimo propisa i stanja i aktivnosti Banke koje predstavljaju nesolidno, nestabilno i suviše rizično poslovanje bez obzira na to da li su njima prekršeni propisi, politike i procedure.

Pomoću kvalitativnih i kvantitativnih tehnika FBA posebno nadzire i utvrđuje:

1. usaglašenost akata sa zakonom, uspostavljanje i održavanje minimalnih uslova za poslovanje Banke;
2. kapital: snagu i adekvatnost kapitala Banke;
3. nadzor i rukovođenje: način, kvalitetu, adekvatnost nadzora i rukovođenja Bankom;
4. profitabilnost: stabilnost poslovanja na principima rentabilnosti, likvidnosti i sigurnosti plasmana, u cilju očuvanja kapitala;
5. likvidnost: način osiguranja i stepen održavanja likvidnosti u poslovanju Banke i održavanje rezervi u funkciji obavljanja platnog prometa;
6. kvaliteta aktive: nivo rizičnosti i stepen naplativosti aktive i odgovarajućih vanbilansnih stavki, koncentracije rizika, prekoračenja propisanih ograničenja, poslovanje s povezanim licima i druge specifične kategorije;
7. adekvatnost zaštite od kamatnih, deviznih, vanbilansnih i drugih rizika Banke;
8. adekvatnost interne metodologije praćenja, kontrole i ocjene kvalitete i sigurnosti poslovanja Banke;
9. adekvatnost primjene metodologije praćenja i kontrole platnog prometa;
10. adekvatnost procedura i internih kontrola u cilju otkrivanja i sprečavanja transakcija koje uključuju kriminalne aktivnosti, pranje novca ili aktivnosti koje podržavaju finansiranje terorizma;
11. adekvatnost načina izvještavanja FBA.

Član 4.

Organi nadzora i rukovođenja Bankom su dužni da, u skladu sa Zakonom o Razvojnoj banci Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon), Zakonom o bankama Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o bankama) i drugim propisima, pravovremeno donose i nadziru primjenu odgovarajućih mjera i aktivnosti za sprečavanje opadanja kvalitete poslovanja Banke, kao i mjera za prevladavanje već nastalih slabosti, a prije njihovih prerastanja u teža ili nerješiva stanja.

Član 5.

Nadzor iz člana 3. ove Uredbe, FBA obavlja na sljedeći način:

1. praćenjem izvještaja, informacija i podataka koje Banka dostavlja FBA u formi propisanih izvještaja iz poglavlja 14. - Forma izvještaja za FBA;
2. neposrednim pregledom poslovnih knjiga, knjigovodstvene kao i druge dokumentacije u Banci.

Nadzor iz stava 1. tačka 1. ovoga člana FBA obavlja kontinuirano, a nadzor iz stava 1. tačka 2. u skladu sa svojim planom.

Naknadu za nadzor FBA po ovoj Uredbi utvrđuje Upravni odbor FBA posebnom odlukom, uz konsultaciju sa Vladom Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 6.

Prilikom obavljanja nadzora nad poslovanjem Banke, FBA izdaje preporuke, pismena upozorenja i naloge za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i slabosti (u daljnjem tekstu: Akti).

Za odgovorno, oprezno, racionalno i uspješno obavljanje bankarskih aktivnosti koje vode ka stabilnom i djelotvornom poslovanju Banke, ovom Uredbom se ulozi organa nadzora i rukovođenja u Banci daje primarni i odlučujući značaj.

Član 7.

O nalazima, nepravilnostima i slabostima utvrđenim u postupku nadzora, FBA sastavlja zapisnik koji dostavlja Banci najkasnije u roku od 20 dana, od okončanja kontrole u Banci odnosno od izvršene prezentacije nalaza Upravi Banke.

Direktor FBA može rješenjem odrediti i drugi rok za dostavljanje Banci zapisnika o izvršenom nadzoru.

Banka ima pravo prigovora na zapisnik iz stava 1. ovoga člana u roku od 8 dana od dana prijema istog.

Nakon isteka roka za prigovor ili nakon razmatranja prigovora Banke, FBA donosi rješenje o potrebnim aktivnostima Banke za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i slabosti u poslovanju, te određuje rokove za njihovo izvršenje.

Rješenje se dostavlja Upravi i Nadzornom odboru Banke.

Protiv rješenja iz stava 4. ovoga člana Banka ima pravo prigovora u roku od 8 dana od dana prijema istog.

Član 8.

Kada utvrdi slabosti i nedostatke u poslovanju Banke koje se odnose na kršenje odredaba zakona i uslova utvrđenih propisima i ovom Uredbom, FBA je ovlaštena da:

1. postavi određena ograničenja, zahtjeve i naloži odgovarajuće aktivnosti za sprečavanje daljnjeg pogoršanja stanja i poboljšanje procedura Banke za unapređenje poslovanja i upravljanje rizikom;
2. naloži Banci i odgovornim licima provođenje predloženih mjera i utvrdi rokove za primjenu.

Ukoliko Banka u predviđenom roku ne izvrši naložene mjere, FBA može, cijeneći težinu posljedica neizvršenja naloženih mjera, o neizvršenju i posljedicama neizvršenja obavijestiti Nadzorni odbor i/ili Skupštinu Banke, radi poduzimanja aktivnosti iz njihove nadležnosti.

Član 9.

Prilikom odlučivanja o mjerama i primjeni mjera iz svoje nadležnosti, FBA je dužna da uzme u obzir olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, odnosno razmotri štetu (običnu štetu i izmaklu korist, prouzrokovanu namjerno ili nepažnjom) i

opasnost koju proizvodi učinjena nepravilnost ili nastalo stanje, stepen saradnje koju pokazuju odgovorna lica i njihova efikasnost i korektnost prije otkrića problema ili nastalog stanja, brzinu i cjelovitost eliminiranja stečene lične ili koristi trećih lica i pitanja nadoknade finansijske štete nanese Banci ili trećim licima.

FBA je dužna uzeti u razmatranje i svaki finansijski dobitak ili drugu korist odgovornog lica, saznanja odgovornog lica o učinjenoj nepravilnosti, skrivanje ili namjeru da se činjenje ili nečinjenje odgovornog lica sakrije, tok nepravilnosti ili slične radnje, gubitak ili štetu za korisnike bankarskih i finansijskih usluga, eventualno prethodna upozorenja vezana za učinjenu nepravilnost ili stanje i nastavljanje štetnog ili neprimjerenog ponašanja i nakon upozorenja, učestalost i trajanje nepravilnosti, itd.

Član 10.

Akte iz člana 6. ove Uredbe FBA dostavlja licima na koje se odnose.

Akti FBA sadrže:

1. sva obuhvaćena operativna ograničenja;
2. pojedinačne naloge članovima organa i odgovornih lica u Banci;
3. rokove trajanja ograničenja i zahtjeva;
4. oblike i rokove dostave posebnih izvještaja koje će Banka dostavljati FBA i
5. drugo.

Akti FBA, kao i zapisnik iz člana 7. ove Uredbe, predstavljaju službenu tajnu.

1. UPRAVLJANJE KAPITALOM

Član 11.

Utvrđene minimalne standarde kapitala i minimalne standarde za kreiranje i provođenje programa za upravljanje kapitalom Banka je dužna da osigura, kontinuirano održava i provodi.

Minimalni iznos vlasničkog kapitala u novcu, iznos i stopa neto kapitala od ukupne rizikom ponderirane aktive i drugih stavki, u skladu sa odredbama Zakona i Zakona o bankama, predstavljaju minimalne standarde za pristup i posredovanje na finansijskom tržištu, odnosno standarde koji pružaju punu sposobnost za apsorpiranje mogućih gubitaka kojima je, pri obavljanju svojih aktivnosti, Banka izložena.

Uplate u vlasnički kapital moraju biti u skladu sa Zakonom.

Banka ne može kreditirati, garantirati ili na drugi način finansirati ulaganja u svoj kapital.

Član 12.

Skupština Banke i Nadzorni odbor u skladu s njihovim nadležnostima utvrđenim Zakonom i statutom banke su odgovorni za kvantitativno i kvalitativno osiguranje i održavanje kapitala banke, najmanje na nivou minimalnih standarda iz Zakona o bankama i ove Uredbe.

Nadzorni odbor Banke u smislu ovog člana je, kao minimum, dužan:

1. izvršavati nadležnosti i snositi odgovornosti iz zakona, drugih propisa i Statuta, donositi program za upravljanje kapitalom banke (u daljnjem tekstu: Program) s politikama vezanim za kvantitetu i kvalitetu kapitala kojeg je Banka dužna osigurati i održavati, kao i utvrditi procedure za kreiranje i razvoj metoda za praćenje tekućih i planiranje budućih potreba Banke za kapitalom;
2. obavezati Upravu Banke da uredno i pravovremeno podnosi prijedloge za donošenje odluka vezanih za tačku 1. ovog stava;
3. Upravi Banke odrediti sadržaj i rokove izvještavanja o adekvatnosti kapitala, ali najmanje tromjesečno, te osigurati usklađenost izvještajnih politika iz ove oblasti s odredbama ove Uredbe;

4. osigurati sva potrebna sredstva za ostvarivanje Programa i politika Banke vezanih za pitanja kapitala Banke, u skladu sa svojim općim aktima i ovom Uredbom;
5. odlučivati po prijedlozima i sagledavati izvještaje Uprave Banke;
6. pratiti i razmatrati periodični plan kapitala Banke, najmanje jednom godišnje;
7. razmatrati i odlučivati po izvještajima, prijedlozima i zahtjevima, odnosno aktima propisanim ovom Uredbom.

Član 13.

Uprava Banke je odgovorna za održavanje adekvatnog kapitala Banke u skladu sa statutom, Programom, politikama i procedurama koje je donio Nadzorni odbor i odredbama ove Uredbe.

Uprava Banke, kao minimum, je dužna:

1. izvršavati nadležnosti iz Zakona, drugih propisa i Statuta, utvrđivati i Nadzornom odboru podnositi na usvajanje prijedloge Programa, politika i procedura vezanih za upravljanje kapitalom Banke;
2. provoditi Program, politike i procedure vezane za upravljanje kapitalom Banke;
3. kontinuirano pratiti da li stanje i struktura kapitala Banke osiguravaju zadovoljavanje minimalnih standarda iz Zakona i ove Uredbe;
4. detaljno i u utvrđenim rokovima izvještavati Nadzorni odbor o adekvatnosti kapitala Banke, ali najmanje u skladu s izvještajnim zahtjevima utvrđenim ovom Uredbom;
5. za Nadzorni odbor Banke najmanje dva puta godišnje pripremati prijedlog periodičnog plana kapitala Banke za ocjenu i usvajanje.

Član 14.

Upravljanje kapitalom Banke mora da predstavlja stalni proces za utvrđivanje i održavanje kvantitete i kvalitete (odnosno strukture) kapitala Banke najmanje na propisanom odnosno odgovarajućem nivou kao i jasno razumijevanje realnih potreba Banke za kapitalom. Zbog toga što kapital predstavlja rijedak ekonomski i strateški resurs, upravljanje kapitalom mora činiti jednu od najvažnijih komponenata opreznog, djelotvornog i strateškog planiranja i upravljanja Bankom. Kako se elementi opreznog programa upravljanja kapitalom, zavisno od prirode i složenosti pojedinačnih aktivnosti i preuzetog rizika banke razlikuju, Banka je dužna donijeti svoj posebni Program u pisanom obliku.

Program Banke mora sadržavati naročito:

1. oprezne politike za osiguranje i održavanje kvantitete i kvalitete kapitala najmanje na nivou minimalnih standarda iz ove Uredbe i
2. definirane jasne i efikasne procedure za stalno praćenje tekućeg stanja i potreba Banke za kapitalom na nivou standarda iz ove Uredbe i zadovoljenje njenih budućih potreba zavisno od složenosti i rizičnosti njenih sadašnjih i planiranih budućih aktivnosti.

Član 15.

Kapital Banci treba pružiti potrebne izvore za redovne aktivnosti, pokriće preuzetog i potencijalnog rizika, upotpunjavanje ukupnog poslovanja, širenje obima Banke i finansiranje nekamatonosne aktive.

Kapitalom kao posebnim finansijskim izvorom Nadzorni odbor i Uprava Banke moraju oprezno upravljati i pri tome osigurati uspješan pristup neophodnom dodatnom kapitalu.

Nadzorni odbor je dužan usvojiti i u svakom trenutku osigurati provođenje politika za zadovoljenje kvantitativnih i kvalitativnih potreba Banke za kapitalom i time omogućiti njezine neometane aktivnosti i poslovanje. Politike Banke, u pisanom obliku, moraju sadržavati sveobuhvatne i detaljne funkcije upravljanja izvorima kapitala, zavisno od složenosti svake njezine operacije, i obuhvaćajući najmanje i pitanja:

1. visine i dinamike povećanja vlasničkog kapitala;

2. ograničavanja dopunskih oblika kapitala u skladu sa Zakonom o bankama i ovom Uredbom;
3. prirode predviđenih ili očekivanih izvora za nove potrebe dodatnog kapitala;
4. mogućih minimalnih stopa kapitala vezanih za procjene preuzetog rizika, a koje bi mogle biti i iznad minimalnih stopa propisanih ovom Uredbom.

Član 16.

Uprava Banke je dužna kreirati i razvijati odgovarajuće procedure neophodne za upravljanje stanjem i strukturom kapitala Banke. Te procedure, kao minimum, moraju uključivati:

1. procedure za stalno praćenje stanja, usuglašenosti stanja kapitala sa standardima iz ove Uredbe i izvještavanja i
2. proces planiranja kapitala koji treba osigurati predviđanje i ispunjavanje budućih potreba Banke za kapitalom i, ako je to potrebno, dostizanje posebnog nivoa adekvatnog kapitala koji u pojedinačnim slučajevima FBA može zahtijevati, kao i komunikaciju i informiranje nadležnih organa.

Plan za održavanje adekvatnog kapitala Banke (u daljnjem tekstu: Plan), uzimajući u obzir tekuće stanje i očekivane uticaje predviđenih promjena u poslovanju i okruženju te operativnom i finansijskom stanju Banke treba, kao minimum:

1. sadržavati predviđanja potreba Banke za kapitalom i njegovo očekivano stanje tokom najmanje sljedeće tri godine, s posebnim i detaljnijim osvrtom za narednu godinu;
2. identifikirati i davati argumente za pretpostavke na kojima je predviđanje zasnovano;
3. identifikirati kvantitetu, kvalitetu i analizirati mogućnosti internih izvora za neophodni dodatni kapital;
4. procijeniti mogućnost pristupa i raspoloživost potrebnih eksternih izvora dodatnog kapitala;
5. procijeniti mogućnost pristupa i brzinu mogućeg pristupa različitim izvorima kapitala;
6. procijeniti troškove rasta dodatnog kapitala.

Faktori koji mogu iziskivati dodatni kapital i koji u Planu moraju biti jasno razmotreni odnosno prikazani i analizirani uključuju: već nastale ili moguće buduće promjene u propisima, eventualne posebne zahtjeve FBA, rast aktive i pasive bilansa i vanbilansa, sticanja, osnivanje organizacijskih dijelova Banke, osnovne troškove kapitala i investicije, operativne i investicijske gubitke.

Član 17.

U skladu sa Zakonom o bankama, u smislu ove Uredbe, kapital Banke čini: a) osnovni kapital (Tier 1), definiran članom 18. ove Uredbe, b) dopunski kapital (Tier 2), definiran članom 19. ove Uredbe i c) dodatni kapital (Tier 3).

Dodatni kapital služi za pokriće tržišnih rizika. Za dodatni kapital Banka može koristiti isključivo višak osnovnog i dopunskog kapitala iznad potreba za pokriće kreditnog i operativnog rizika. U ovu svrhu korištenje dopunskog kapitala ne smije biti veće od 250 % korištenog osnovnog kapitala.

Uzimajući u obzir ova ograničenja, osnovni i dopunski kapital se koriste za pokriće prvo kreditnog rizika, zatim operativnog rizika i na kraju neiskorišteni dio za tržišni rizik. Kod izračuna stope neto-kapitala (adekvatnosti kapitala), Banka je dužna da iznosu rizika ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata i ponderiranom operativnom riziku (POR) doda i ponderirani tržišni rizik (PTR), koji se dobije kada se zbroj svih kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik pomnoži sa 8,33 (recipročna vrijednost minimalne stope neto kapitala - 100% : 12% = 8,33).

Neto kapital čini iznos kapitala umanjen za odbitne stavke iz člana 20. ove Uredbe.

Član 18.

Osnovni kapital Banke predstavlja razliku između ukupnog iznosa:

1. vlasničkog kapitala;

2. općih zakonskih rezervi Banke;
 3. ostalih rezervi koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive i
 4. zadržane, odnosno neraspodijeljene dobiti Banke iz prethodnih godina,
- umanjenog za ukupan iznos:
1. nepokrivenih gubitaka prenesenih iz prethodnih godina;
 2. gubitka iz tekuće godine;
 3. nematerijalne imovine: patenti, licencije, koncesije, ulaganja u istraživanje tržišta, trgovačko ime, trgovački znak, goodwill i sl.

Član 19.

Dopunski kapital Banke sastoji se od:

1. općih rezervi Banke za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu Banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva u skladu sa članom 57. ove Uredbe;
2. obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene od strane eksternog revizora;
3. iznosa dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele;
4. subordinisanih dugova (uzeti krediti, izdate obveznice), a najviše do 50 % iznosa osnovnog kapitala Banke, pod sljedećim uslovima:
 - a) da su sredstva od strane Banke u potpunosti iskorištena,
 - b) da Banka povjeritelju nije dala instrument za osiguranje naplate po toj osnovi i da isti nema status osiguranog duga,
 - c) da Banka s povjeriteljem nema aranžman sa suprotnom operacijom,
 - d) da je ugovorom utvrđen rok dospeljeća duga od najmanje 5 (pet) godina i da se isti ne može otplatiti ni nakon isteka tog roka ako bi se tom operacijom kapital Banke smanjio ispod propisanog nivoa;
 - e) da Banka, u svrhu obračuna dopunskog kapitala, iznos subordinisanog duga uredno smanjuje - otplaćuje u skladu s ugovorenim dinamikom, ako je ista ugovorena;
5. hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala do najviše 50% iznosa osnovnog kapitala Banke. U svrhu ove odredbe pod konvertibilnim stavkama - instrumentima kapitala podrazumijevaju se stavke - obaveze Banke s ugovorenim klauzulom o konverziji u instrumente (trajnog) kapitala koja se ima izvršiti najkasnije na dan ugovorenog roka dospeljeća konvertibilne stavke-instrumenta;
6. stavki - obaveza trajnog karaktera bez obaveze Banke za vraćanje (trajni namjenski ili nenamjenski depoziti i slične stavke), na čije se angažiranje u aktivnim poslovima primjenjuju politike i procedure Banke.

U svrhu obračuna adekvatnosti kapitala iznos dopunskog i dodatnog kapitala zajedno ne može biti veći od iznosa osnovnog kapitala Banke.

Član 20.

Neto-kapital (uskladeni kapital) Banke odnosno iznos koji služi za obračun stope adekvatnosti kapitala Banke, predstavlja razlika iznosa kapitala iz člana 17. ove Uredbe i odbačnih stavki koje čine:

1. ulozi (investicije) Banke u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine osnovnog kapitala Banke;
2. sva potraživanja od vlasnika Banke, odobrena od Banke suprotno zakonima, propisima i poslovnim politikama Banke i
3. sva velika izlaganja Banke kreditnom riziku (preko 15% iznosa osnovnog kapitala Banke) prema vlasniku kapitala.

Član 21.

Rizičnu aktivu Banke predstavljaju stavke aktive bilansa i vanbilansa Banke, koje su izložene riziku i koje se množe odgovarajućim ponderom standardnog rizika koji odgovara

izloženosti pojedinačnih oblika aktive visini prirodnog rizika, u skladu sa članom 24. ove Uredbe.

Član 22.

U smislu ovog člana aktivu bilansa i vanbilansa Banke predstavlja ukupna knjigovodstvena neto vrijednost aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata njenih vanbilansnih obaveza koje predstavljaju njenu potencijalnu bilansnu aktivu.

Knjigovodstvena neto vrijednost aktive predstavlja knjigovodstvenu vrijednost aktive umanjenu za bilo koja umanjena odnosno odbitne stavke.

Kreditni ekvivalent vanbilansnih obaveza predstavlja iznos koji se dobije množenjem knjigovodstvene - nominalne vrijednosti vanbilansnih obaveza sa odgovarajućim koeficijentima konverzije iz člana 23. ove Uredbe.

Član 23.

Koeficijenti konverzije za obračun kreditnih ekvivalenata vanbilansnih obaveza Banke iznose kako slijedi:

VRSTA VANBILANSNE OBAVEZE	Koeficijent konverzije	Lice koje se cijeni - potencijalni dužnik
1. Neopozive platne garancije izdate od banke	1,0	Korisnik
2. Neopozive garancije (osim plativih) izdate od banke	0,5	Korisnik
3. Neopozive kreditne obaveze s početkom do 1 godine	0,5	Korisnik
4. Dokumentami akreditivi otvoreni ili potvrđeni od banke	0,5	Korisnik
5. Obaveze koje je banka prihvatila, proizašle iz ugovora o prodaji s pravom reokupa	1,0	Korisnik, Otvarajuća banka
6. Devize i KM kupljeni po ugovorima o deviznim svopovima, fjučerima i valutnim opcijama i obaveze komitenata koje je banka prihvatila i koje proizlaze iz deviznih kurseva po ugovorima o jednovalutnom kursnom svopu, kursnim terminskim poslovima i kupljenim kursnim opcijama	0,1	Druga ugovorna strana

Za druge slučajeve vanbilansnih obaveza Banke, zavisno od njihove specifične prirode, FBA može pojedinačno odrediti koeficijent konverzije.

Član 24.

Ukupan rizik aktive Banke predstavlja zbroj proizvoda (množenja) odgovarajućih stopa (pondera) rizika i stavki aktive odnosno kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki izloženih riziku, u skladu sa pregledom kako slijedi:

AKTIVA I VANBILANSNI KREDITNI EKVIVALENTI	STOPA (PONDER) RIZIKA
1. novčana sredstva;	
potraživanja od centralnih vlada zemalja zone A;	0 %
potraživanja od CB BiH i centralnih banaka zemalja zone A;	
2. potraživanja od banaka iz zemalja zone A, osim po osnovu subordinisanih dugova;	
potraživanja od banaka sa sjedištem u zemljama zone B s tekućim dospeljem do 1 godine, osim po osnovu subordinisanih dugova;	
potraživanja od međunarodnih banaka za razvoj;	
potraživanja od Vlade F BiH, Vlade BiH i regionalnih vlada nižih od vlada zemalja zone A;	20 %
potraživanja od instituc. koje finansira budžet F BiH/BiH i centr.vlade zemalja zone A;	
finansijski instrumenti u postupku naplate;	

3. potraživanja od svih banaka u BiH;	50 %
4. sva preostala aktiva i kreditni ekvivalenti vanbilansnih obaveza iz člana 24. ove Uredbe;	100 %

Zemlje Zone A su zemlje članice OECD-a.

Član 25.

Adekvatnost (stopa adekvatnosti) kapitala Banke predstavlja odnos neto-kapitala definiranog odredbom člana 17. stav 4. ove Uredbe i zbroja visine ukupnog rizika aktive definiranog članom 24. ove Uredbe, ponderiranog operativnog rizika (POR) i ponderiranog tržišnog rizika (PTR).

Član 26.

Banka je dužna kvartalno (kalendarski) izvještavati FBA o stanju i strukturi svog kapitala, na obrascu koji je propisan ovom Uredbom u poglavlju 14. - Forma izvještaja za FBA.

Pored obaveze iz stava 1. ovog člana, o nastalim promjenama u kapitalu i promjenama koje mogu značajno negativno utjecati na obračun adekvatnosti kapitala, Banka je dužna izvještaj iz stava 1. ovog člana, sa stanjem zadnjeg dana mjeseca u kom je bitna promjena nastala dostaviti FBA najkasnije 15 dana od zadnjeg dana tog mjeseca.

Član 27.

Izvještaj iz člana 26. za prethodnu godinu je predmetom pregleda i ocjene od strane eksternog revizora Banke i njegov izvještaj treba dati informaciju o sljedećem:

1. pruža li izvještajni sistem Banke točne informacije o adekvatnosti kapitala Banke i
2. jesu li podaci o adekvatnosti kapitala sadržani u izvještaju Banke sa stanjem na dan 31. prosinca izvještajne godine korektni i realni, uzimajući u obzir kvalitetu kreditnog portfelja Banke i drugih relevantnih rizičnih kategorija.

2. UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM

Član 28.

Ovim se definiraju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom Banke u smislu:

- dokumentovanja kreditnih aktivnosti;
- kreditni rizik, klasifikacija aktive i formiranje rezervi za kreditne gubitke;
- dodjela kredita zaposlenicima;
- upravljanje specijalnim kreditnim rizikom.

2.1. Dokumentovanje kreditnih aktivnosti

Član 29.

Banka može dati kredit, izvršiti drugi plasman ili ulaganje i preuzeti potencijalnu obavezu (u daljnjem tekstu: kredit) samo na osnovu odgovarajućeg ugovora u pisanoj formi.

Banka je dužna da od tražioca kredita, čiji zahtjev razmatra, zahtijeva i pribavi najmanje podatke, informacije i dokumentaciju u skladu s odredbama ove Uredbe.

Banka koja je odobrila kredit može prenijeti svoja prava potraživanja po osnovi istog samo na osnovu pismenog ugovora o prijenosu ili na drugi način predviđen zakonom.

Banka može izmijeniti rokove ili druge uslove kredita samo u pisanoj formi putem odgovarajućih izmjena i dopuna (aneksa) ugovora.

Član 30.

Banka je dužna za svaki odobreni kredit otvoriti kreditni dosje na dan odobrenja kredita i voditi ga sve dok kredit ne bude u potpunosti otplaćen ili likvidiran (reguliran) na drugi način, izuzev u slučajevima propisanim ovom Uredbom.

Vodenje i održavanje kreditnog dosjea je dužnost odgovornog kreditnog službenika čija je odgovornost osigurati potpunost i pouzdanost dokumenata u kreditnom dosjeu.

Član 31.

Kreditni dosje mora sadržavati sve dokumente vezane za odobreni kredit, a najmanje sljedeće:

1. zahtjev za kredit potpisan od podnosioca zahtjeva u kojem je navedena svrha u koju će kredit biti korišten, sva prepiska i dokumentacija koja odražava kontakte između Banke i dužnika-korisnika nakon zaključenja ugovora o kreditu;
2. osnivački dokumenti podnosioca zahtjeva, ukoliko je riječ o pravnom licu;
3. dokumentacija kojom se potvrđuju ovlaštenje zastupnika, ukoliko je ugovor o kreditu potpisao zastupnik u ime podnosioca;
4. originalni primjerak ugovora o kreditu;
5. najnoviji finansijski izvještaji, uključujući bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima, itd., potpisani od strane podnosioca zahtjeva na dan podnošenja zahtjeva;
6. potvrda o zaposlenju i plaći ili iznosu godišnjeg prihoda podnosioca zahtjeva, ukoliko je riječ o fizičkom licu;
7. dokumentacija koja se odnosi na kontrolu i ocjenu dužnikovog-korisnikovog finansijskog stanja i njegove sposobnosti da izvrši otplatu kredita po ugovorenim uslovima sa analizom koju je obavio, odnosno ovjerio odgovorni službenik Banke kojom je potvrđeno da su novčani tokovi dužnika-korisnika odgovarajući za otplatu kredita;
8. odluka odgovarajućeg organa Banke o odobravanju kredita, koja sadrži rokove, kamatu i druge uslove pod kojima je kredit odobren;
9. dokumentacija koja potvrđuje namjenu kredita;
10. ukoliko je podnosilac zahtjeva zastupnik drugog lica primjerak dokumenta kojim se to potvrđuje;
11. za kredit osiguran kolateralom ili garancijom dokumenti navedeni u ovoj Uredbi;
12. gdje je to primjenjivo dokumenti koji navode novčani iznos na koji je kreditirana imovina osigurana kod osiguravajuće institucije;
13. za kredit odobren u svrhu izgradnje, obnove ili adaptacije nekretnina predračun radova, dokumente o stvarnom utrošku odobrenih sredstava, izvještaje o inspekcijama obavljenim od Banke ili dokumente o prijemu objekta kojim se potvrđuje završetak radova;
14. u slučaju izmjena i dopuna ugovora o kreditu, nakon odobrenja kredita, dokumenti koji to potvrđuju i definiraju;
15. dokumenti koji prate i potvrđuju otplatu kredita, u cijelosti ili djelomično, i prikazuju izvor (način) otplate kredita (uplate od strane dužnika-korisnika ili realizacija kolaterale);
16. dokumenti koji odražavaju finansijsko stanje jamca za dati kredit;
17. dokumenti koji prikazuju mjere koje je Banka poduzela prema neurednom dužniku-korisniku;
18. dokumentacija iz gornjih tačaka 5. i 9. koja kvartalno, tijekom vijeka korištenja kredita, prikazuje finansijsko i ekonomsko stanje korisnika kredita, odnosno namjensku upotrebu kredita;
19. dokumentacija o izvršenoj namjenskoj kontroli kredita na licu mjesta, kod korisnika kredita, od strane odgovornog službenika ili drugog ovlaštenog službenika Banke, u svim slučajevima izloženosti kreditnom riziku iz čl. 75. ove Uredbe, itd.

Član 32.

U slučaju kada je Banka stekla pravo potraživanja po osnovi kredita, u cijelosti ili djelomično, dužna je otvoriti kreditni dosje za takav kredit na dat potpisivanja ugovora o prijenosu prava potraživanja.

U kreditni dosje iz stava 1. ovog člana Banka je dužna uložiti kompletnu dokumentaciju (ili njene ovjerene kopije od strane prodavaoca, odnosno prethodnog vlasnika potraživanja - u daljnjem tekstu: prodavalac potraživanja) koja se ranije nalazila u kreditnom dosjeu prodavaoca i usklađenu sa zahtjevima iz ove Uredbe.

Dokumentacija iz stava 2. i vezana za pravo iz stava 1. ovog člana, mora uključivati najmanje i:

1. informaciju - izjavu prodavaoca potraživanja o stepenu urednosti dužnika u reguliranju njegovih obaveza;
2. ugovor o prijenosu prava potraživanja koji, pored ostalog, uključuje i odredbe o uslovima servisiranja kredita (ukoliko postoje) i o razmjeni podataka i dokumenata vezanih za otplate kredita između prodavaoca i banke kupca potraživanja;
3. kopije dokumenata u kojima su utvrđeni kriteriji odobrenog kredita (prava potraživanja) od strane prodavaoca potraživanja;
4. svi dokumenti vezani za kolateralu ili garanciju vezano za stečeno pravo potraživanja.

Član 33.

U slučaju kada Banka izvrši prodaju prava potraživanja (u daljnjem tekstu: banka prodavalac potraživanja) u kreditni dosje prodalog potraživanja dužna je uložiti zaključeni ugovor o prijenosu i dokumentaciju o svim obavezama povezanim s tim potraživanjem.

Ukoliko je ugovorom o prijenosu potraživanja predviđeno da banka prodavalac potraživanja garantira potpuno izvršenje obaveza od strane dužnika po prodatom potraživanju, banka prodavalac potraživanja ne može zaključiti kreditni dosje takvog potraživanja sve dok dužnik u potpunosti ne izvrši sve obaveze u skladu s ugovorom o prijenosu potraživanja.

Član 34.

Dužnik-korisnik kredita može biti promijenjen samo uz suglasnost Banke (banke kreditora).

Banka je dužna da o kreditu kod kojeg je došlo do promjene dužnika-korisnika u kreditnom dosjeu osigura osnovnu dokumentaciju koja obuhvaća najmanje sljedeće:

1. dokumente koji se odnose na novog korisnika u skladu sa svim propisanim zahtjevima;
2. saglasnost Banke za prijenos duga na novog dužnika-korisnika u pisanoj formi, kao i ugovor o prijenosu duga između prethodnog i novog dužnika-korisnika i s njim svu povezanu dokumentaciju;
3. izmjene i dopune ugovora o kreditu, vezane za promjenu dužnika-korisnika, u pisanoj formi i potpisane od strane Banke i novog dužnika-korisnika;
4. odgovarajući dodatni dokumenti sačinjeni za novog dužnika-korisnika u slučaju da novi dužnik - korisnik osigura dodatnu ili novu kolateralu umjesto ranije.

Član 35.

Za garancije koja je izdala, Banka je dužna otvoriti kreditni dosje sve do potpunog izvršenja obaveze od stranog lica za koje je Banka izdala garanciju.

2.2. Kreditni rizik, klasifikacija aktive i formiranje rezervi za kreditne gubitke

Član 36.

Utvrđene minimalne standarde i kriterije Banka je dužna osigurati i provoditi u ocjeni, preuzimanju, praćenju, kontroli i upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji svoje aktive.

Nadzorni odbor i Odbor za reviziju Banke su dužni, u skladu s nadležnostima i odgovornostima iz Zakona, Zakona o bankama, Statuta i ove Uredbe, osigurati praćenje, obavljanje pregleda i klasifikaciju stavki aktive bilanse i određenih stavki vanbilanse (u daljnjem tekstu: aktiva) Banke, odnosno izlaganja Banke riziku naplate odnosno riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama (u daljnjem tekstu:

kreditni rizik) i izvještavanje FBA od strane Banke u skladu s ovom Uredbom.

Član 37.

Aktivu Banke izloženu kreditnom riziku u smislu odredaba člana 36. stav 2. ove Uredbe, čine sljedeće stavke:

1. u bilansu Banke: krediti, pozajmice, avansi, ulaganja odnosno investicije, dužnički vrijednosni papiri, potraživanja po međubankarskim saldima i sve druge stavke kod kojih je Banka izložena riziku nemogućnosti naplate odnosno poslovnog neuspjeha i
2. u vanbilansi Banke: izdate garancije koja nisu osigurane novčanom kolateralom, izdate ostale garancije, nepokriveni akreditivi, neopozivo odobreni još neiskorišteni krediti i sve druge stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Član 38.

Nadzorni odbor Banke je odgovoran za potpunost, kontinuiranost i uspješnost funkcije upravljanja kreditnim rizikom Banke. Kako bi ispunio svoju odgovornost Nadzorni odbor je dužan, kao minimum:

1. od članova Uprave s najvišim ovlaštenjima i odgovornostima vezanim za pitanja kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, u skladu sa Statutom, zahtijevati pripremu prijedloga za donošenje, održavanje i razvoj sveobuhvatnog programa Banke za upravljanje kreditnim rizikom (u daljnjem tekstu: program) s odgovarajućim politikama i procedurama za upravljanje kreditnim rizikom (u daljnjem tekstu: politike i procedure) Banke;
2. usvajati odnosno donositi program i razmatrati ga najmanje jedanput polugodišnje, odnosno pravovremeno ga prilagođavati ekonomskim i tržišnim uslovima (promjenama u okruženju);
3. osigurati potpuno postupanje Banke po programu i upravljati održavanjem razumne strukture i kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja Banke sa stajališta prihvatljivog nivoa kreditnog rizika za Banku i osigurava provođenje adekvatne kontrole i revizije u toj oblasti;
4. osigurati da periodično, odnosno redovno dobiva kvalitetne i vjerodostojne izvještaje od Uprave, sistema interne kontrole odnosno interne i eksterne revizije Banke, a radi praćenja i provjere provodi li Uprava zakon, druge propise i politike Banke iz oblasti kreditnog rizika i klasifikacije aktive;
5. osigurati izbor i imenovanje kvalificiranih članova Uprave i viših kreditnih službenika Banke te osigurati njihovu uspješnu daljnju obuku;
6. osigurati uslove za organizaciju i funkcioniranje posebne specijalizirane službe u Banci za restrukturiranje kredita kao i za reorganizaciju ili likvidaciju loših korisnika (dužnika) s ciljem da se kreditni gubici Banke svedu na najmanju moguću mjeru;
7. osigurati uspostavljanje, održavanje i razvoj efikasnog sistema interne kontrole Banke i usvojiti adekvatan program interne revizije i eksterne revizije Banke i osigurati uslove za njegovo provođenje. Nadzorni odbor je također dužan uspostaviti funkciju nezavisne interne revizije u Banci, s odgovarajućim sposobnostima i potrebnim brojem izvršilaca, koja će po utvrđenoj proceduri i nezavisno, u odgovarajućim vremenskim intervalima obavljati pregled rizičnih aktivnosti Banke;
8. osigurati redovnu informaciju i sagledavanje kredita datih licima povezanim sa Bankom ili od njih garantiranih, u skladu s ovom Uredbom;
9. propiše sadržaj i rokove (vremensku dinamiku) izvanrednih i redovitih periodičnih izvještaja o upravljanju kreditnim rizikom koje je Uprava dužna podnositi Nadzornom odboru.

Član 39.

Uprava Banke je odgovorna, kao minimum:

1. kreirati, razvijati i Nadzornom odboru pravovremeno podnositi prijedloge za donošenje programa i politika Banke, te osigurati procedure za njihovo provođenje;
2. provoditi program i politike Banke, uspostavljati linije komunikacija koje osiguravaju pravovremeno informiranje nižih nivoa rukovodstva i izvršilaca Banke o politikama i procedurama za upravljanje kreditnim rizikom, nadzire, kontrolira i osigurava njihovu primjenu;
3. osigurati razvoj i uspostavljanje odgovarajućih sistema izvještavanja vezanih za aktivnu banku i kreditni rizik, koji omogućava djelotvorne analize, oprezno i uspješno upravljanje te kontrolu postojećih i potencijalnih izlaganja Banke kreditnom riziku;
4. pratiti i kontrolirati strukturu i kvalitetu aktive i osigurati da se ista stručno, oprezno i strogo procjenjuje, da se za nenaplativne stavke (djelomično ili u cjelini) formiraju adekvatne rezerve odnosno da se iste otpisuju;
5. omogućiti da sistem interne kontrole i interna revizija Banke provode svoje nadležnosti i izvršavaju svoje odgovornosti;
6. kalendarski kvartalno ili u kraćim vremenskim intervalima detaljno izvještavati Nadzorni odbor i FBA o značajnim kreditnim aktivnostima, strukturi i kvaliteti aktive odnosno kreditnog portfelja, kao i o uspješnosti u provođenju programa Banke.

Član 40.

Adekvatno i uspješno upravljanje kreditnim rizikom generalno predstavlja aktivnosti planiranja i održavanja prihvatljivog odnosa između preuzetog rizika i realnog stepena naplativosti te aktivnosti kontrole i smanjenja na najmanju moguću mjeru svih oblika rizika vezanih za kvalitetu, koncentraciju, osiguranje naplate odnosno instrumente za osiguranje naplate (u daljnjem tekstu: kolateralu), dospelost, valutu, itd.

Banka je dužna osigurati adekvatan program s minimumom formaliziranih standarda u pisanoj formi, koji, uzimajući u obzir činjenicu da se pojedini elementi tih standarda mogu razlikovati od drugih banaka zavisno od prirode i složenosti konkretnih rizičnih funkcija i uspostavljenog portfelja, kao minimum, mora sadržavati:

1. definirane politike za identifikaciju kreditnog rizika i upravljanje tim rizikom;
2. utvrđene procedure za ocjenu zahtjeva za kredit, zahtjeva odnosno prijedloga za drugi plasman odnosno za vršenje ulaganja i zahtjeva vezanog za izlaganje Banke potencijalnoj vanbilansnoj obavezi (u daljnjem tekstu: kreditni zahtjev);
3. utvrđene procedure za odobravanje kredita, drugog plasmata, ulaganje i preuzimanje potencijalne vanbilansne obaveze (u daljnjem tekstu: kredit), potrebnu dokumentaciju, praćenje odnosno naknadnu kontrolu te izvještavanje i naplatu.

Član 41.

Program mora biti zasnovan na definiranom, odnosno utvrđenom shvaćanju (filozofiji) kreditnog rizika i uspostavi kontrolnih parametara, identifikaciji postojećeg i potencijalnog rizika vezanog za aktivnu Banku te na razvoju i uspostavi jasnih i preciznih politika u pisanoj formi.

Zavisno od stepena složenosti i obima njenih aktivnosti Banka je dužna posjedovati razvijene politike, u pisanoj formi, kao osnovu za odobravanje kredita, drugih plasmata, ulaganje i preuzimanje vanbilansnih potencijalnih obaveza (u daljnjem tekstu: kreditne politike) koje, kao minimum, uključuju:

1. pristup, odnosno filozofiju kreditnog rizika koja definira (upravlja) obimom rizika koji je Banka spremna preuzeti;
2. opće oblasti kredita u koje je Banka spremna da se angažira ili da se ne angažira;

3. jasno utvrđeni nivoi ovlaštenja za odobravanje kredita kao i organa Banke nadležne za donošenje odluka o formiranju rezervi i vršenje otpisa;
4. adekvatne (razumne) i oprezne limite za koncentraciju ukupnog kreditnog portfelja Banke, najmanje u skladu sa Zakonom o bankama i limitima propisanim ovom Uredbom, a najmanje za: pojedinog komitenta, grupu povezanih komitenata, odnosno lica, pojedinu granu industrije, pojedinu geografsku regiju, pojedinu stranu zemlju ili klasu zemalja, pojedinu vrstu vrijednosnih papira, ročnost i oblik instrumenata, itd.

Član 42.

Kako bi rizik kreditnih promašaja svela na najmanju moguću mjeru, Banka je dužna provoditi sveobuhvatnu i kvalitetnu ocjenu kreditnih zahtjeva, te prije odobrenja sredstava tražiocu kredita, donositi kvalitetne i pouzdane ocjene i zaključke o svakom pojedinom zahtjevu odnosno prijedlogu. Ocjene i zaključci moraju obuhvatiti najmanje stručnu obradu kvalitete tražioca kredita, vrste kredita i nivoa kreditnog rizika koji sa sobom takav kredit nosi. Istovremeno, Banka je dužna osigurati da su svi odobreni krediti potpuno i ispravno dokumentovani, najmanje u skladu sa ovom Uredbom.

Procedure za procjenu i dokumentovanje svakog kreditnog zahtjeva moraju biti popraćene jasno definiranim procedurama za redovno praćenje toka, kontrolu i naplatu odobrenog kredita.

U ispunjavanju svojih odgovornosti Uprava je dužna predlagati, razvijati i primjenjivati zdrave kriterije Banke za procjenu kredita, uključivo i informacije o realnim potrebama tražioca kredita, potreban minimum finansijskih analiza, pokazatelja i standarda.

Član 43.

U analizi kreditnog zahtjeva odnosno pripremi prijedloga, Uprava je dužna osigurati da Banka, kao minimum, svoju pažnju usmjeri na:

1. cilj, odnosno namjenu kredita i izvore tražioca kredita za otplatu kredita, pri čemu bitne faktore čine ocjena, odnosno procjena likvidnosti i solventnosti tražioca u ranijem, tekućem i narednom periodu, a posebno u vrijeme dospijevanja traženog kredita te procjena kreiranja novčanih tokova, odnosno prihoda i rashoda tražioca u istom periodu kao i perspektive njegovih otplatnih sposobnosti;
2. karakter, poštenje i reputaciju tražioca kredita odnosno korektnost njegovih namjera i ponašanja u poslovnim aktivnostima i prema Banci, pri čemu bitne faktore čine dostupne informacije o urednosti u ispunjavanju ranijih kreditnih i drugih obaveza prema banci ili drugim subjektima, eventualnim kašnjenjima ili finansijskim prekršajima, ispunjavanju drugih ugovornih obaveza, itd.;
3. kapital tražioca kredita, pri čemu bitne faktore čine njegov nivo u ukupnim izvorima, kvaliteta odnosno realna vrijednost i struktura aktive, nivo i ročnost obaveza tražioca, itd.
4. adekvatnost kolaterale, pri čemu bitan faktor čini realnost i ocjena stabilnosti njegove finansijske vrijednosti, mogućnost osiguranja potpune pravne sigurnosti uzimanja i mogućnost potpune kontrole Banke nad uzetom kolateralom;
5. stanje, trend i perspektive industrijske grane i relativnu poziciju tražioca kredita u toj grani i na tržištu te njegove izgleda za opstanak i
6. procjenu poslovnih i upravljačkih sposobnosti tražioca kredita, odnosno njegovih upravnih organa i rukovodstva.

Član 44.

Banka je dužna organizirati svoje kreditne aktivnosti (odobravanje kredita pravnim i fizičkim licima) tako da osigura: adekvatne nivoe specijalizacije poslova, strogu nezavisnost

analize rizika od drugih segmenata te stalni program obuke za unapređenje stručnosti njenih kreditnih službenika.

Uprava je dužna osigurati da su uslovi svakog kredita adekvatno i tačno dokumentovani te da Banka za svaki kredit vodi i održava uredan i kompletan kreditni dosje, koji kronološki prati odobravanje i kvalitetu toka kredita sve do njegove konačne naplate odnosno likvidacije (reguliranja) na drugi način.

Kreditni dosje, kao minimum, mora sadržavati dokumente koji:

1. identificiraju korisnika, dužnika ili drugog subjekta (u daljnjem tekstu: korisnik) i ako postoje s njim povezana lica, te njegovog garanta;
2. pružaju dokaz o pravnoj sposobnosti korisnika da uzima kredite odnosno uzajmljuje finansijska sredstva;
3. pružaju dokaz o njegovom finansijskom stanju i sposobnosti za vraćanje kredita, o dinamici i izvorima otplate kredita;
4. opisuju uslove kreditne obaveze, svrhu datog kredita i upotrebu utrošenih sredstava;
5. opisuju i daju procjenu vrijednosti kolaterala, prate kretanje njegove tržišne vrijednosti, njegovo stanje i lokaciju (mjesto pohrane);
6. opisuju tok kretanja kvalitete kredita;
7. identificiraju kreditna ovlaštenja, odobrenja, dokaze i preglede;
8. proizlaze iz odredaba stava 4. ovog člana i odredaba poglavlja 2.1. Dokumentovanje kreditnih aktivnosti iz ove Uredbe.

Banka je dužna propisati i provoditi odgovarajuće interne procedure za proces naplate glavnice kredita, kamata i naknada (u daljnjem tekstu: procedure naplate), koje osiguravaju da naplata bude pravovremena i saglasna ugovorenim uslovima i da se o tome vode odgovarajuće evidencije. Procedure naplate moraju osigurati načine za brzo ispitivanje zakašnjenja otplate od strane dužnika, praćenje dužine vremena zakašnjenja u otplati i kvalificiranje realnim stepenom izloženosti Banke kreditnom riziku prema dužnicima (korisnicima) koji kasne u ispunjavanju svojih obaveza.

Pored ranog identificiranja pogoršanja kvalitete kredita, Uprava je dužna s posebnom pažnjom upravljati pogoršanim odnosno povećanim rizicima, predlagati i razvijati strategiju za njihovo što uspješnije rješavanje i organizirati poseban stručni tim ili specijaliziranu službu za ponovno ugovaranje odnosno restrukturiranje kredita, za reorganizaciju ili likvidaciju loših korisnika, čiji je cilj da se potencijalni kreditni gubici odnosno gubici Banke svedu na najmanju moguću mjeru.

Član 45.

Kontrolne procedure Banke moraju obuhvatiti najmanje procese za:

1. praćenje karakteristika stavki aktive Banke;
2. klasifikaciju aktive Banke;
3. pregled kredita i internu kreditnu kontrolu (kao poseban segment sistema interne kontrole banke) te internu reviziju (kao posebna vrsta kontrola koje osigurava Banka), s odgovarajućim minimumom obuhvatnosti i učestalosti.

Banka je dužna uspostaviti sistem (proces) koji omogućava grupiranje i praćenje stavki aktive, odnosno kreditnog portfelja prema pojedinim korisnicima ili grupama povezanih lica, prema vrsti kreditnih usluga, prema privrednoj grani i geografskom području korisnika, i to na takav način da koncentraciju rizika može uredno ispitivati, mjeriti i kontrolirati kao i da kreditni rizik prema grupama povezanih lica može pravovremeno uočiti, pratiti i ograničavati.

Član 46.

Banka je dužna uspostaviti sveobuhvatne procedure za uspješno praćenje i kontrolu karakteristika stavki svoje aktive odnosno kreditnog portfelja i načine izvještavanja o njima, najmanje u skladu s odredbama ove Uredbe i da posebno definira

kriterije za identifikaciju, postupanje i izvještavanje o problematičnim stavkama uključivo češće kontrole popraćene brzim i efikasnim korektivnim mjerama kao što su: nepovoljnija/stroža klasifikacija, formiranje propisanih (adekvatnih) rezervi i otpis gdje je to potrebno, aktiviranje raspoloživih instrumenata, restrukturiranje stavki i dokumentacije, raspoloživih zakonskih akcija, itd.

Član 47.

Banka je dužna uspostaviti vlastiti sistem za klasifikaciju stavki aktive koji precizno i jasno definira kriterije preuzimanja novog i procjene već postojećeg kreditnog rizika. Minimum tih kriterija predstavljaju kriteriji utvrđeni ovom Uredbom.

Član 48.

Banka je dužna obavljati redovit pregled, pažljivu procjenu te klasifikaciju svakog pojedinačnog kredita.

Za klasifikaciju kredita datih vlasniku, Uprava je dužna osigurati primjenu i objektivnih i subjektivnih kriterija iz ove Uredbe, te preciznu kvantifikaciju i dokumentovanje argumenata koji pružaju podršku subjektivnim ocjenama.

Program Banke mora obuhvatiti procedure za obavljanje redovnih formalnih pregleda i klasifikacije aktive ali, kada je to potrebno, i za ponovnu, odnosno promjenu ranije izvršene klasifikacije pojedinih stavki aktive bez obzira na rokove redovne redovne periodične ili vanredne procjene i klasifikacije aktive trebaju se mijenjati zavisno od vrste stavki aktive i iskustva s pojedinim kreditima odnosno korisnicima.

Klasifikaciju stavki aktive Banka mora provoditi ažurno i tačno. Uz pregled (listu) o klasifikaciji aktive Banka je dužna sačiniti i voditi posebnu listu pojedinačne nekvalitetne aktive iz člana 49. stav 1. tačka 5. ove Uredbe (u daljnjem tekstu: nekvalitetna aktiva). Posebnu listu nekvalitetne aktive Banka je dužna kontinuirano dopunjavati i ažurirati i istovremeno usklađivati pregled klasifikacije aktive, odnosno u svakom trenutku kada takve stavke aktive identifikira.

Kao minimum, Banka je dužna obavljati kontrolu, sastavljati pregled klasifikacije aktive i posebnu listu nekvalitetne aktive najmanje na zadnji dan svakog kalendarskog kvartala.

Član 49.

U svrhu jedinstvenog postupanja prema ovoj Uredbi Banka je dužna primjenjivati sljedeće kategorije po definicijama koje slijede:

1. **Kapitalizacija kamate** predstavlja proces pripisivanja obračunate nenaplaćene kamate nenaplaćenju glavnici kredita, proces refinansiranja, reprogramiranja ili proces konverzije obračunate nenaplaćene kamate u novi bankarski kredit, na dan dospijeća kamate ili na dan dospijeća kredita. Banka može vršiti kapitalizaciju kamate po kreditima (potraživanjima) samo kad:
 - a) prethodno utvrdi da je korisnik sposoban otplatiti dug u normalnom procesu poslovanja iz svojih vlastitih interno-stvorenih operativnih novčanih tokova;
 - b) je kapitalizacija kamate predviđena inicijalnim ugovorom o kreditu i zasnovana na korisnikovom unaprijed planiranom mogućem privremenom neskladu operativnih novčanih tokova;
 - c) je potraživanje Banke osigurano prvoklasnom ili kvalitetnom kolateralom u smislu ove Uredbe;
 - d) je naplata kredita, uključujući i kapitaliziranu kamatu, zasnovana na budućem, čvrsto predviđenom poslovnom događaju korisnika;
 - e) korisnik dokaže da može osigurati potrebna sredstva iz drugih izvora pod sličnim uslovima;
 - f) je realna sumnja u konačnu naplatu cijele glavnice i kamate realno mala, što je dodatno potvrđeno i ocjenom interne kontrole i interne revizije Banke u pisanoj formi.

Kapitalizirana kamata u slučaju restrukturiranja i produženja kredita ne može se oprihodovati dok se ne izvrši njena stvarna naplata iz vlastitih sredstava dužnika-klijenta.

2. Proces naplate predstavlja naplatu potraživanja:

- na redovan način i pravovremeno;
- kada je to moguće, putem ponovljenog (drugog) pokušaja od kojeg se očekuje sigurna i uspješna naplata potraživanja i njegovo vraćanje u ažurno stanje i to putem naplate dospelje glavnice i dospelje kamate (za što Banka mora raspolagati dokumentima i sigurnim dokazima), ali bez poduzimanja zakonskih aktivnosti.
- putem zakonskih aktivnosti koje obuhvaćaju i primjenu sudskog postupka prema dužniku (korisniku) uključivo i tužbu za pokretanje stečajnog postupka dužnika;

3. Suspendirana kamata predstavlja već obračunatu nenaplaćenu kamatu na aktivu koja se klasificira kao nekvalitetna aktiva. Ovakvu kamatu Banka je dužna u punom već obračunatom nenaplaćenom iznosu, istovremeno s klasifikacijom aktive, neutralizirati formiranjem "Posebne rezerve za kreditne gubitke - za suspendiranu kamatu" na teret "Troškova rezervi za kreditne gubitke - za suspendiranu kamatu", odnosno neutralizira se kao prihod u bilansu uspjeha Banke.**4. Obustava obračuna kamate** znači procjenu i knjigovodstveno vođenje nekvalitetne aktive po gotovinskom principu koji znači obavezu Banke da u službenim knjigama, tj. u bilansu Banke, obustavi daljnji obračun kamate na nekvalitetnu aktivu i daljnju kamatu ne unosi kao prihod u svoj bilans uspjeha sve do trenutka dok dužnik (korisnik) ne izvrši njenu stvarnu gotovinsku uplatu.

Banka je dužna suspendirati već obračunatu nenaplaćenu kamatu i obustaviti daljnji obračun kamate po nekvalitetnoj aktivu. Jedini izuzetak od ovog pravila može biti slučaj kada je nekvalitetna aktiva pokrivena prvoklasnom ili kvalitetnom kolateralom i istovremeno se već nalazi u postupku naplate, o čemu je Banka dužna osigurati čvrste argumente i dokumentaciju.

Kada Banka obustavi obračun kamate na nekvalitetnu aktivu u svojim službenim knjigama, dužna je da obračun kasnije dospelje kamate po istoj osnovi vodi u svojim vanbilansnim evidencijama. Sve naknadno ostvarene naplate po toj osnovi tj. po aktivu za koju je ranije obustavila obračun kamate, Banka je dužna prvo upotrijebiti za naplatu-pokriće glavnice potraživanja, a eventualno preostali iznos za naplatu kamate, izuzev u slučaju ponovno ugovorenog kredita i obaveze dužnika da izmiri dospelje kamate i naknade iz vlastitih sredstava u skladu sa tačkom 7. ovog člana.

5. Nekvalitetna aktiva predstavlja aktivu koja, u pravilu, ne donosi prihod. Banka je dužna da nekvalitetnom aktivom tretira stavke aktive kada:

- su glavnica i/ili kamata dospelje i nisu naplaćene duže od 90 dana od dana njihovog inicijalno ugovorenog dospeljeća odnosno kada su u skladu s odredbama čl. 50. i 51. ove Uredbe klasificirane u kategorije C, D i E; ili
- su obaveze korisnika po kamati, za koje je dužnik (korisnik) zakasnio s plaćanjem duže od 90 dana od njihovog inicijalno ugovorenog dospeljeća, kapitalizirane.

6. Dospjelu aktivu predstavlja aktiva kada:

- su glavnica i/ili kamata dospelje, a nisu naplaćene na dan dospeljeća ili duže ili
- su dospelje obaveze po kamati kapitalizirane u smislu stava 1. tačka 1. ovoga člana ili
- je Banka izvršila plaćanje za komitenta po obavezama iz vanbilanse koje nisu imale novčano pokriće ili nisu imale kolateralu u obliku novčanog depozita, osigurane od komitenta.

7. Ponovo ugovoreni kredit predstavlja kredit koji je refinansiran, reprogramiran ili na neki drugi način konvertovan tj. kredit kod kojeg su, zbog korisnikovih promijenjenih uslova i otplatnih sposobnosti, odnosno zbog njegove nemogućnosti otplate prema inicijalno ugovorenom planu ili zbog izmijenjene (na niže) tekuće tržišne stope, ranije ugovoreni rokovi (rok ili otplatni plan) i/ili drugi uslovi naknadno promijenjeni da bi banka dužniku (korisniku) omogućila

lakše (a za sebe sigurnije) servisiranje duga. U ovakvom slučaju banka je dužna osigurati da korisnik prije ponovnog ugovaranja (reugovaranja) plati svu dospelju obračunatu kamatu i sve dospelje naknade isključivo iz svojih vlastitih sredstava, jer je u suprotnom FBA dužna ponovo ugovoreni kredit smatrati problematičnim restrukturiranjem duga i postupiti u skladu s odredbama člana 52. i člana 58. ove Uredbe.

8. Rezerve za kreditne gubitke (u daljnjem tekstu: RKG) predstavljaju rezerve koje je banka, prilikom procjene kvalitete, odnosno klasifikacije stavki aktive, dužna formirati putem terećenja Troškova rezervi za kreditne gubitke (u daljnjem tekstu: TRKG) i koje, kada se za to steknu uslovi u skladu s odlukama nadzornog odbora odnosno najmanje u skladu s odredbama ove Uredbe, služe za otpis loše klasificirane aktive, djelomično ili u cjelini.

U skladu s ovom Uredbom, RKG formirane za stavke aktive klasificirane kao kategorija A - Dobra aktiva čine "Opće rezerve za kreditne gubitke" (u daljnjem tekstu: ORKG), a RKG formirane za stavke aktive klasificirane kao: kategorija B - Aktiva s posebnom napomenom, kategorija C - Podstandardna aktiva, kategorija D - Sumnjiva aktiva i kategorija E - Gubitak, čine "Posebne rezerve za kreditne gubitke" (u daljnjem tekstu: PRKG).

9. Prvoklasno osigurana aktiva predstavlja stavku aktive za čiju naplatu banka raspolaže osiguranjem u obliku kvalitetnog utrživog (koji imaju poznato-aktivno tržište i stabilne cijene) zaloga čija vrijednost, utvrđena pouzdanim i stabilnim cijenama, prelazi iznos potraživanja banke i koji je dovoljan da potpuno zaštiti banku od mogućeg gubitka glavnice, kamate, naknade i troškova naplate, odnosno kod kojeg je, u mogućem prinudnom programu likvidacije potraživanja banke odnosno likvidacije korisnika, osigurano njeno nesumnjivo zakonsko i fizičko raspolaganje (u daljnjem tekstu: prvoklasna kolateralu).

Prvoklasnom kolateralom, u smislu ove Uredbe, smatraju se:

- novčani depoziti založeni kao kolateralu pri čemu je osigurano da:
 - je novčani depozit deponiran kod Banke, kod druge banke u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH) ili u zemlji zone A;
 - je zaključen ugovor o zalogu depozita kojim je predviđeno da je Banka jedina privilegirano lice koja ima osiguran interes po odnosnom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava Banke na zalog da korisnik propusti ispuniti svoju obavezu prema Banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
 - zalog može biti iskorišten na način da ni zalagodavac (dužnik-korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo Banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu.
- vrijednosni papiri izdatih od strane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), Federacija BiH, centralnih vlada zemalja zone A ili institucija koje one finansiraju, međunarodnih razvojnih banaka, Centralne banke Bosne i Hercegovine i centralnih banaka država zone A, prvoklasnih banaka i kompanija zemalja zone A i FBiH, za koje Banka raspolaže s dokumentovanim dokazima da je izvršila sve potrebne finansijske odnosno druge analize i utvrdila da je izdavalac vrijednosnog papira finansijski zdrav, dobro kapitaliziran (gdje je to primjenljivo) i sposoban izvršiti obaveze po vrijednosnom papiru, pri čemu je osigurano da:
 - su deponirani kod Banke;
 - nema sumnje da je dužnik-korisnik njihov zakoniti vlasnik;
 - je zaključen ugovor o zalogu odnosno vrijednosnog papira iz kojeg se vidi da je Banka jedino privilegirano lice koja ima osiguran interes po tom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov

za primjenu prava Banke po zalogu da korisnik propusti ispuniti svoju obavezu prema Banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;

- zalog može biti iskorišten na način da ni zalagodavac (korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo Banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu;
 - je vrijednost zalog za najmanje 20% veća od iznosa zalogom osiguranog potraživanja banke.
- c) neopozive garancije izdatih od strane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), FBiH, centralnih vlada zemalja zone A ili institucija koje one finansiraju (budžetiraju), međunarodnih razvojnih banaka, Centralne banke Bosne i Hercegovine i centralnih banaka država zone A, prvoklasnih banaka i kompanija zemalja zone A i FBiH, za koje Banka raspolaže s dokumentovanim dokazima da je izvršila sve potrebne finansijske odnosno druge analize i utvrdila da je izdavalac garancije finansijski zdrav, dobro kapitaliziran (gdje je to primjenljivo) i sposoban da na poziv izvrši plaćanje po garanciji, pod uslovom da je garancija uredno ovjereno od izdavaoca, neuslovljeno i plativo u slučaju kada korisnik ne izvrši svoju obavezu odnosno plaćanje.
- d) plemeniti metali pod uslovom da:
- je zalog deponiran kod Banke;
 - je zaključen ugovor o zalogu iz kojeg se vidi da je Banka jedino privilegirano lice koje ima osiguran interes po tom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava Banke po zalogu da korisnik propusti ispuniti svoju obavezu prema Banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
 - nema sumnje da je dužnik-korisnik njihov zakoniti vlasnik;
 - zalog može biti iskorišten na takav način da ni zalagodavac (dužnik-korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo Banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu;
 - je zalog u obliku koji može zadovoljiti uslov kvalitete, stabilnosti cijena i lake utrživosti;
 - je vrijednost zalog procijenjenog od sudskog vještaka za najmanje 20% veća od iznosa zalogom osiguranog potraživanja Banke.

10. Kvalitetnom kolateralom u smislu ove Uredbe smatraju se sve druge vrste kvalitetnih i utrživih (koji imaju poznato-aktivno tržište i stabilne cijene) zalog, osim vrsta navedenih u tački 9. stav 2. podtačke a), b), c) i d) ovoga člana, i koji ispunjavaju sljedeće uslove:

- a) da je zalog deponiran kod Banke;
- b) je zaključen ugovor o zalogu kojim je predviđeno da je Banka jedini privilegirani povjeritelj koji ima osiguran interes po odnosnom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava Banke na zalog da korisnik propusti ispuniti svoju obavezu prema Banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
- c) da zalog može biti iskorišten na takav način da ni zalagodavac (korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo Banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu.
- d) je vrijednost zalog za najmanje 50% veća od iznosa potraživanja Banke.

Član 50.

Banka je dužna da stavke aktive, izložene kreditnom riziku i navedene u članu 37. ove Uredbe, periodično odnosno najmanje kalendarski kvartalno klasificira u sljedeće kategorije:

1. Kategorija A - Dobra aktiva
2. Kategorija B - Aktiva s posebnom napomenom
3. Kategorija C - Podstandardna aktiva
4. Kategorija D - Sumnjiva aktiva

5. Kategorija E - Gubitak

Nadzorni odbor je dužan osigurati i kontinuirano nadzirati da Banka, odnosno Uprava, provodi kontinuiran postupak praćenja i periodičnog pregleda visine kreditnog rizika koji je Banka preuzela, da vrši klasifikaciju stavki aktive i ažurno provodi formiranje i održavanje procijenjenih ORKG i PRKG, a najmanje u skladu s odredbama ove Uredbe.

Član 51.

Banka je dužna klasifikaciju aktive obavljati po pravilima i kriterijima navedenim u ovom članu, bez obzira jesu li stavke dospjele ili nedospjele, pri čemu predmet razmatranja moraju biti:

1. objektivni kriteriji tj. poštovanje rokova u izvršavanju obaveza i starost već dospjelih obaveza korisnika Banke;
2. subjektivni kriteriji tj. kriteriji vezani za finansijsko i ekonomsko stanje kao i uočene poslovne i moralne osobine korisnika.

Banka je dužna klasifikaciju aktive obavljati uzimanjem u razmatranje svih faktora vezanih za korisnikove osobine i njegovu sposobnost plaćanja. Ranije stečeno iskustvo Banke po pitanju rokova izvršavanja obaveza od strane korisnika je samo jedan od pokazatelja za njegovu tekuću i buduću sposobnost plaćanja pa je Banka dužna, prilikom klasifikacije aktive, u razmatranje i ocjenu uzeti kriterije navedene u članku 43. ove Uredbe odnosno sljedećih kriterija:

1. Kategorija A - Dobra aktiva: U ovu kategoriju Banka može klasificirati stavke aktive koje nisu predmetom kritike i to:

- a) stavke aktive odnosno kredite koji su potpuno osigurani Prvoklasnom kolateralom iz člana 49. tačka 9. ove Uredbe i to bez obzira na ostale neotplaćene dugove, dijelove dugova ili druge nepovoljne kreditne faktore korisnika;
- b) stavke aktive kod kojih nema otkrivenih problema i prepreka koji bi ometali odnosno spriječili naplatu glavnice i kamate na dan dospjeća i kod kojih se ne očekuje da će Banka umjesto korisnika isplatiti bilo kakve eventualne obaveze, odnosno ako:
 - u vrijeme njihove klasifikacije postoje čvrsti dokumentovani argumenti za pretpostavku da će biti naplaćene u skladu s njihovim ugovorenim uslovima i da Banka ne treba očekivati gubitke;
 - su adekvatno strukturirane prema potrebama i sposobnostima korisnika za otplatu;
 - su se ranije odvijale kako je to inicijalno planirano odnosno ugovoreno i ako se u tekućem periodu odvijaju na isti način;
 - su i one i za njih uzeti kolaterali dobro dokumentovani, registrirani i usklađeni sa zakonom i ovom Uredbom;
 - dužnik, ni službeno ni neslužbeno, nije obustavio potpuno uredno izvršavanje obaveza prema Banci ili drugim licima;
 - ako je korisnikova sposobnost otplate dugova podržana njegovim dobrim i stabilnim finansijskim stanjem i izgledima za vitalnost odnosno održivost njegove aktivnosti.

2. Kategorija B - Aktiva s posebnom napomenom: U ovu kategoriju banka je dužna klasificirati stavke aktive čija je naplata osigurana kvalitetnom kolateralom iz člana 49. tačka 10. ove Uredbe, a istovremeno imaju potencijalne slabosti koje, ako se ne prate, ne provjeravaju i pravovremeno ne korigiraju, mogu pogoršati i oslabiti kreditnu sposobnost i solventnost Banke u budućnosti i uključuju:

- a) stavke koje nisu dovoljno obrađene, praćene, kontrolirane i korigirane od kreditnih službenika Banke tj. koje nemaju kompletne i kvalitetne kreditne dosjee sa svim potrebnim dokazima o opravdanosti i kvaliteti datog kredita;
- b) stavke koje nisu adekvatno i stručno strukturirane po rokovima, dokumentaciji ili drugim uslovima.

Aktiva koja se uključuje u ovu kategoriju može u datom trenutku izgledati solidna, ali se mogu uočiti nepovoljni

trendovi ili znakovi vezani za korisnike obaveze ili za ekonomske i tržišne uslove u okruženju koji u budućnosti mogu nepovoljno utjecati i na korisnika. Pri tome, njegovi, dokazima podržani, operativni novčani tokovi još uvijek mogu izgledati zadovoljavajući (dovoljni) za servisiranje njegovih obaveza, ali postoji opasnost da se njihov nivo i kvaliteta pogoršaju tako da postanu nedovoljni za vlastito pokriće korisnikovih potreba za samo-finansiranje i reinvestiranje.

U ovu kategoriju Banka je dužna uključiti sve stavke za koje dužnik-korisnik kasni s plaćanjima ili ih odlaže prema Banci ili nezavisno od Banke prema drugim licima, službeno ili neslužbeno, ali ne duže od 90 dana od dana inicijalno ugovorenog roka odnosno ugovorenih rokova.

3. Kategorija C - Podstandardna aktiva: U ovu kategoriju Banka je dužna klasificirati stavke aktive koje nisu podržane uspješnim tekućim poslovanjem odnosno solidnom sposobnošću plaćanja od strane korisnika i obuhvaćaju sljedeće:

- potraživanja od dužnika-korisnika čiji tekući novčani tokovi nisu dovoljni za pokrivanje dospjelih dugova (obaveza);
- potraživanja od dužnika kod kojih je ciklus pretvaranja aktive (imovine) u gotovinu duži od rokova za otplatu duga;
- potraživanja od korisnika koji su nesolventni odnosno potkapitalizirani.

Ova kategorija obuhvaća potraživanja od korisnika koji su u situaciji da njihovi primarni izvori otplate nisu adekvatni za uredno servisiranje duga i da postoji opasnost ili se to već dogodilo odnosno već događa, da banka mora posegnuti za realizacijom korisnikovih sekundarnih izvora za naplatu svojih dospjelih potraživanja. Pod sekundarnim izvorima, u smislu ove odredbe, smatraju se:

- realizacija kolaterala za naplatu potraživanja Banke;
- refinansiranje, reprogramiranje i konverzija kredita na bilo koji drugi način;
- pribojavanje svježeg dopunskog kapitala od strane korisnika.

Ovu kategoriju aktive čine i stavke za koje Banka nema potpune tekuće finansijske izvještaje i informacije o korisniku, adekvatnu i kompletnu dokumentaciju o kreditu, dužniku-korisniku i uzetoj kolaterali kao i stavke za koje raspolaze lošim t.j. nezadovoljavajućim finansijskim informacijama o dužniku-korisniku.

Istovremeno, Banka je dužna u ovu kategoriju uključiti sve stavke za koje korisnik kasni s plaćanjima ili ih odlaže prema Banci ili nezavisno od Banke prema drugim licima, službeno ili neslužbeno, duže od 90, a kraće od 180 dana od dana inicijalno ugovorenog roka odnosno ugovorenih rokova.

4. Kategorija D - Sumnjiva aktiva: U ovu kategoriju Banka je dužna klasificirati stavke aktive koje imaju sve slabosti koje sadrži aktiva klasificirana kao kategorija C-Podstandardna aktiva, s tim da za osiguranje naplate Banka ne raspolaze kolateralom. Ove slabosti čine punu naplatu potraživanja veoma problematičnom, velikim pitanjem i visokom mogućnosti gubitka za Banku, ali zbog određenih posebnih faktora koji bi ipak mogli dovesti do podizanja kvalitete ovakve aktive njena klasifikacija u kategoriju E-Gubitak može da se odloži sve dok se objektivnije ne utvrdi njen definitivni status.

Istovremeno, Banka je dužna u ovu kategoriju uključiti sve stavke za koje korisnik kasni s plaćanjima ili ih odlaže prema Banci ili nezavisno od Banke prema drugim licima, službeno ili neslužbeno, duže od 180, a kraće od 270 dana od dana inicijalno ugovorenog roka odnosno ugovorenih rokova, osim u slučaju da je Banka već pokrenula zakonsku aktivnost za realizaciju kolaterala i da već raspolaze sigurnim argumentima odnosno dokumentovanim dokazima

da osnovano očekuje urednu, pravovremenu i potpunu realizaciju kolaterala (u daljnjem tekstu: dokazana realizacija kolaterala u toku).

5. Kategorija E - Gubitak: U ovu kategoriju Banka je dužna klasificirati stavke aktive koje se smatraju nenaplativim i za koje daljnje zadržavanje u kategorijama naplative aktive nije opravdano. Klasifikacija u ovu kategoriju ne znači da se ovoj aktivi ne može eventualno naknadno poboljšati kvaliteta ili da ne može biti eventualno spašena makar djelomično, ali odlaganje njenog potpunog otpisa više nije opravdano. Ovakve stavke u osnovi predstavljaju vrlo vjerovatno bezvrijednu (nenaplativu) aktivu, čak ako je njezin djelomičan oporavak u budućnosti i moguć. Ovakve stavke aktive Banka ne može zadržavati u svojim službenim poslovnim knjigama (bilansu) ni tokom pokušaja za njen naknadni i možda mogući dugoročni oporavak.

Istovremeno, Banka je dužna u ovu kategoriju uključiti sve stavke za koje korisnik kasni s plaćanjima ili ih odlaže prema Banci ili nezavisno od Banke prema drugim licima, službeno ili neslužbeno, duže od 270 dana od dana inicijalno ugovorenog roka odnosno ugovorenih rokova, osim u slučaju da Banka raspolaze dokazanom realizacijom kolaterala u toku.

Banka je dužna stavke aktive koje identificira odnosno klasificira kao kategorija E-Gubitak odmah u trenutku identifikacije, u cijelosti ili u iznosu koji nije pokriven dokazanom realizacijom kolaterale u toku, otpisati i ukloniti iz svojih službenih poslovnih knjiga na sljedeći način:

- odobravajući račun PRKG i zadužujući račun TRKG;
- odobravajući račune stavki aktive koje su identifikovane kao kategorija E-Gubitak i zadužujući račun PRKG.

Član 52.

Kada se izlaganje Banke jednom konkretnom kreditnom riziku ne može decidno odrediti, odnosno kada je moguća njegova različita klasifikacija, Banka je dužna izvršiti izbor strože kategorije, osim u slučaju kada raspolaze uredno dokumentovanim i čvrstim dokazom za suprotno.

Ponovno ugovoreni kredit po kojem je korisnik, a prije ponovnog ugovaranja, Banci uredno platio obračunatu dospjelu kamatu iz svojih vlastitih sredstava, Banka je dužna klasificirati u kategoriju C-Podstandardna aktiva, osim ako je osigurala uslove i sigurne dokaze za njegovu moguću klasifikaciju u kategoriju B-Aktiva sa posebnom napomenom.

Član 53.

Ni jedan od kriterija iz ove Uredbe ne može spriječiti kontrolore (supervizore) FBA da izvrše i Banci nalože klasifikaciju stavki aktive Banke u strožu kategoriju ako to smatraju opravdanim. U slučaju kada su kontrolori FBA suglasni da je Banka izvršila klasifikaciju određene stavke aktive u odgovarajuću kategoriju, ali da nije pravilno odnosno korektno odredila postotak potencijalnog kreditnog gubitka u okviru te iste kategorije, primjenjuje se postotak koji se dobije zbrajanjem postotka kojeg je odredila Banka i 50% iznosa razlike između postotka kojeg je odredila Banka i postotka kojeg su odredili kontrolori FBA. Kada kontrolori FBA uoče da Banka, prilikom klasifikacije aktive, u svojim ocjenama pretežno neosnovano primjenjuje najniži ili približno najniži mogući nivo postotka potencijalnih kreditnih gubitaka, u svim slučajevima neslaganja s takvom ocjenom, su dužni odrediti postotak isključivo na osnovu vlastite procjene.

Član 54.

Kada je Banka izložena kreditnom riziku (rizicima) prema grupi povezanih lica, definiranoj članom 74. ove Uredbe - poglavlje 3. - Upravljanje koncentracijom kreditnog rizika, dužna je svoja potraživanja od svih članova te grupe klasificirati u jednu (istu) kategoriju tj. u kategoriju u koju je klasificirala potraživanje od najlošije klasificiranog korisnika. Od ovog pravila Banka može odstupiti samo iznimno kada kreditni dosje nekog od tih korisnika sadrži dokumentaciju i izvještaj

odgovornog kreditnog službenika Banke koji podržava odvojenu klasifikaciju i potvrđuje svoje razloge jednom od prvoklasnih kolaterala i pripremljenom analizom koja jasno ide u prilog takvom zaključku. U ovakvom slučaju izuzetak mora biti unesen u izvještaj koji se redovno mjesečno podnosi Nadzornom odboru na uvid.

Period kašnjenja u naplati potraživanja Banke, a koji je utvrđen članom 51. ove Uredbe, se ne može smatrati prekinutim samim ponovnim ugovaranjem, ako korisnici prije ponovnog ugovaranja nisu u potpunosti platili dospjelu obračunatu kamatu i dospjele naknade isključivo iz svojih vlastitih sredstava, niti kada nisu ispunjeni uslovi utvrđeni odredbama člana 49. tačka 1. ove Uredbe niti uslovi iznimke iz ovog stava. U slučajevima iz ovog stava isti moraju biti uneseni u izvještaje koji se redovno mjesečno podnosi Nadzornom odboru.

Nadzorni odbor je dužan osigurati da Uprava uspostavi i provodi internu kontrolu i omogućiti da interni revizor Banke nadzire provođenje politika koje osiguravaju primjenu odredaba ovog člana.

Član 55.

Nadzorni odbor je dužan donijeti posebnu sveobuhvatnu odluku o definiranju, procjeni i tretmanu kolaterale za osiguranje naplate potraživanja Banke koja, kao minimum, mora sadržavati sljedeće elemente:

1. identifikaciju za Banku prihvatljivih i neprihvatljivih vrsta kolaterale;
2. definiranje lica koja mogu obavljati procjenu za račun Banke, a zavisno od vrste, relativne važnosti i složenosti kolaterale;
3. za Banku prihvatljivu odnosno validnu proceduru i metodologiju procjene;
4. uslove za pribavljanje odnosno osiguranje ponovne procjene kolaterale, kada je to potrebno;
5. definiranje razumnih odnosno prihvatljivih kriterija za usklađivanje i tretman različitih oblika vrijednosti npr. knjigovodstvene, tržišne, itd;
6. definiranje opreznih ograničenja za procjenu realne odnosno tržišne vrijednosti kolaterale, tako da se osigura maksimalno realna procjena za Banku ostvarljive vrijednosti, u datom trenutku i u datoj situaciji.

Član 56.

Banka je dužna i sve stavke vanbilanse, koje su izložene kreditnom riziku odnosno potencijalnim obavezama Banke u smislu ove Uredbe, klasificira prema kriterijima definiranim odredbama člana 51. ove Uredbe.

Član 57.

Nadzorni odbor je dužan osigurati da Uprava formira potrebne rezerve, zavisno od ocjene kvalitete stavki aktive i stavki vanbilanse, odnosno njihove klasifikacije u skladu sa odredbama ove Uredbe.

Istovremeno, pri identifikaciji odnosno utvrđivanju mogućeg nivoa kreditnih gubitaka (u daljnjem tekstu: KG) tj. općeg kreditnog rizika (u daljnjem tekstu: OKR) i potencijalnih kreditnih gubitaka (u daljnjem tekstu: PKG) po stavkama aktive Banke u smislu odredaba ovoga člana. Uprava je dužna uložiti maksimalne napore da na vrijeme osigura procjenu, kvantifikaciju i klasifikaciju njihove naplativosti ili mogućnosti dobivanja zahtjeva za isplatu po preuzetim potencijalnim obavezama Banke (obaveze po određenim stavkama vanbilanse Banke) u skladu sa odredbama ove Uredbe.

Banka je dužna da procjenu i formiranje rezervi za stavke aktive i stavke vanbilansa obavlja pojedinačno po svakom korisniku odnosno grupi povezanih lica, a najmanje u skladu sa ovom Uredbom.

Rezerve koje je Banka dužna formirati za pokriće OKR predstavljaju OKRG.

Rezerve koje je Banka dužna formirati za pokriće PKG predstavljaju PRKG.

Banka je dužna da u svojim internim evidencijama KG i obje vrste rezervi iz ovog člana (OKRG i PRKG) identificira i vodi pojedinačno po: svakom pojedinom korisniku, svakoj njihovoj pojedinačnoj stavci aktive i svakoj grupi povezanih lica.

Banka je dužna da OKRG i PRKG pravovremeno i uredno u smislu odredaba ove Uredbe formira i kontinuirano održava po kategorijama klasificirane aktive, a najmanje u postocima kako slijedi:

Kategorija	A	-	Dobra aktiva:		2%	OKRG za OKR
Kategorija	B	-	Aktiva s posebnom napomenom:	5	15%	PRKG za PKG
Kategorija	C	-	Podstandardna aktiva:	16	40%	PRKG za PKG
Kategorija	D	-	Sumnjiva aktiva:	41	60%	PRKG za PKG
Kategorija	E	-	Gubitak:		100%	PRKG za PKG

Obaveza Banke da formira i održava OKRG za OKR u postotku 2% za aktivu klasificiranu u Kategoriju A - Dobra aktiva ne odnose se na sljedeće stavke aktive i vanbilansa:

1. gotov novac;
2. novčana sredstva na rezervnom računu kod Centralne banke BiH;
3. novčana sredstva koja se nalaze na računu stranih banaka rangiranih s investicijskim rangom;
4. poslovni objekti i poslovni prostori za koje Banka ima urednu i kompletnu dokumentaciju o vlasništvu i policu o punom osiguranju kod osiguravajućih institucija;
5. plasmane ili dio plasmana i potencijalnih obaveza Banke, koji su osigurani kolateralom u obliku novčanog depozita kod Banke, uz uslov da je ugovorom regulirano kako je sve do naplate potraživanja banke ili prestanka potencijalne obaveze Banke, novčani depozit kao kolateral vezana za konkretan kreditno-garancijski posao;
6. oprema koja je u vlasništvu Banke i za koju Banka posjeduje policu o punom osiguranju kod osiguravajućih institucija;
7. zemljište na kojem se nalaze poslovni objekti Banke u funkciji, koje je u vlasništvu Banke i o čemu Banka ima uredne ZK izvratke.

Član 58.

U smislu ove Uredbe Banka je restrukturirala svoje potraživanje od korisnika kada mu je dala jednu ili više olakšica ili ustupaka, ali samo u slučajevima potraživanja kod kojih dužnik Banke ima ekonomske odnosno finansijske teškoće i iz tih razloga Banka ima (ili bi mogla imati) probleme u naplati (u daljnjem tekstu: Restrukturiranje problematičnih potraživanja - skraćeni naziv: RPP). Pod olakšicama i ustupcima pri RPP, se smatraju:

1. uzimanje druge aktive odnosno imovine korisnika kao potpunu ili djelomičnu naplatu potraživanja banke;
2. produžavanje rokova otplate za glavnice potraživanja i/ili kamatu;
3. smanjenje kamatne stope na potraživanje;
4. smanjenje iznosa duga, dospjele glavnice i/ili kamate;
5. drugi slični ustupci korisniku.

Knjigovodstvena pravila: U slučajevima koji su navedeni u stavku 1. ovog člana, Uprava Banke je dužna primijeniti oprezna knjigovodstvena pravila i osigurati adekvatne informacije o rezultatima RPP, odnosno:

1. definirati i utvrditi vrijednost po kojoj će Banka knjigovodstveno evidentirati materijalnu i finansijsku aktivu stečenu u procesu RPP i obavezno utvrditi gubitak koji je povezan sa svakom takvom transakcijom, ako ga ima i
2. osigurati uredno knjigovodstveno evidentiranje svih elemenata transakcija koje su obavljene u procesu pretvaranja ranijeg oblika aktive u novi.

Stečena materijalna aktiva: Za procjenu stečene materijalne aktive, primljene kao potpunu ili djelomičnu otplatu dugova od strane korisnika, Banka je dužna primijeniti koncept fer vrijednosti tj. realne vrijednosti (u daljnjem tekstu: RV). Za materijalnu aktivu za koju postoji stabilno aktivno tržište RV predstavlja ekvivalent vrijednosti takve aktive po tržišnim cijenama. U nedostatku takvog tržišta RV se mora utvrditi putem nezavisne, formalizirane i profesionalne ocjene. Nadzorni odbor je dužan osigurati primjenu profesionalnih i strogih standarda za procjenu takve aktive, da ih precizno specificira u pisanim kreditnim procedurama Banke i da osigura da ih eksperti procjenitelji, kada su angažirani, u potpunosti primjenjuju. Za stečenu materijalnu aktivu za koju ne može dokazati RV odnosno nepobitnu i stabilnu vrijednost, Banka, u svrhu knjigovodstvenog evidentiranja može koristiti samo tehničku vrijednost od 1 KM (skraćeni naziv: TV).

Banka je dužna da u svojim poslovnim knjigama stečenu materijalnu aktivu knjiži po njenoj RV ili TV. Ako je vrijednost stečene materijalne aktive manja od iznosa na takav način reguliranog potraživanja banke, za razliku vrijednosti odnosno gubitak Banka je dužna, u trenutku kada je iznos gubitka konstatiran tj. u trenutku kada je takva materijalna aktiva stečena, formirati PRKG putem terećenja TRKG i izvršiti njezin otpis. Vrijednost stečene materijalne aktive koja je viša od neto vrijednosti postojećeg potraživanja za koje se uzima materijalna aktiva, odnosno tako nastala razlika je odgođeni (razgraničeno) period koji FBA može priznati Banci samo nakon prodaje i naplate. Izuzetak je sticanje materijalne aktive koja će biti u poslovnoj funkciji Banke.

Stečena finansijska aktiva: Stečenu finansijsku aktivu tj. aktivu koju Banka može primiti u procesu naplate svojih potraživanja čine vlasnički i dužnički vrijednosni papiri, kreditna i druga slična potraživanja. Pri procjeni vrijednosti takve aktive Banka je dužna pridržavati se sljedećih principa:

1. kada stiče dionice i udjele u kapitalu (u daljnjem tekstu: dionica) pri potpunom reguliranju inicijalnog dugovanja korisnika ili kao dio u procesu RPP, dužna je da takve dionice knjigovodstveno evidentira po najnižoj opreznj vrijednosti;
2. najniža oprezna vrijednost ne može biti niža od iznosa potraživanja (glavnica i kamata) Banke (koje se u potpunosti naplaćuje primljenom dionicom), a ako je dionica primljena samo kao dio u procesu RPP najniža oprezna vrijednost ne može biti niža od iznosa potraživanja (glavnice i kamate) umanjenoj za uknjiženu vrijednost novog odnosno restrukturiranog kredita i eventualno uzete materijalne aktive;
3. najniža oprezna vrijednost može biti:
 - a) kotirana vrijednost za dionice koje se aktivno prodaju na organiziranom tržištu ili
 - b) najviše do 75 % nominalne vrijednosti dionica koje ne ispunjavaju uslov iz podtačke a) ove tačke.
4. u slučaju u kojem Banka prezentira materijalne dokaze da je neko treće lice, koje nije povezano ni s korisnikom ni s bankom, najmanje tri mjeseca ranije kupilo više od 25% udjela u kapitalu korisnika, Banka može izvršiti knjigovodstveno evidentiranje najniže oprezne vrijednosti stečenih dionica po cijeni koju je to treće lice platilo gotovinom kao izuzetak od principa pod 1, 2. i 3. ovog stava.

Promjena uslova potraživanja: Banka je dužna, u procesu RPP koji je zasnovan na procjeni sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova korisnika i kod kojeg je visina novog ili restrukturiranog potraživanja niža od vrijednosti inicijalnog zaduženja koje je podvrgnuto RPP, formirati PRKG i izvršiti otpis identificiranog PKG.

Kombinacija materijalne i finansijske aktive: Generalno, u svim slučajevima kada Banka stiče materijalnu ili finansijsku aktivu kao djelomičnu naplatu inicijalnog potraživanja i zatim vrši daljnje restrukturiranje preostalog problematičnog potraživanja, knjigovodstvenu vrijednost inicijalnog problematičnog

potraživanja dužna je prethodno umanjiti za RV ili TV stečene materijalne i/ili finansijske aktive.

Finansijska aktiva-potraživanje od trećeg lica: Kada Banka, kao potpunu ili djelomičnu naplatu svojih potraživanja, stiče potraživanje koje dužnik Banke ima prema trećem licu, dužna je primijeniti principe i pravila iz ovog člana i istovremeno izvršiti ocjenu kreditne sposobnosti tog trećeg lica isključivo na osnovu njegovih tekućih finansijskih i ekonomskih informacija te na takav način spriječi precjenjivanje realne vrijednosti korisnikovih potraživanja.

Ažurnost ponovnih procjena: Nadzorni odbor je dužan osigurati da Uprava Banke uspostavi politike i procedure za najmanje kvartalnu procjenu odnosno ponovnu procjenu i adekvatno knjigovodstveno reevidentiranje sve stečene materijalne i finansijske aktive. Ova obaveza se prvenstveno odnosi na stečenu materijalnu aktivu koju Banka ne koristi u svom redovnom bankarskom poslovanju.

Klasifikacija i rezerve za restrukturirane stavke aktive: Nova potraživanja koja su rezultat procesa RPP Banka je dužna podvrgnuti istoj vrsti pregleda i istom postupku klasifikacije koji važe za sve ostale redovne stavke aktive, s tim da ova potraživanja ne može klasificirati u bolju kategoriju od kategorije "C" najkraće tokom sljedeća dva kvartalna izvještajna perioda, ako se radi o obročnoj otplati, ili u roku od šest mjeseci ako se radi o jednokratnom povratu kredita i da formira adekvatne nove PRKG.

Ako se u navedena dva kvartalna izvještajna perioda pokaže da dužnik ima bilo kakvih problema u otplati po novoutvrđenim rokovima otplate ili ako Banka tokom šest mjeseci spozna da dužnik ima problema u poslovanju koji ga mogu onemogućiti da uredno jednokratno vrati kredit, Banka ne može poboljšati klasifikaciju takvih kredita ni nakon isteka dva izvještajna perioda, odnosno isteka šest mjeseci.

Član 59.

Banka je dužna, u skladu s odredbama ove Uredbe, o izvršenoj klasifikaciji svoje aktive FBA dostavljati kvartalne (kalendarski) izvještaje kao i posebnu listu nekvalitetne aktive na obrascima koji su propisani u poglavlju 14. - Forma izvještaja za FBA.

Član 60.

Nadzorni odbor je odgovoran da osigura da Uprava uspostavi i održava informacijski sistem koji je adekvatan za praćenje i upravljanje kreditnim rizikom i za klasifikaciju aktive Banke, u skladu s ovom Uredbom, i da o tome redovno izvještava Nadzorni odbor.

Član 61.

Nadzorni odbor je dužan osigurati da, od momenta klasifikacije određenih stavki aktive Banke u kategorije: C-Podstandardna aktiva, D-Sumnjiva aktiva i E-Gubitak, Uprava:

1. iz prihoda Banke isključi svu prethodno tokom godine obračunatu, a nenaplaćenu kamatu i naknadu po tim stavkama;
2. stavke takve aktive vodi u statusu u kojem se ne obračunava kamata i/ili u statusu suspendirane kamate.

Ako se ni jedan od uslova iz člana 49. tačka 1. ove Uredbe ne može primijeniti, za iznos kamate koju je kapitalizirala, a nije je naplatila, Banka je dužna formirati PRKG.

2.3. Dodjela kredita zaposlenicima

Član 62.

Banka je dužna uspostaviti i održavati utvrđene minimalne standarde za dodjelu kredita zaposlenicima Banke u smislu člana 46. stav 3. Zakona o bankama.

Član 63.

Banka može dodjeljivati kredite zaposlenicima Banke koji su u Banci u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, samo u skladu sa Zakonom o bankama, ovom Uredbom i politikama Banke za

dodjelu kredita zaposlenicima Banke, koje na prijedlog Uprave donosi i prati njihovu primjenu Nadzorni odbor Banke.

Član 64.

Politike treba, kao minimum, da uključe i slijedeće uslove:

1. krediti zaposlenicima Banke mogu se odobravati samo sa namjerom zadovoljavanja njihovih ličnih potreba (stambenih, potrošačkih i sl.). Krediti se ne mogu odobravati za finansiranje drugih poslovnih aktivnosti zaposlenika Banke,
2. ukoliko je zaposlenik Banke član organa Banke koji predlaže ili donosi odluku o dodjeli kredita ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluke po njegovom zahtjevu za dodjelu kredita.
3. visina odobrenog kredita po jednom zaposleniku, ne može preći iznos od 0,5% osnovnog kapitala Banke.

Član 65.

Banka je dužna FBA kvartalno dostavljati izvještaj o stanju dodijeljenih kredita zaposlenicima Banke na izvještajni datum, najkasnije 30 dana od zadnjeg dana izvještajnog kvartala.

Izvještaj iz stava 1. ovog člana treba da sadrži iznos ukupnog stanja kredita datih zaposlenicima banke s iskazanim procentom u odnosu na osnovni kapital banke.

Izvještaj se sačinjava u okviru Obrasca 3 tabele F iz ove Uredbe - Poglavlje 14. Forma izvještaja za FBA.

2.4. Upravljanje specijalnim kreditnim rizikom

Član 66.

Stavke bilansa i određene stavke vanbilansa Banke, koje predstavljaju specijalni kreditni rizik su:

1. dati krediti, drugi plasmani, izvršena ulaganja i potencijalne (vanbilansne) obaveze Banke kod kojih je Banka izložena ozbiljnoj nemogućnosti naplate i uočenih ozbiljnih finansijskih problema u poslovanju dužnika-komitenta, koji su u skladu sa ovom Uredbom - Poglavlje 2.2. - Kreditni rizik, klasifikacija aktive i formiranje posebnih rezervi, klasifikovani u kategoriju E - Gubitak;
2. izdate garancije i druga jamstva po kojima je Banka izvršila plaćanja i po kom osnovu korisnici-dužnici nisu izvršili svoju obavezu prema banci najkasnije za 15 (petnaest) dana od dana kada je Banka izvršila plaćanje;
3. bilo koje potraživanje, bilo koji pokretni ili nepokretni kolateral ili druga poslovna operacija kod kojih je Banka utvrdila da joj je dužnik-komitent pokušao ili dostavio ili na bilo koji drugi način prezentirao bilo kakvu nekorektnu ili lažnu dokumentaciju ili informaciju.

Član 67.

Nadzorni odbor je dužan da donese odnosno osigura adekvatan i uspješan program za upravljanje specijalnim kreditnim rizikom Banke što uključuje planiranje, donošenje i provođenje:

1. politike za identifikaciju specijalnog kreditnog rizika;
2. procedure za upravljanje specijalnim kreditnim rizikom;
3. sistem odnosno način izvještavanja o specijalnom kreditnom riziku.

Nadzorni odbor je dužan da osigura uspostavu sistema stalnog praćenja specijalnog kreditnog rizika koji:

1. obuhvata kontrolu adekvatnosti i provođenja programa;
2. osigurava nezavisan nadzor nad stavkama aktive bilansa i odgovarajućih stavki vanbilansa koje se smatraju specijalnim kreditnim rizikom, utvrđuje njihovo postojanje, njihov nivo i nosioce (dužnike-komitente);
3. obuhvata predlaganje korektivnih aktivnosti za eliminiranje identifikovanih problematičnih stavki i poduzimanje zakonskih mjera.

Član 68.

Banka je obavezna da u okviru svog informacionog sistema uspostavi i sistem za identifikovanje, praćenje i upravljanje specijalnim kreditnim rizikom, u skladu sa ovom Uredbom.

3. UPRAVLJANJE KONCENTRACIJOM KREDITNOG RIZIKA

Član 69.

Banka dužna da osigura i provodi minimalne standarde u izlaganju riziku naplate odnosno riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama (u daljnjem tekstu: kreditni rizik) tj. minimalni standardi najvećeg dozvoljenog obima izlaganja Banke kreditnom riziku prema jednom korisniku, dužniku ili drugom subjektu (u daljnjem tekstu: korisnik) i grupi povezanih korisnika u smislu člana 74. ove Uredbe (u daljnjem tekstu: grupa povezanih lica) kao i najvećeg dozvoljenog zbira svih velikih izlaganja kreditnom riziku (u daljnjem tekstu: ZVIKR).

Član 70.

Oprezno upravljanje i strukturiranje odgovarajućih stavki aktive bilansa i određenih stavki vanbilansa (u daljnjem tekstu: kreditni portfelj) i njihova kontrola predstavljaju osnovne instrumente koje je Banka, putem posebnih politika i procedura za osiguranje diverzifikacije, dužna da koristi za minimiziranje koncentracije kreditnog rizika u svom poslovanju.

Član 71.

Nadzorni odbor je odgovoran da osigura da Banka preuzima samo rizik kojim može uspješno upravljati i ispunjavati uslove iz odredaba Zakona, Zakona o bankama i ove Uredbe.

U cilju ispunjavanja minimalnih odgovornosti iz stava 1. ovog člana Nadzorni odbor je dužan da:

1. Upravi naloži da mu kontinuirano podnosi na usvajanje prijedloge za donošenje i unapređenje akata Banke u skladu sa ovim poglavljem Uredbe;
2. na osnovu prijedloga i akata iz tačke 1. ovog stava donese program za upravljanje koncentracijom rizika Banke sa politikama za upravljanje koncentracijom rizika Banke, procedure za uspostavu i primjenu procesa praćenja koncentracije rizika Banke, te planove tekućih i budućih potreba Banke za kapitalom vezanim za takve koncentracije;
3. osigura sve potrebne uslove u skladu sa Zakonom, Zakonom o bankama, ovom Uredbom, programom, politikama, procedurama i planovima;
4. periodično ponovo procjenjuje program, a najmanje jedanput godišnje;
5. ocjenjuje stavke kreditnog portfelja koje predstavljaju velika izlaganja kreditnom riziku (u daljnjem tekstu: VIKR) Banke iz člana 75. ove Uredbe prema dužnicima-korisnicima i grupama povezanih lica, uključujući s tim vezane politike;
6. ocjenjuje kredite koje je Banka dala svojim službenicima ili kredite koji su od njih garantirani, uključujući s tim vezane politike;
7. ocjenjuje kredite date firmama u kojima članovi Nadzornog odbora imaju značajan vlasnički interes ili kod kojih oni mogu da vrše značajan uticaj i kredite koji su od njih garantirani, uključujući s tim vezane politike;
8. ocjenjuje kredite date firmama u kojim Banka ima značajan vlasnički interes ili u kojim ostvaruje značajan uticaj, uključujući s tim vezane politike;
9. ocjenjuje kredite koje je Banka dala vlasniku kapitala ili kredite koji su od njega garantirani, firmama u kojim on ima značajan vlasnički interes, uključujući s tim vezane politike;
10. ocjenjuje deponovana sredstva, date kredite i ulaganja u povezane banke i
11. definira glavne elemente sadržaja i učestalost izvještavanja Nadzornog odbora o koncentraciji rizika prema različitim vrstama dužnika-korisnika i grupama povezanih lica navedenih u ovom članu.

Član 72.

Uprava Banke je odgovorna da osigura provođenje ograničenja koncentracije kreditnog rizika Banke u skladu sa Zakonom, Zakonom o bankama, ovom Uredbom, programom i politikama Nadzornog odbora.

Uprava banke je dužna, kao minimum, da:

1. kreira i predlaže Nadzornom odboru program, politike, planove i procedure;
2. provodi program, politike, procedure i ostale akte Banke vezane za koncentraciju kreditnog rizika Banke i osigurava da se njihovo provođenje prati i kontrolira u okviru Zakona, Zakona o bankama, ove Uredbe, programa i politika;
3. osigurava primjenu i razvoj odgovarajućih izvještajnih sistema o koncentraciji kreditnog rizika Banke u okvirima elemenata koje utvrđuje Nadzorni odbor;
4. održava uspješnu metodu koji omogućava sagledavanje i grupisanje informacija o izlaganju Banke kreditnom riziku kod jednog dužnika-korisnika ili grupe povezanih lica, po vrstama kreditnih instrumenata odnosno kreditni portfelj, industrijskim granama, geografskim regijama, vrstama kolaterala, finansijskim garantima, itd.; i
5. najmanje kalendarski tromjesečno detaljno izvještava Nadzorni odbor i FBA o značajnim koncentracijama rizika odnosno VIKR, njihovom sastavu i obliku.

Član 73.

U smislu ove Uredbe ukupno izlaganje kreditnom riziku (u daljnjem tekstu: UIKR) Banke prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica predstavlja zbir svih već nastalih (u stavkama bilansa) i svih potencijalnih (u stavkama vanbilansa) izlaganja kreditnom riziku prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica i obuhvata ukupno knjigovodstveno stanje:

1. svih potraživanja od korisnika ili grupe povezanih lica po osnovu glavnice datih kredita odnosno drugih plasmana, dospjelih i nedospjelih;
2. svih obračunatih dospjelih kamata i naknada korisnika ili grupe povezanih lica;
3. svih vrijednosnih papira (dužničkih i vlasničkih) izdatih od strane korisnika ili grupe povezanih lica;
4. svih vrsta neopozivih obaveza za plaćanje ili izvršenje koje je Banka preuzela u ime i/ili za račun korisnika ili grupe povezanih lica, a u korist trećih lica.

Član 74.

Dva ili više korisnika čine grupu povezanih lica, kada zbog njihovih međusobnih odnosa izloženost Banke prema njima predstavlja jedinstvenu izloženost kreditnom riziku, odnosno kada jedan od njih, ili međusobno, imaju direktnu ili indirektnu mogućnost kontrole odnosno uticaja nad drugim koja je, u slučaju finansijskih teškoća kod jednog od njih ili više njih, izazvala ili može da izazove finansijske probleme i kod ostalih. Odnosi koji čine osnov za identifikaciju grupe povezanih lica u smislu ovog stava su:

1. isti vlasnik i/ili suvlasnik pravnog lica;
2. vlasništvo i/ili suvlasništvo bračnog druga ili lica koja žive u istom domaćinstvu ili imaju međusobno povezane ili zajedničke investicije;
3. zajednički članovi Nadzornog odbora i/ili Uprave;
4. date ukrštene odnosno međusobne garancije; i
5. direktna proizvodna i/ili komercijalna i/ili finansijska (direktna poslovna) povezanost i međuzavisnost.

Dva ili više korisnika u kojima vlasnik kapitala Banke ima značajan vlasnički interes čine grupu povezanih lica. Banka će izloženost prema ovim licima tretirati kao jedinstvenu (UIKR) samo kada utvrdi postojanje njihovih međusobnih odnosa po osnovu datih ukrštenih odnosno međusobnih garancija i po osnovu direktnih proizvodnih i/ili komercijalnih i/ili finansijskih (direktnih poslovnih) povezanosti i međuzavisnosti.

Banka je dužna da kao UIKR prema jednom korisniku tretira:

1. zbir pojedinačnih izlaganja kreditnom riziku prema korisnicima, kako je definirano u stavu 1. i stavu 2.
2. zbir izlaganja kreditnom riziku prema licima povezanim sa Bankom:
 - licima povezanim sa Bankom smatrati će se Predsjednik i članovi Nadzornog odbora, članovi Uprave, članovi Odbora za reviziju, te članovi njihovih užih porodica do trećeg stepena po krvnom srodstvu ili braku, ili lica koja žive u istom domaćinstvu ili imaju međusobno povezane ili zajedničke investicije;
 - pravna lica u kojima Banka ima značajne vlasničke interese;
 - pravna lica u kojima imalac značajnog vlasničkog interesa, član Nadzornog odbora ili Uprave jeste jedno od lica pomenutih u prethodne dvije alineje ove tačke.

Član 75.

Prema odredbama člana 42. stav 2. Zakona o bankama i ovoj Uredbi VIKR banke predstavlja svako UIKR banke koje prelazi 15% iznosa osnovnog kapitala Banke definiranog članom 18. ove Uredbe.

Član 76.

UIKR Banke prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica ne smije preći iznos od 40% iznosa osnovnog kapitala Banke, koji predstavlja najveće ukupno dozvoljeno izlaganje kreditnom riziku (u daljnjem tekstu: NIKR) Banke. Banka može da dostigne NIKR prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica samo ako osigura njegovu sljedeću strukturu i ograničenja:

1. da izlaganje Banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica, koje nije pokriveno instrumentima za osiguranje naplate (u daljnjem tekstu: kolateral), ne smije da pređe iznos od 5% iznosa osnovnog kapitala Banke;
2. da izlaganje Banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica koje prelazi 5% do najviše 25% iznosa osnovnog kapitala Banke mora biti pokriveno kolateralom;
3. da izlaganje Banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica koje prelazi 25% iznosa osnovnog kapitala Banke do iznosa NIKR mora biti pokriveno kvalitetnim utrživim zalogom čija vrijednost, utvrđena pouzdanim i stabilnim cijenama, prelazi iznos tog izlaganja Banke, tj. prvoklasnim kolateralom u smislu odredaba člana 49. ove Uredbe;
4. da ukupno izlaganje Banke kreditnom riziku u obliku izdatih garancija prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica, osim garancija za dobro izvršenje posla, ne smije da pređe iznos od 20% iznosa osnovnog kapitala Banke, a izuzetno do 40% iznosa osnovnog kapitala, ako je ta razlika pokrivena supergarancijom Vlade FBiH.

Član 77.

UIKR Banke ne uključuje akreditive i garancije pokrivene u novčanom obliku do iznosa njihovog pokrića.

Član 78.

ZVIKR banke, uključivo i sve NIKR, ne smije da pređe iznos od 300% iznosa osnovnog kapitala Banke.

Zbir svih izlaganja Banke kreditnom riziku u obliku izdatih garancija, osim garancija za dobro izvršenje posla, ne smije da pređe iznos od 100% iznosa osnovnog kapitala Banke.

Član 79.

Banka je dužna da o svojoj izloženosti koncentracijama kreditnog rizika FBA dostavlja kvartalne (kalendarski) izvještaje na obrascu propisanom u Poglavlju 14. ove Uredbe - Forma izvještaja za FBA.

Član 80.

Uprava Banke je dužna da uspostavi i održava informacijski sistem koji je adekvatan za praćenje i upravljanje kategorijama iz ove Uredbe i da o njima redovno izvještava nadzorni odbor.

Član 81.

Nadzorni odbor banke je dužan da osigura da program, operativne politike i procedure Banke u odgovarajućoj pisanoj formi definiraju interna ograničenja, najmanje u skladu sa odredbama iz ovog poglavlja ove Uredbe, te da se ista uredno usklađuju u odgovarajućim vremenskim intervalima.

Član 82.

Ograničenja po osnovu koncentracije kreditnog rizika Banka je dužna uspostaviti i održavati u skladu sa Zakonom o bankama i ovom Uredbom.

4. POSLOVANJE S LICIMA POVEZANIM S BANKOM

Član 83.

Povezanim licima sa Bankom smatraju se lica u smislu člana 46. Zakona o bankama, i u skladu sa članom 74. ove Uredbe.

Banka je obavezna voditi evidencije lica povezanih sa Bankom iz prethodnog stava.

Član 84.

Banka može da obavlja poslovne transakcije u ime ili za račun lica koje je povezano sa Bankom samo u skladu sa Zakonom o bankama, ovom Uredbom i posebnim politikama Banke za poslovanje sa licima povezanim s Bankom koje je, na prijedlog Uprave, dužan da donese i prati njihovu primjenu Nadzorni odbor Banke.

Nadzorni odbor je odgovoran za postupanje Banke i pridržavanju odredaba koji reguliraju poslovanje sa licima povezanim sa Bankom.

Član 85.

Politike treba, kao minimum, da uključe i slijedeće uslove:

1. da Banka može obavljati poslovne transakcije s licem povezanim sa Bankom samo uz odobrenje Nadzornog odbora ili drugog organa za odobravanje takvih transakcija (u daljnjem tekstu: drugi organ) kojeg imenuje Nadzorni odbor;
2. da lice povezano sa Bankom koje je član Nadzornog odbora ili drugog organa ne može učestvovati u glasanju prilikom donošenja odluke o poslovnim transakcijama između Banke i njega samog ili bilo kojeg drugog sa njim povezanog lica iz odredaba člana 74. ove Uredbe;
3. da odobrenje Nadzornog odbora ili drugog organa mora biti zasnovano na svim relevantnim informacijama, detaljima i uslovima transakcija za koje se daje, posebno kada su u pitanju kreditne transakcije i vanbilansne obaveze, a naročito: po pitanjima iznosa kredita i garancija, kamatnih stopa, naknada, finansijskih izvještaja zajmoprimca koji dokazuju njegovu sposobnost za urednu otplatu kredita, pitanja kolaterala, itd.;
4. da za transakcije povezane sa prodajom ili kupovinom aktive (sredstava) relevantne informacije uključuju informacije i dokaze koji potvrđuju vrijednost te aktive (tih sredstava), njihovu kupoprodajnu cijenu, itd.;
5. da Banka formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima Nadzornog odbora ili drugog organa;
6. da Banka fizičkim licima koja su povezana sa Bankom može odobriti transakcije samo u okviru slijedećih ograničenja:
 - a) jednom fizičkom licu najviše do 1% iznosa osnovnog kapitala Banke iz člana 19. ove Uredbe;
 - b) svim fizičkim licima ukupno najviše do 10% iznosa osnovnog kapitala banke.
7. da je Banka, a u skladu sa članom 73, 74. i 76 ove Uredbe - Poglavlje 3. Upravljanje koncentracijom kreditnog rizika, dužna da zbir izlaganja kreditnom riziku prema svim

licima povezanim sa Bankom tretira kao najveće dozvoljeno ukupno izlaganje kreditnom riziku (UIKR) prema jednom dužniku-korisniku;

8. da je Banka dužna održavati poslovanje s povezanim bankama u skladu sa članom 77. ove Uredbe.

Član 86.

Banka je dužna da FBA dostavlja kvartalne izvještaje o svim transakcijama sa licima povezanim s Bankom obavljenim u izvještajnom kvartalu, najkasnije 15 dana od zadnjeg dana izvještajnog kvartala, propisane u poglavlju 14. Forma izvještaja za FBA.

Izvještaji iz stava 1. ovog člana za sve transakcije iznad 1% iznosa osnovnog kapitala Banke, kao minimum, treba da sadrže slijedeće informacije: ukupan iznos takvih transakcija, ime/naziv i osnov povezanosti sa bankom lica učesnika u transakciji, pojedinačan iznos transakcije, vrstu transakcije i osnovne uslove - visina kamate, rok i vrsta kolaterala, a za sve ostale transakcije: broj obavljenih transakcija, ukupan iznos transakcija, najniži i najviši iznos transakcija, zbirno po vrstama lica učesnika u transakcijama i opće uslove transakcija.

5. UPRAVLJANJE RIZIKOM LIKVIDNOSTI

Član 87.

Banka je dužna osigurati i održavati utvrđene minimalne standarde u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, odnosno minimalne standarde za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost Banke da potpuno i bez odlaganja izvršava sve obaveze na dan dospijanja.

Proces upravljanja rizikom likvidnosti Banke treba da čine harmonizirane aktivnosti koje osiguravaju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa (u daljnjem tekstu: aktiva i pasiva) Banke odnosno njenih novčanih tokova (priliva i odliva) i koncentracija i treba da je zasnovan na kontinuiranom planiranju potencijalnih budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim ili ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke.

Planiranje potreba Banke za likvidnim sredstvima mora da uključi identifikaciju poznatih - redovnih (očekivanih) i vanrednih (neočekivanih) novčanih odliva i moguću strategiju za upravljanje aktivom i pasivom za osiguranje sposobnosti Banke da ostvaruje odnosno raspolaze novčanim prilivima koji su u svakom trenutku adekvatni njenim tekućim potrebama.

Član 88.

Nadzorni odbor odgovoran je da osigura da Banka ima i provodi adekvatan program za upravljanje rizikom likvidnosti (u daljnjem tekstu: program).

Nadzorni odbor je dužan i odgovoran, kao minimum, da:

1. donese program koji uključuje i politike likvidnosti (u daljnjem tekstu: politike) na osnovu prijedloga Uprave Banke;
2. u oblasti likvidnosti Banke osigura postupanje Banke po: zakonu, ovoj Uredbi, drugim propisima, programu i politikama;
3. periodično analizira program i politike i prilagođava ih promjenama ekonomskih i tržišnih uslova, a najmanje jedanput godišnje;
4. na osnovu prijedloga Uprave o pitanjima likvidnosti Banke propiše sadržaj i periodičnost izvještavanja Nadzornog odbora;
5. osigura da o pitanjima likvidnosti Banke od Uprave, sistema interne kontrole i internog revizora Banke dobiva potrebne informacije i izvještaje;
6. osigura selekciju i imenovanje kvalifikovanih i kompetentnih članova Uprave za obavljanje funkcije upravljanja likvidnošću Banke; i
7. u programu utvrdi obavezu Uprave da provodi kontinuirano praćenje, kontrolu i adekvatno upravlja strukturom i tokovima aktive i pasive Banke.

Član 89.

Uprava Banke je, kao minimum, dužna da:

1. priprema i Nadzornom odboru daje prijedloge programa i politika;
2. provodi program i politike koje je donio Nadzorni odbor odnosno da prati, upravlja i kontrolira likvidnost Banke;
3. utvrdi metod za tačnu procjenu tekuće i projekciju buduće likvidnosti Banke;
4. osigura kreiranje i uspostavu odgovarajućih sistema izvještavanja koji uključuju sadržaj, oblik i periodičnost informacija vezanih za poziciju likvidnosti Banke na način koji daje mogućnost za sveobuhvatnu analizu, uspješnu kontrolu i oprezno upravljanje tekućim i mogućim potencijalnim potrebama Banke za likvidnim sredstvima;
5. najmanje jednom kvartalno sveobuhvatno izvještava Nadzorni odbor o stanju i perspektivama likvidnosti Banke;
6. prati ekonomske i druge uslove u okruženju koji su bitni za prognozu budućih (potencijalnih) pitanja i likvidnosnih potreba Banke;
7. osigura uslove da sistem interne kontrole i interna revizija Banke mogu da prate, pregledaju i procjenjuju program i politike te njihovo provođenje.

Član 90.

Program Banke mora biti sačinjen u pisanoj formi i da, kao minimum, sadrži:

1. strategiju likvidnosti Banke kao osnovne pretpostavke za njenu održivost i uspjeh na finansijskom tržištu, zasnovanu na sadržaju i ciljevima njene poslovne politike i uslovima ekonomskog okruženja, koja uključuje i adekvatnu kompoziciju strategija za uspostavu i rješavanje pitanja likvidnosti i to:
 - a) za upravljanje usklađenošću aktive i pasive;
 - b) za upravljanje likvidnošću aktive;
 - c) za upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti.
2. racionalne i oprezne politike Banke tj. politike za realizaciju strategija iz tačke 1. ovog člana, a najmanje u skladu sa odredbama ove Uredbe;
3. efikasne procedure i tehnike za projekciju, ocjenu, praćenje i kontrolu likvidnosti Banke,
4. odredbe o mjerenju i praćenju pozicija likvidnosti (koeficijenti likvidnosti, višak ili nedostatak likvidnih sredstava u određenim vremenskim intervalima i dr. po ocjeni Banke);
5. postavljanje odgovarajućih ograničenja upotrebe likvidnosti za osnovne bankarske aktivnosti a naročito za poslove trgovanja;
6. mjere opreza za potencijalni sukob interesa u smislu podjele međusobno nespojivih funkcija (omjer i monitoring pozicija likvidnosti, postavljanje limita i njihova kontrola i izvještavanje Uprave i Nadzornog odbora mora biti nezavisno od organizacionih dijelova Banke koji se direktno bave poslovima trgovanja).

Član 91.

Politike Banke moraju identifikovati izvore i obim likvidnih sredstava koja su potrebna za osiguranje njenog kontinuiranog i stabilnog poslovanja kao i za zadovoljenje propisanih zahtjeva pri čemu se, u reguliranju svojih dospjelih obaveza, Banka ne može oslanjati na posebnu kategoriju likvidne aktive koju kao rezervu, u svrhu obavljanja platnog prometa, drži kod Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: CB BiH) osim isključivo kao vanrednu (neočekivanu) i privremenu kratkoročnu mjeru.

U definiranju i provođenju politika Banka je dužna da kontinuirano procjenjuje:

1. ročni profil tekućih i budućih tokova aktive i pasive Banke;

2. obim u kojem su, u određenom budućem vremenskom periodu, novčani odlivi pokriveni novčanim prilivima uz analizu stavki aktive koje dopijevaju za naplatu sa procjenom vjerovatnoće za njihovu naplatu i raspoloživih novčanih sredstava i/ili ostale likvidne aktive u istom periodu;
3. obim u kom bi potencijalna likvidnosna neusklađenost mogla biti pokrivena mogućnostima Banke da uzajmljuje iz raspoloživih finansijskih izvora na tržištu;
4. očekivane novčane tokove neto-dobiti.

Član 92.

U vođenju politike likvidnosti osnovnu brigu Banke treba da čini striktno provođenje principa racionalne diverzifikacije porijekla i ročne strukture izvora njenih sredstava, koji čine njene obaveze (vlasnički kapital se ne smatra obavezom) sa jedne, i plasmana odnosno ulaganja, sa druge strane.

Banka je dužna da kreira, provodi i održava jasne i racionalne politike koje osiguravaju da njene stavke aktive odnosno plasmani i ulaganja (u daljnjem tekstu: plasmani) nisu neoprezno i pretjerano koncentrisani uzimajući u obzir najmanje sljedeće elemente:

1. strukturu (vrste) instrumenata aktive i pasive Banke;
2. velike stavke pasive;
3. strukturu stabilnih i nestabilnih stavki pasive;
4. stavke pasive Banke sa ponovo ugovorenim rokovima dopijeca i stavke za koje se osnovano očekuje daljnja mogućnost ponovnog ugovaranja;
5. strukturu cijena i postojanost cijena instrumenata pasive;
6. valutnu strukturu instrumenata aktive i pasive Banke;
7. raspoložive (potencijalne) regionalne i globalne tržišne izvore sredstava Banke.

Politike iz stava 2. ovog člana moraju da uključe i sljedeće zahtjeve:

1. ročno usklađivanje preostalih rokova do ugovorenih dopijeca instrumenata aktive i obaveza pri čemu Banka mora da:
 - a) najmanje 85% izvora sredstava sa rokom dopijeca do 30 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dopijeca do 30 dana;
 - b) najmanje 80% izvora sredstava sa rokom dopijeca do 90 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dopijeca do 90 dana;
 - c) najmanje 75% izvora sredstava sa rokom dopijeca do 180 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dopijeca do 180 dana.
2. održavanje prosječnog desetodnevog (u daljnjem tekstu: dekadni) minimuma likvidnosti u novčanim sredstvima u visini od najmanje 20% iznosa kratkoročnih izvora sredstava prema knjigovodstvenom stanju na zadnji dan prethodnog kalendarskog mjeseca, s tim da ni na jedan dan visina novčanih sredstava ne može iznositi manje od 10%, pri čemu se:
 - a) pod novčanim sredstvima Banke u smislu odredaba ove tačke podrazumijevaju sljedeća sredstva:
 - KM u trezoru-blagajni Banke;
 - stanje računa rezervi kod CB BiH;
 - devize u trezoru-blagajni Banke;
 - stanje KM i deviznih depozita po videnju kod korespondentnih banaka
 - b) pod kratkoročnim izvorima sredstava Banke u smislu odredaba ove tačke podrazumijevaju se obaveze iz pasive bilansa Banke, i to:
 - depoziti po videnju;
 - kratkoročne obaveze po oročenim depozitima;
 - kratkoročne obaveze po sredstvima novčanog tržišta;
 - kratkoročne obaveze po obveznicama;
 - ograničeni depoziti.
 - c) prosječni dekadni minimum likvidnosti Banke u novčanim sredstvima obračunava na način da se utvrdi zbir stanja novčanih sredstava svih radnih dana u dekadi i

isti podijeli sa tim brojem radnih dana, pri čemu se radnim danom ne smatra nedjelja i dani državnog praznika. U smislu ove podtačke dekadu čine od 1. do zaključno 10. dana u mjesecu, od 11. do zaključno 20. dana u mjesecu i od 21. do zaključno zadnjeg dana u tekućem mjesecu.

Član 93.

Banka je dužna da poslovne transakcije knjigovodstveno evidentira istog dana kada su obavljene i da kreira adekvatne informacije koje omogućavaju provođenje politika i procedura Banke vezanih za pripremu strategije razvoja poslovanja zajedno sa strategijom razvoja izvora sredstava da bi:

1. izbjegla planove rasta bez poznate i izvjesne finansijske podloge i
2. ograničila strukturne nesklade između različitih profila dospijuća aktive i obaveza.

Pri upravljanju likvidnošću Banke Uprava je, pored ostalih uslova iz ove Uredbe, dužna da kontinuirano priprema projekcije budućih novčanih priliva i novčanih odliva, koje moraju biti zasnovane na osnovnim predušlovima i to:

1. ažurnom i tačnom evidentiranju svih knjigovodstvenih operacija i
2. adekvatnom informacionom sistemu zasnovanom prvenstveno na knjigovodstvu Banke.

Član 94.

Banka je dužna da definira, primjenjuje i kontinuirano razvija detaljne i efikasne procedure za praćenje, kontrolu i upravljanje likvidnošću Banke u skladu sa usvojenim politikama i njima pripadajući informacioni sistem.

Procedure i sistemi iz stava 1. ovog člana moraju biti proporcionalni veličini i složenosti Banke i odgovarati njenim politikama i politici plasmana.

Ako Banka ima filijale u inostranstvu ili kontrolira neku drugu banku, kao svoje supsidijarno lice, dužna je da u obzir uzima politike likvidnosti i informacione sisteme i tih filijala i/ili banaka.

Sistem upravljanja likvidnošću Banke mora biti podvrgnut kontinuiranim i povremenim kontrolama od strane sistema interne kontrole i interne revizije Banke.

Banka je dužna da imenuje Komisiju za likvidnost koja je odgovorna za:

1. predlaganje i provođenje politike likvidnosti Banke vezane za tekuću poziciju likvidnosti Banke i donošenje planova i politika likvidnosti;
2. praćenje razvoja u oblasti likvidnosti Banke;
3. kontrolu upravljanja likvidnošću Banke sa posebnom pažnjom na novčanim rezervama i/ili drugoj visoko likvidnoj aktivi koji povećavaju troškove Banke.

Istovremeno, Uprava Banke je dužna imenovati izvršnog službenika za likvidnost, koji će provoditi politike likvidnosti i odluke Komisije za likvidnost, vezane za tekuću likvidnost i donositi za to vezane svakodnevne odluke.

Član 95.

Da bi osigurala stabilnost u održavanju likvidnosti Banke Uprava je dužna da poduzima zaštitne mjere u skladu sa politikama Banke polazeći, kao minimum, od:

1. principa za što veće oslanjanje na stabilne izvore sredstava odnosno ugovorne profile dospijuća;
2. principa za maksimalnu diverzifikaciju izvora sredstava po dospijuću, vrsti i broju komitenata, tržištu i instrumentima;
3. organizacionih mjera za uspješno upravljanje likvidnošću vezanih za: imenovanje kompetentnih lica odgovornih za pitanja likvidnosti, uspostavljanje efikasne kontrole likvidnosti od strane interne kontrole odnosno interne revizije, pitanja supsidijarnih lica u zemlji i inostranstvu i filijala u inostranstvu, itd.;
4. stepena uključenosti Banke u tržišta novca i razvoja kratkoročnih vrijednosnih papira i njenog marketinga;

5. jasnih definicija njenih poslovnih politika zajedno sa planiranjem sigurnih odnosno izvjesnih izvora za planove razvoja i minimiziranja bilo kakvog strukturnog nesklada između dospijuća dijelova aktive i obaveza;
6. obaveznog redovnog pripremanja planova za izvanredne (neočekivane) situacije i udare koji mogu da ugroze likvidnost Banke, uključujući glavne smjernice rada Banke, njene aktivnosti, rezerve likvidnosti i moguće procedure za osiguranje likvidnih sredstava po različitim alternativnim scenarijima, polazeći od uspješnog, a završavajući sa scenarijem posebne krize likvidnosti.

Planovi za izvanredne odnosno krizne situacije iz stava 1. tačka 6. ovog člana moraju da obuhvate naročito:

1. tačnost i pravovremenost protoka informacija vezanih za likvidnost i upravljanje likvidnošću u Banci;
2. jasno definiranje i razdvajanje ovlaštenja i odgovornosti vezanih za upravljanje likvidnošću Banke u uslovima krizne situacije;
3. mogućnosti i opcije za promjenu ponašanja stavki aktive i stavki obaveza;
4. način i vrste komunikacije sa vlasnikom Banke, najvažnijim povjeriocima, poslovnim partnerima, drugim klijentima i javnošću u realizaciji ove strategije;
5. specifikaciju finansijskih izvora koji mogu i koji će biti dostupni u hitnim slučajevima sa određenjem stepena pouzdanosti;
6. moguće scenarije kriznih situacija sa konkretnim odgovorima na pitanje "šta ako" koja će opisati akcije Banke na situaciju tih mogućih scenarija kriznih situacija (testiranje simuliranih mogućih stresnih situacija);
7. druge elemente za koje Banka ocijeni da su adekvatni njenom profilu poslovanja i rizika likvidnosti, bilo da se radi o problemima urednosti naplate plasiranih sredstava ili neočekivanih većih odliva sredstava, kao i kombinaciji oba scenarija.

Planove za izvanredne odnosno krizne situacije iz prethodnog stava, Banka je dužna redovno, a najmanje jedanput godišnje ažurirati. Pri tome je dužna da procjenjuje promjenljivost poslovnih uslova u njenom okruženju, kao i uslova poslovanja u samoj Banci.

Član 96.

Banka je dužna da uspostavi i održava informacioni sistem koji je adekvatan njenoj potrebi za upravljanje likvidnošću, konzistentan obimu i složenosti njenih aktivnosti i koji mora da obuhvati aktivu i pasivu Banke prema sljedećim elementima odnosno kriterijima:

1. dospijuću stavki aktive i pasive sa fiksnim rokovima dospijuća;
2. očekivanom ponašanju aktive i pasive sa fiksnim rokovima dospijuća uzimajući u obzir realna očekivanja banke da deponenti refinansiraju svoje depozite na dan njihovog dospijuća;
3. iskustvu o ponašanju grupa deponenata pod određenim uslovima;
4. stepenu likvidnosti stavki aktive mjerenom prema mogućnostima:
 - a) da se iskoriste kao raspoloživi novac za potencijalna plaćanja;
 - b) da se trenutno pretvore u novac kod CB BiH;
 - c) da se trenutno prodaju na finansijskom tržištu po cijenama bliskim njihovoj tržišnoj vrijednosti, ili po cijenama koje su jednake ili više od njihove knjigovodstvene vrijednosti;
 - d) da se prodaju ili smanji njihova vrijednost zajedno sa smanjenjem vrijednosti s njom povezane pasive (potrebne rezerve);
5. vrsti i stepenu obaveze preuzetih vanbilansnih (potencijalnih) obaveza;

6. valuti u kojoj su aktiva i pasiva denominirane (izražene) sa posebnim osvrtnom na njihovu strukturu: domaća valuta, konvertibilne ili nekonvertibilne strane valute;
7. zemljama na koje se aktiva i pasiva odnose (ako Banka ima filijale u inostranstvu);
8. identitetu vlasnika računa, njihovim geografskim regijama i vrsti instrumenata u kojima su obaveze banke nastale.

Obaveza je Banke da organizira stalan, redovan i pouzdan informacioni tok koji za Nadzorni odbor i Upravu osigurava tačne i kvalitetne informacije o poziciji likvidnosti Banke.

Član 97.

Banka je dužna da o poziciji svoje likvidnosti dekadno izvještava FBA najkasnije 5 (pet) kalendarskih dana od posljednjeg dana izvještajne dekade i kvartalno o ročnoj usklađenosti aktive i pasive i strukturi najvećih izvora, na obrascima definiranim u Poglavlju 14. Forma izvještaja za FBA.

6. UPRAVLJANJE DEVIZNIM RIZIKOM

Član 98.

U procesu upravljanja deviznim rizikom Banka dužna da osigura i održava utvrđene minimalne standarde i donese i provodi program, politiku i proceduru za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom.

Član 99.

Devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kursa i opasnost da nepovoljne promjene rezultiraju gubicima Banke u KM (domaćoj valuti), pri čemu nivo deviznog (u daljnjem tekstu: FX) rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kursa i zavisi od visine zaduženja Banke u inostranstvu i stepena valutne usklađenosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno stepena usklađenosti njenih valutnih novčanih tokova.

Član 100.

Nadzorni odbor je odgovoran za donošenje, potpunost i osiguranje primjene programa za obavljanje deviznih aktivnosti (u daljnjem tekstu: FX aktivnosti) i upravljanje FX rizikom (u daljnjem tekstu: program) koji uključuje i uspostavu opreznih ograničenja za preuzimanje i smanjenje izloženosti Banke FX riziku odnosno mogućim gubicima, a najmanje u skladu sa odredbama ove Uredbe.

Nadzorni odbor je, kao minimum, dužan da:

1. Upravi Banke naloži izradu prijedloga programa i sveobuhvatnih i detaljnih politika za upravljanje FX rizikom (u daljnjem tekstu: politike), kreiranje i primjenu procedura za praćenje, mjerenje, upravljanje i kontrolu u okvirima programa i politika;
2. donese i najmanje jedanput godišnje, zavisno od promjena ekonomskih i tržišnih uslova, usklađuje program i aktualizira politike i kontinuirano razmatra prijedloge Uprave;
3. osigura da sistem interne kontrole i interna revizija Banke kontinuirano prate i provjeravaju da li Banka FX aktivnosti obavlja u skladu sa zakonom, ovom Uredbom, drugim propisima, programom, politikama i procedurama;
4. osigura selekciju i imenovanje kompetentnih članova Uprave za FX aktivnosti Banke; i
5. na prijedlog Uprave Banke propiše oblik, sadržaj i učestalost izvještavanja Nadzornog odbora o FX aktivnostima Banke.

Član 101.

Uprava je dužna, kao minimum, da:

1. priprema i Nadzornom odboru predlaže program i politike;

2. kreira i primjenjuje procedure za praćenje, mjerenje, upravljanje i kontrolu FX rizika Banke u okvirima programa i politika;
3. uspostavi i primjenjuje adekvatan metod za precizno praćenje i mjerenje izloženosti Banke FX riziku;
4. uspostavi i primjenjuje adekvatan metod za precizno praćenje i mjerenje dobitaka i gubitaka u FX aktivnostima;
5. prati ekonomske i druge poslovne uslove radi predviđanja mogućih promjena u FX aktivnostima, deviznim kursovima i FX riziku;
6. osigura da sistem interne kontrole i interna revizija Banke kontinuirano prate i ocjenjuju program i politike i njihovo provođenje;
7. daje preporuke Nadzornom odboru vezane za ograničenja FX rizika po pitanju valuta, komitenata, rokova, valutnih neravnoteža, itd.; i
8. priprema i Nadzornom odboru predlaže oblik, sadržaj i učestalost izvještavanja Nadzornog odbora o FX aktivnostima Banke odnosno o poziciji Banke po pitanjima FX rizika, koji omogućavaju efikasno praćenje, analize, oprezno upravljanje i kontrolu postojeće i potencijalne izloženosti Banke FX riziku.

Član 102.

Oprezno upravljanje FX rizikom predstavlja kontrolirano preuzimanje obaveza prema inostranstvu i vođenje pozicija stranih valuta na način da se prate, kontroliraju i eliminišu mogući negativni uticaji promjena deviznih kursa na stabilnost finansijske pozicije Banke.

Program treba, kao minimum, da sadrži odnosno obuhvata:

1. opis FX aktivnosti koje banka obavlja i koje planira da u budućnosti obavlja;
2. politike koje treba da obuhvataju najmanje:
 - a. pregled ciljeva i principa banke u obavljanju FX aktivnosti i preuzimanju FX rizika;
 - b. jasna, oprezna i precizna ograničenja za izlaganje banke FX riziku, usklađena s finansijskim i operativnim mogućnostima banke i sa ovom Uredbom, ali detaljnije razrađena posebno po pitanju nivoa do kojeg je banka spremna da se zadužuje u inostranstvu, po pitanju valuta u kojim se banka može izlagati riziku, po pitanju pojedinačnih preko-noći i terminskih limita za svaku valutu i ukupnih preko-noći i terminskih limita za sve strane valute, itd.; i
 - c. jasno definirane nivoe ovlaštenja vezanih za FX aktivnosti i preuzimanje FX rizika, sa preciznim opisom eventualno neograničenih, najviših i viših nivoa, sektora i odjeljenja, pojedinaca i eventualnih komisija kojima su data takva ovlaštenja, ovlaštenja nosilaca takvih ovlaštenja da ih dalje prenose i jasna i konkretna ograničenja za nosioce ovlaštenja, itd.
3. procedure za upravljanje i kontrolu FX aktivnosti i FX rizika, proporcionalno veličini, složenosti i frekvenciji FX aktivnosti banke, koje treba da uključuje najmanje slijedeće oblasti:
 - a. sisteme knjigovodstva i informisanja Uprave i Nadzornog odbora, vezane za praćenje i procjenu: zaduženja u inostranstvu, devizne pozicije Banke, preuzetog FX rizika, ostvarenih dobitaka i gubitaka, a koji su podobni za mjerenje, ocjenu i izvještavanje o:
 - stepenu zaduženja Banke u inostranstvu u odnosu na osnovni kapital Banke i u odnosu na druge elemente poslovanja Banke uključivo bilansne i vanbilansne pozicije Banke,
 - neto preko-noći i terminskoj poziciji svake valute (aktiva/pasiva) sa kojom Banka posluje,
 - neto preko-noći i terminskoj poziciji ukupno svih valuta sa kojim Banka posluje,

- dobicima i gubicima vezanim za FX aktivnosti i izlaganja Banke FX riziku.
- b. kontrole FX aktivnosti koje obuhvaćaju najmanje:
 - organizacione kontrole za provjeru da li je uspostavljeno i da li se provodi jasno razdvajanje nadležnosti i odgovornosti između lica koja donose odluke za obavljanje FX aktivnosti (transakcija) i lica koja su odgovorna za njihovu realizaciju odnosno ugovaranje, izvršavanje i knjigovodstveno evidentiranje,
 - proceduralne kontrole za provjeru da li su sve transakcije u potpunosti evidentirane istog dana kada su obavljene, korektno obavljene i za hitno otkrivanje propusta i neovlašćenih poslova,
 - kontrole za praćenje i česte provjere da li se poštuju propisana i od organa Banke postavljena ograničenja za preuzimanje FX rizika.

Član 103.

"Individualna devizna pozicija" (otvorena pozicija) predstavlja razliku između stavki koje se odnose na pojedinu stranu valutu (u daljnjem tekstu: stavke) u aktivni i pasivni bilansa Banke (zlatu se smatra stranom valutom), denominiranih (izraženih) u KM, sa potencijalnom dobiti ili gubitkom (pozitivnom ili negativnom kursnom razlikom). Potencijalna dobit ili gubitak se pojavljuju u slučaju kada se devizni kurs po kojem je izvršeno knjiženje stavki (u poslovnim knjigama banke) razlikuje od deviznog kursa, kojeg objavljuje Centralna banka Bosne i Hercegovine, na dan na koji se utvrđuje njihova devizna pozicija.

Individualna devizna pozicija obračunava se kao zbir iznosa stavki aktive uzetih sa predznakom + (plus) i stavki pasive uzetih sa predznakom - (minus), pri čemu se u obračun obavezno uključuju i vanbilansne obaveze Banke.

Banka ima "dugu poziciju" određene valute ako je vrijednost stavki aktive veća od vrijednosti stavki pasive, tj. ako je njihova razlika sa predznakom + (plus).

Banka ima "kratku poziciju" određene valute ako je vrijednost stavki aktive manja od vrijednosti stavki pasive, tj. ako je njihova razlika sa predznakom - (minus).

"Devizna pozicija" Banke predstavlja zbir vrijednosti svih dugih i svih kratkih individualnih deviznih pozicija Banke.

"Devizna pozicija u toku dana" Banke predstavlja deviznu poziciju Banke u nekom trenutku u toku radnog dana.

"Devizna pozicija preko-noći" Banke predstavlja deviznu poziciju Banke nakon zaključenja radnog dana i koja se prenosi na slijedeći radni dan.

Član 104.

Banka je dužna da FX aktivnosti obavlja samo u okvirima ograničenja iz ovog člana, obračunatih u odnosu na visinu osnovnog kapitala Banke definiranog članom 18. ove Uredbe.

Ograničenja FX aktivnosti Banke u odnosu na osnovni kapital, u smislu ovog člana, iznose:

1. za Individualnu deviznu poziciju preko-noći Banke, osim u eurima, najviše do iznosa 20%;
2. za Individualnu deviznu poziciju preko-noći Banke u eurima najviše do iznosa 30%;
3. za Deviznu poziciju Banke najviše do iznosa 30%.

U obračun FX aktivnosti Banka je dužna da uključi i stavke i obaveze koje su ugovorene sa valutnom klauzulom.

Član 105.

Banka je dužna dostavljati FBA izvještaj definiran u skladu sa Poglavljem 14. ove Uredbe, Forma izvještaja za FBA, prvog radnog dana tekućeg mjeseca za posljednji dan prethodnog mjeseca.

7. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Član 106.

Banka dužna osigurati, kontinuirano provoditi i održavati minimalne standarde sistema internih kontrola.

Član 107.

Nadzorni odbor je odgovoran da, na osnovu prijedloga Uprave, donese odluku o uspostavi, održavanju i unapređenju efikasnog sistema interne kontrole u Banci i osigura da Uprava osigura uslove za njegovo provođenje, odnosno da Uprava i drugi zaposleni u Banci uspostavljaju i provode detaljne procedure i postupke vezane za sveobuhvatni sistem praćenja i provjera izvršavanja poslovnih aktivnosti i operacija na svim poslovnim (funkcionalnim i operativnim) nivoima i područjima poslovanja Banke. Istovremeno Nadzorni odbor je dužan da, na prijedlog Uprave, utvrdi ciljeve te donese i kontinuirano prati provođenje politika vezanih za sistem internih kontrola Banke koje, između ostalog, treba da osiguraju i to da se ovlaštenja za donošenje poslovnih odluka, zavisno od njihove prirode, prenose na odgovarajuće rukovodne nivoe Banke i da se ta ovlaštenja u potpunosti provode odnosno izvršavaju kroz cijelu organizacionu shemu Banke.

Član 108.

U cilju osiguranja minimalnih zahtjeva sistema internih kontrola Banke u skladu sa ovom Uredbom, Nadzorni odbor je dužan da:

1. donese i osigura uspostavu efikasne organizacione strukture Banke;
2. donese poslovni plan Banke, u pisanom obliku, sa jasnim ciljevima i poslovnim politikama koje obuhvaćaju i definiranje (utvrđivanje) prihvatljivih i neprihvatljivih rizika sa odgovornostima Uprave Banke za osiguranje uslova za identifikaciju, praćenje i kontrolu tih rizika;
3. osigura da poslovni plan Banke sadrži strateški i operativne planove;
4. osigura da poslovni plan Banke jasno i precizno definira linije nadležnosti i odgovornosti kao i sistem odnosno linije izvještavanja;
5. osigura da viši rukovodni nivoi Banke provode stalno praćenje i kontrolu izvršavanja funkcija nižih rukovodnih nivoa Banke;
6. osigura da Banka uspostavi odgovarajuće računovodstvene procedure;
7. osigura da Banka uspostavi odgovarajuće procedure za zaštitu aktive;
8. osigura da je sistem interne kontrole Banke pod stalnim nadzorom interne i povremenim nadzorom eksterne revizije; i
9. donese plan za stalni nadzor i periodičnu kontrolu funkcionisanja sistema internih kontrola od strane Odbora za reviziju kao i program za njegov razvoj i unapređenje.

Član 109.

Sistem internih kontrola prvenstveno obuhvata računovodstveno i finansijsko poslovanje Banke, uključujući posebnu kontrolu finansijskog plana i planiranja, standardnih i nestandardnih troškova, statističkih analiza i njihovu objavu, periodičnih operativnih i poslovnih izvještaja te programa obuke za poboljšanje izvršnih funkcija svih službenika Banke i ima usku vezu sa internom revizijom koja: a) vrši nadzor nad funkcionisanjem sistema internih kontrola Banke i b) Odboru za reviziju i Upravi pruža pravovremenu informaciju o njegovoj adekvatnosti i efikasnosti.

Član 110.

Sistem internih kontrola Banke obavezno sadrži administrativnu i računovodstvenu kontrolu.

Administrativna kontrola obuhvata:

1. uspostavu, praćenje, razvoj i kontrolu organizacione strukture odnosno sheme Banke; i
2. kontrolu procedura i evidencija vezanih za procese donošenja odluka o odobravanju poslovnih transakcija Banke od strane različitih nivoa rukovodstva.

Administrativna kontrola predstavlja polaznu tačku u uspostavljanju računovodstvene kontrole.

Računovodstvena kontrola obuhvaća plan procedura, procedure i evidencije vezane za zaštitu aktive i pouzdanost finansijskih evidencija Banke i mora osigurati da:

1. se poslovne transakcije Banke izvršavaju u skladu s općim ili posebnim odlukama odnosno odobrenjima nadležnog rukovodstva Banke;
2. se poslovne transakcije Banke knjigovodstveno evidentiraju bez odlaganja i tačno;
3. se poslovne transakcije Banke knjigovodstveno evidentiraju u skladu sa zakonom i na način da je moguća izrada finansijskih izvještaja u skladu sa usvojenim računovodstvenim principima, međunarodnim računovodstvenim standardima i ostalim kriterijima koji se primjenjuju na finansijsko izvještavanje;
4. se poslovne transakcije Banke knjigovodstveno evidentiraju na način da je odgovornost za aktivu Banke prepoznatljiva i transparentna;
5. je pristup aktivu Banke dozvoljen samo u skladu sa odobrenjem nadležnog rukovodstva;
6. se knjigovodstvene evidencije aktive provjeravaju i uspoređuju sa stvarnim stanjem aktive u određenim, najmanje propisanim, vremenskim intervalima i da se, u slučaju bilo kakvih razlika, poduzimaju odgovarajuće mjere i aktivnosti.

Član 111.

Sistem internih kontrola mora osigurati da ni jedno lice zaposleno u Banci ne može biti u poziciji da učini značajne greške ili počini prekršaje utvrđene zakonom, drugim propisima i internim aktima Banke, a koji se u kratkom roku ne mogu otkriti.

Član 112.

Sistem internih kontrola Banke mora da osigura slijedeće osnovne procedure:

1. za uspostavu i održavanje efikasne organizacione strukture Banke;
2. za uspostavu i održavanje odgovarajućeg računovodstva Banke;
3. za efikasnu zaštitu aktive Banke;
4. za omogućavanje uspostave i provođenja efikasnog programa interne i eksterne revizije Banke i
5. za efikasnu zaštitu Banke od zloupotreba u kriminalne svrhe (pranje novca, pljačke, terorizam i drugo).

Član 113.

Plan organizacione strukture Banke, donesen od strane Nadzornog odbora, mora uspostaviti jasne nivoe i linije nadležnosti kao i odgovornosti sa jasnim razgraničenjima između funkcija upravljanja, nadzora i rukovođenja u Banci.

Po pitanju organizacione strukture Banke sistem internih kontrola, kao minimum, treba osigurati da:

1. su ovlaštenja i ograničenja službenika Banke jasno i precizno utvrđena u aktu o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova Banke donesenom od strane Nadzornog odbora. Kao minimum kontrolnog aspekta ovog pitanja treba osigurati izvještavanje Odbora za reviziju o slijedećim pitanjima:
 - a) likvidnosti Banke;
 - b) adekvatnosti kapitala Banke;
 - c) kvalitetu i klasifikaciji aktive Banke;
 - d) dospjelim nenaplaćenim kreditima;
 - e) svim novim plasmanima i novim vanbilansnim stavkama;
 - f) novim velikim izlaganjima kreditnom riziku pojedinačno;
 - g) novim kreditnim izlaganjima prema licima povezanim sa Bankom;
 - h) transakcijama sa vrijednosnim papirima;
 - i) transakcijama u platnom prometu;
 - j) bilansu stanja Banke;
 - k) prihodima i rashodima, odnosno bilansu uspjeha Banke;

- l) realizaciji finansijskog plana Banke;
 - m) izvještaju interne i eksterne revizije Banke;
 - n) poziciji banke u odnosu na strateški plan Banke.
2. se u Banci provodi kadrovska politika na način da se radnici zapošljavaju na radna mjesta koja odgovaraju njihovim stručnim kvalifikacijama, sposobnostima i odgovarajućem radnom iskustvu;
 3. se provodi sveobuhvatna, kontinuirana i uspješna obuka radnika Banke;
 4. se provodi kontinuirana kontrola i ocjena kvaliteta poslova izvršenih od strane svakog zaposlenog radnika Banke;
 5. je u Banci osigurano razdvajanje obavljanja nespjivih poslova tako da jedno lice ne može istovremeno imati dužnosti vezane za zaštitu aktive i dužnosti vezane za njeno knjigovodstveno evidentiranje odnosno ne može istovremeno obavljati određene poslovne aktivnosti i imati ovlaštenje za kontrolu tih istih aktivnosti, a naročito u slijedećim slučajevima:
 - a) kreditni službenik ne smije da vrši isplatu sredstava kredita;
 - b) kreditni službenik ne smije da obavlja i poslove vezane sa funkcijom knjigovodstva kredita;
 - c) lica ovlaštena za potpisivanje naloga i čekova po računima kod korespondentnih banaka ne mogu obavljati i poslove usaglašavanja računa kod tih banaka;
 - d) da poslove usaglašavanja podataka sa glavnom knjigom obavezno obavlja samo lice koje nije vršilo prvobitna knjiženja;
 - e) se u svim ostalim slučajevima poštuje princip razdvajanja nespjivih dužnosti.
 6. se, gdje je to primjenljivo, u određenim vremenskim intervalima provodi princip planiranih i nenajavljenih rotacija svakodnevnih dužnosti zaposlenog osoblja u Banci što mora biti predviđeno i ukupnim programom obuke službenika banke.
 7. se osigura zaposlenom osoblju Banke korištenje godišnjeg odmora u neprekidnom trajanju od najmanje dvije sedmice svake godine.

Član 114.

Da bi osigurao uslove za efikasno i kvalitetno upravljanje Bankom Nadzorni odbor je dužan da osigura da knjigovodstveni sistem banke pruža mogućnost za izradu svih potrebnih redovnih i povremenih internih izvještaja i informacija za njegove i potrebe ostalih korisnika.

Član 115.

Knjigovodstvene evidencije Banke moraju biti vodene u skladu sa svim propisanim i uspostavljenim računovodstvenim i bankarskim principima kao i međunarodnim standardima.

Knjigovodstvene evidencije i računi banke moraju u svakom trenutku odražavati njeno stvarno finansijsko stanje i precizne rezultate njenog poslovanja, a posebno u pogledu:

1. operativnih odgovornosti koje moraju osigurati da računovodstveni sistem omogućava pripremu internih izvještaja za potrebe kontrole. Evidencije moraju biti dnevno ažurne i imati (analitičke) pomoćne kontrolne račune koji su usklađeni sa stanjem u glavnoj knjizi;
2. kontrolnih traka (elektronski zapisi, diskovi i drugo) koje moraju biti kreirane tako da svaka pojedina stavka može da se ispita i slijedi (prati) kroz poslovne knjige Banke;
3. obaveznog prethodnog numerisanja finansijskih instrumenata koje olakšava procese dokazivanja, usaglašavanja i kontrole iskorištenih i neiskorištenih stavki;
4. obaveznog računovodstvenog priručnika koji sadrži uputstva za obradu svakodnevnih transakcija. Priručnik treba, kao minimum, da sadrži standardne procedure za:
 - a) knjigovodstveno evidentiranje poslovnih operacija;

- b) dnevno usaglašavanje stavki, zbirova i glavne knjige;
- c) pripremu i kontrolu izvorne dokumentacije;
- d) kontrolu kretanja dokumentacije od korisnika do elektronske obrade (ukoliko ista postoji) i njen povratak;
- e) promjene u glavnom elektronskom registru;
- f) čuvanje odnosno arhiviranje izvorne dokumentacije za knjiženje; itd.

Član 116.

Osnovni metod za zaštitu specifičnih stavki aktive Banke mora da predstavlja posebno ovlaštenje za pristup takvoj aktivni.

Banka je dužna da, u okviru svog sistema interne kontrole, sačini plan za zaštitu fizičke aktive koji, kao minimum, mora da uključiti:

1. kontrolu gotovog novca na način da blagajnici imaju samo pojedinačan pristup gotovinskim sredstvima koja su njima lično stavljena na raspolaganje za obavljanje poslovnih operacija. Zajedničko raspolaganje gotovinskim sredstvima nije dopušteno;
2. u poslovima koji su vezani za gotovinu u trezoru, utržive zaloge, ostave, neizdate čekove i druge vrijednosnice, rezervne brave i ključeve depozita građana, rezervne ključeve blagajničkih kasa i sličnim poslovima uspostavu sistema zajedničke zaštite od dva lica istovremeno u kojem su aktivnosti samo jednog lica onemogućene putem dviju različitih brava ili kombinacija i raspolaganjem samo sa jednim ključem ili jednom kombinacijom;
3. u poslovima gdje je neophodna provjera i potvrda kao što su usaglašavanje glavne knjige i analitičkih evidencija, transfer sredstava, izdavanje garantnih pisama i sličnim poslovima uspostavu sistema dvostruke kontrole koji se od zajedničke kontrole razlikuje po tome što aktivnost jednog lica mora biti verificirana od strane drugog lica radi osiguranja da samo ovlašteno lice obavlja određenu transakciju, da je transakcija na odgovarajući način evidentirana i/ili da je usaglašavanje obavljeno na odgovarajući način;
4. planove za izvanredne situacije i čuvanje pomoćnih registara i dosjea za sve ključne evidencije i podatke izvan prostorija Banke;
5. sistem (način) izvještavanja o nedostacima koji treba da predstavlja proces za trenutno podnošenje izvještaja i pokretanje istrage o manjku gotovine i ostalim nedostacima ili nepravilnostima u trenutku kada se otkriju. Ovaj sistem mora da osigura da se rezultati istrage predaju nadležnom osoblju i organima Banke, a kada je to potrebno i osiguravajućim kućama, kontrolnim institucijama i drugim nadležnim državnim organima;
6. procedure za zapošljavanje osoblja koje, posebno za specifična radna mjesta u Banci, moraju da uključuje obavezu rukovodstva Banke za prethodnu provjeru pouzdanosti, obrazovanja i preporuka o ranijim zaposlenjima budućih radnika Banke;
7. procedure za fizičko i elektronsko osiguranje.

8. INTERNA I EKSTERNA REVIZIJA

Član 117.

Banka je dužna osigurati, kontinuirano provoditi i održavati minimum standarda interne i eksterne revizije. Osnovni cilj interne i eksterne revizije je sprječavanje nastajanja gubitaka Banke, osiguranje višeg nivoa objektivnosti i tačnosti finansijskih izvještaja i otkrivanje uslova unutar Banke koji mogu negativno uticati na njeno poslovanje i samoodrživost i utvrđivanje već nastalih gubitaka Banke praćenjem kvaliteta uspostavljenog sistema interne kontrole Banke, njegovu ocjenu i informisanje Nadzornog odbora Banke i Odbora za reviziju Banke sa odgovarajućim prijedlozima za njegovo unapređenje.

Banka je dužna da ima uspostavljene efikasne funkcije kontrola koje čine njenu vlastitu odgovornost putem kombinacije

elemenata sistema internih kontrola, nezavisne interne revizije i nezavisne eksterne revizije, pri čemu interna i eksterna revizija treba da osiguraju viši nivo objektivnosti i tačnosti finansijskih izvještaja koje Banka dostavlja vlasniku kapitala i drugim korisnicima, kao i otkrivanje uslova koji mogu negativno uticati kako na njeno poslovanje tako i na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

Član 118.

Nadzorni odbor Banke je dužan da u pisanoj formi donese (usvoji) adekvatan program interne i eksterne revizije Banke, osigura uslove za njegovo provođenje i uspostavi funkciju nezavisne interne revizije u Banci.

Nadzorni odbor imenuje nezavisnog internog revizora Banke, određuje visinu njegove plate i druge uslove koji treba da osiguraju najviše standarde u realizaciji odgovornosti internog revizora.

Član 119.

Interni revizor nezavisno vrši ocjenu adekvatnosti, efikasnosti i uspješnosti sistema internih kontrola i informiše Odbor za reviziju o provođenju tog sistema i daje prijedloge za njegovo unapređenje.

Program interne revizije Banke, kao minimum, mora da:

1. obuhvati slijedeće elemente:
 - a) jasno definiran cilj interne revizije i odgovornost internog revizora da Odboru za reviziju predloži program interne revizije, te da ga razvija i izvršava (provodi);
 - b) definiranje svih područja poslovanja Banke koji nose rizik;
 - c) stepen obuhvatnosti i detaljnosti interne revizije po određenim područjima poslovanja Banke koja nose rizik;
 - d) listu prioriteta za internu reviziju (praćenje) i procjenu rizika sa obrazloženjem;
 - e) način i rokove (periodičnost) izvještavanja Odbora za reviziju o svim elementima iz nadležnosti interne revizije;
 - f) definiranje uslova kada interni revizor može da daje prijedloge za sazivanje sjednice Odbora za reviziju.
2. detaljno razradi elemente plana rada i postupaka interne revizije uključivo:
 - a) periodičnost odnosno učestalost aktivnosti interne revizije;
 - b) predmet operativnih radnih programa interne revizije;
 - c) dokumentacionu osnovu o obavljenim aktivnostima interne revizije;
 - d) izradu izvještaja o izvršenim aktivnostima interne revizije, način i rokove (periodičnost) izvještavanja Odbora za reviziju;
 - e) davanje prijedloga Odboru za reviziju.

Član 120.

Da bi se postigli odnosno ostvarili ciljevi interne revizije predmet aktivnosti interne revizije mora biti dovoljno obuhvatan i detaljan. Učestalost aktivnosti interne revizije treba da osigura ostvarivanje njenih ciljeva, s tim da je neophodno osigurati veću učestalost aktivnosti vezanih za područja Banke sa višim stepenom rizika.

Član 121.

U provođenju procedura interne revizije radni programi treba da predstavljaju uputstvo za rad internom revizoru. Svaki operativni radni program mora da pruži jasan i sažet opis predstojeće aktivnosti kao i logičnu prezentaciju pojedinačnih procedura. Obuhvaćene procedure mogu varirati zavisno od veličine Banke, područja koja su predmet konkretnog postupka interne revizije i složenosti poslovnih operacija Banke. U sadržaj radnih programa interne revizije moraju, kao minimum, biti uključene i procedure za:

1. iznenadnu nenajavljenju reviziju, gdje i kada je to provedivo;
2. preuzimanje kontrole nad evidencijama i dokumentacijom koja je odabrana za reviziju;
3. pregled i ocjenu politika i procedura Banke i njen sistem internih kontrola;
4. usaglašavanje pomoćnih i analitičkih evidencija sa glavnom knjigom;
5. provjeru odabranih transakcija i stanja.

Član 122.

Zaključci internog revizora moraju biti formalizovani u pisanim izvještajima koji sadrže i prijedloge za neophodne korektivne aktivnosti. Izvještaji internog revizora moraju biti pravovremeni, jasni, sažeti i dostavljaju se Odboru za reviziju, a informiše Uprava.

Odbor za reviziju u skladu sa svojom procenom i odlukom najmanje kvartalno informiše Nadzorni odbor o nalazu internog revizora.

U slučaju neslaganja sa odlukom Odbora za reviziju, interni revizor obavještava i Nadzorni odbor.

Ukoliko je predmet revizije rad Uprave, izvještaj internog revizora dostavlja se Odboru za reviziju i Nadzornom odboru.

Član 123.

Konačnu mjeru efikasnosti i uspješnosti provođenja programa interne revizije mora da predstavlja brzina i efikasnost postupaka članova Uprave Banke na prijedloge koje je dao interni revizor. U okviru svojih prijedloga interni revizor je dužan da odredi razuman rok za provođenje predloženih aktivnosti.

Radi osiguranja efikasnog i uspješnog programa interne revizije Nadzorni odbor i Uprava su dužni da osiguraju punu podršku funkciji interne revizije i internom revizoru.

Član 124.

Interni revizor Banke je dužan da osigura efikasno provođenje programa interne revizije, koje kao minimum, mora da obuhvati:

1. procjenu kvaliteta sistema internih kontrola Banke i davanje odgovarajućih prijedloga;
2. pomoć Nadzornom odboru i Upravi u kreiranju poslovnih politika, uvođenju novih i revidiranju postojećih;
3. praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, drugim propisima i općim aktima;
4. praćenje i ocjenu efikasnosti poslovnih operacija Banke;
5. praćenje i ocjenu tačnosti i adekvatnosti sistema informisanja Banke.

Član 125.

Interni revizor i odjel (osoblje) interne revizije su potpuno nezavisni od Uprave i odgovorni su direktno Odboru za reviziju.

Internom revizoru i odjelu interne revizije mora biti osiguran slobodan i potpun pristup svim poslovnim knjigama, informacijama, podacima i dokumentaciji Banke koji su neophodni za potpuno i kvalitetno obavljanje interne revizije Banke.

Utvrđeni rezultati interne revizije moraju biti u kratkoj formi evidentirani u zapisnicima sa sjednica Odbora za reviziju, na kojima su prezentirani.

Dužnosti internog revizora moraju biti jasno utvrđene u aktu banke o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova banke.

Uz internog revizora Banke, za poslove interne revizije, Nadzorni odbor može angažovati i vanjskog konsultanta ili saradnika sa zadatkom pružanja dodatne stručne pomoći internom revizoru. Stručne kvalifikacije i iskustvo vanjskog konsultanta za poslove interne revizije moraju biti najmanje na nivou uslova koje mora ispuniti interni revizor Banke.

Član 126.

Odgovornosti i kvalifikacije internog revizora Banke mogu varirati u zavisnosti od veličine i složenosti Banke.

Interni revizor Banke odnosno članovi osoblja odjela interne revizije koji obavljaju poslove interne revizije moraju da imaju visoke stručne kvalifikacije (VSS) u pravilu ekonomskog smjera i iskustvo od najmanje 3 (tri) godine na najsloženijim bankarskim i poslovima kontrole, supervizije ili revizije banaka ili drugih finansijskih organizacija, da pokazuje visoku sklonost nastavku obrazovanja i profesionalnog razvoja, da ima organizacijske i tehničke sposobnosti u skladu sa odgovornostima internog revizora i razvijenu sposobnost za komunikaciju.

Član 127.

Nadzorni odbor Banke, za Banku i supsidijarna lica Banke, dužan je da imenuje nezavisnog eksternog revizora koji, kao minimum, obavlja slijedeće aktivnosti:

1. Banci daje savjete o primjeni računovodstvenih standarda;
2. vrši reviziju godišnjih finansijskih izvještaja i Odboru za reviziju podnosi izvještaj sa mišljenjem da li finansijski izvještaji daju potpun, tačan i vjerodostojan pregled finansijskog stanja Banke u skladu sa odredbama zakona i ovom Uredbom;
3. informiše Odbor za reviziju o nezakonitim poslovima, aktivnostima, nepravilnostima i nedostacima u upravljanju i poslovanju Banke i/ili njenih supsidijarnih lica koji im mogu uzrokovati gubitke, a posebno po pitanju:
 - a) kvaliteta i efikasnosti sistema interne kontrole, računovodstvenih politika i procedura i kvaliteta dokumentacije Banke;
 - b) adekvatnosti programa i efikasnosti interne revizije banke, i
4. u godišnjem izvještaju daje komentare Nadzornom odboru, Odboru za reviziju, Upravi banke i FBA o efikasnosti internog revizora i sistema internih kontrola.

Član 128.

Primarnu odgovornost Uprave predstavlja priprema finansijskih izvještaja Banke i njihova prezentacija.

Primarnu odgovornost nezavisnog eksternog revizora predstavlja izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima Banke.

Član 129.

U svom izvještaju nezavisni eksterni revizor je dužan da navede da li su finansijski izvještaji Banke prezentirani u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i da li pružaju pouzdane informacije o aktivni i obavezama Banke.

Nezavisni eksterni revizor je dužan da u procesu revizije obuhvati naročito slijedeće finansijske izvještaje: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama u vlasničkom kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima.

Član 130.

Proces nezavisne eksternog revizije podrazumijeva planiranje i provođenje revizorskih procedura koje na najbolji mogući način pružaju razumnu sigurnost da su iz finansijskih izvještaja otklonjene materijalne greške.

Proces iz stava 1. ovog člana uključuje vlastitu i nezavisnu ocjenu korištenih računovodstvenih principa i ocjenu svih značajnijih stavki i elemenata izvještaja koji su predmet revizije, sveobuhvatnu i opću ocjenu finansijskih izvještaja, a revizorski radni materijal i dokaze koji predstavljaju podršku kvantifikacija i kvalifikacija navedenih u finansijskim izvještajima.

Član 131.

Nezavisnost eksternog revizora podrazumijeva da je savjestan i objektivan i da u toku angažmana od strane Banke ne može imati:

1. bilo kakav direktan ili indirektan finansijski interes u Banci ili kod bilo kog povezanog lica sa Bankom; ili
2. bilo kakav drugi odnos koji može kompromitovati njegovu nezavisnu ocjenu.

Član 132.

Mišljenje izraženo u izvještaju nezavisnog eksternog revizora može biti samo:

1. pozitivno ili neuslovljeno odnosno mišljenje da su finansijski izvještaji Banke tačno i objektivno sačinjeni, da su u skladu sa propisima, međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i da je revizija u potpunosti obavljena;
2. uslovljeno, odnosno mišljenje da postoje određeni problemi vezani za izvještaje Banke kao što su nedostatak dokaznog materijala, odstupanje finansijskih izvještaja ili njihovih dijelova od propisa, međunarodnih računovodstvenih standarda i međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, ograničenja u obimu postupka revizije, itd.;
3. negativno, odnosno mišljenje da finansijski izvještaji Banke nisu tačno i objektivno sačinjeni i da nisu u skladu sa propisima, međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i
4. suzdržano, odnosno suzdržavanje od davanja mišljenja o finansijskim izvještajima Banke kada revizor zaključi da postoji ozbiljna sumnja u sposobnost Banke za daljnje uspješno poslovanje, i sadrži napomenu da revizor ne preuzima nikakvu odgovornost za tačnost i objektivnost izvještaja koji su bili predmet postupka revizije.

8.1. Izvještaj o ekonomsko-finansijskoj reviziji

Član 133.

Ovim se bliže propisuje minimum obima, oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko-finansijskoj reviziji Banke, koju obavlja eksterni revizor.

Obim, oblik i sadržaj programa čine sva ispitivanja i ocjene finansijskih izvještaja, sa stanjem na dan 31. decembra poslovne godine koji su predmet ekonomsko-finansijske revizije, potrebnih za sticanje realne slike o finansijskom stanju i uspjehu poslovanja Banke, a posebno o tome da li:

1. su obaveze i kapital Banke pokriveni ocijenjenom realnom vrijednosti njene aktive;
2. je kapital Banke adekvatan obimu rizika koji je u svom poslovanju preuzela;
3. Banka rizicima koje je preuzela upravlja na način koji osigurava sigurnost i stabilnost njenog poslovanja; i
4. Banka posluje u skladu sa Zakonom, Zakonom o bankama, drugim primjenjivim zakonima i propisima koji uređuju poslovanje Banke.

Član 134.

Revizija se obavlja u skladu sa zakonom, računovodstvenim standardima i drugim propisima koji uređuju poslovanje Banke.

Član 135.

Izvještaj revizora o izvršenoj ekonomsko-finansijskoj reviziji Banke sadrži:

1. izvještaj i mišljenje revizora;
2. analize uz finansijske izvještaje;
3. prikaz i ocjenu kvaliteta poslovanja Banke;
4. prikaz vlasničke i organizacione strukture Banke;
5. sažetak izvještaja o ekonomsko-finansijskoj reviziji Banke i
6. priloge uz izvještaje o ekonomsko-finansijskoj reviziji.

Član 136.

Izvještaj i mišljenje revizora sadrži:

1. opis obima izvršene revizije uz navođenje punog naziva Banke, finansijskih izvještaja koji su ispitani od strane revizora sa obrazloženjem načela odnosno standarda po kojima su isti sastavljeni i standarda revizije koji su u tom postupku primijenjeni, sa obrazloženjem razloga ako određeni standardi nisu primijenjeni i

2. mišljenje revizora da li finansijski izvještaji daju realnu sliku o finansijskom stanju i uspjehu poslovanja Banke, koje mora biti definirano u skladu sa odredbama člana 132. ove Uredbe.

Član 137.

Analize uz finansijske izvještaje obuhvataju:

1. analizu bilansa uspjeha (računa dobiti i gubitka) Banke;
2. analizu bilansa stanja Banke i
3. analizu novčanih tokova Banke.

Član 138.

Prikaz i ocjena kvaliteta poslovanja Banke obuhvataju:

1. Kvalitet aktive Banke - ocjena u smislu odredaba ove Uredbe i ocjene kvaliteta kreditne funkcije Banke sa posebnim osvrtom na:
 - a) opis i ocjenu organizacije kreditne funkcije, razdvojenosti funkcija obrade kreditnih zahtjeva i donošenje odluka za odobrenje kredita i procedura za obradu kreditnih zahtjeva i upravljanje kreditnim rizicima;
 - b) primjenu odredaba ove Uredbe vezane za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka i odgovarajućih odredaba iz ove Uredbe vezanih za kreditnu funkciju banke;
 - c) adekvatnost i primjenu internih politika vezanih za instrumente za osigurane naplate (kolateralu);
 - d) adekvatnost i primjenu politika za ograničenje izlaganja banke kreditnim i sličnim rizicima;
 - e) izloženost banke potencijalnim (vanbilansnim) obavezama;
 - f) preporuke revizora za poboljšanje politika i postupaka za upravljanje kreditnim rizikom.
2. Kapital i adekvatnost kapitala Banke - ocjene sa posebnim osvrtom na odredbe ove Uredbe, vezane za upravljanje kapitalom Banke;
3. Likvidnost Banke - ocjene sa posebnim osvrtom na odredbe ove Uredbe vezano za upravljanje rizikom likvidnosti Banke, sa preporukom revizora za poboljšanje politika i procedura za upravljanje rizikom likvidnosti Banke;
4. Obavljanje unutrašnjeg platnog prometa i provođenje Zakona o sprečavanju pranja novca u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 8/00), sa preporukom revizora za poboljšanje politika i procedura,
5. Kamatni rizik Banke - sa ocjenom politika Banke za upravljanje kamatnim rizikom, prikazom i ocjenom kamatne osjetljivosti strukture aktive i pasive Banke i preporukom revizora;
6. Devizni rizik Banke - ocjene sa posebnim osvrtom na odredbe ove Uredbe vezano za upravljanje deviznim rizikom Banke;
7. Vanbilansni rizik Banke;
8. Poslovi u ime i za račun drugih lica;
9. Informacioni sistem Banke;
10. Pravni postupci Banke i protiv Banke u toku;
11. Sistem internih kontrola Banke - ocjene sa posebnim osvrtom na odredbe ove Uredbe vezane za sistem internih kontrola;
12. Interna revizija Banke - ocjene sa posebnim osvrtom na odredbe ove Uredbe vezane za internu i eksternu reviziju u Banci;
13. Pravni okvir Banke - sa posebnim osvrtom na usklađenost akata Banke sa propisima;
14. Izvještavanje FBA i Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Član 139.

Prikaz vlasničke i organizacione strukture Banke obuhvata:

1. strukturu vlasničkog kapitala Banke - sa posebnim osvrtom na odgovarajuće odredbe iz Zakona i ove Uredbe;

2. organizacionu strukturu Banke - sa posebnim osvrtom na razvojnu strategiju Banke i ulogu Banke na tržištu.

Član 140.

Sažetak izvještaja o ekonomsko-finansijskoj reviziji Banke sadrži:

1. sažetak nalaza iz članova 137. i 138. ove Uredbe; i
2. "Izvještaj revizora u skraćenom obliku" koji je Banka dužna da objavi u jednom od dnevnih novina na teritoriji Federacije BiH i koji se sastoji od:
 - a) osnovne informacije o Banci i to: 1) naziv Banke, adresa Banke, broj telefona Banke, broj telefaksa Banke i SWIFT cod Banke; 2) sastav Nadzornog odbora; 3) sastav Odbora za reviziju; 4) imena članova Uprave; 5) ime internog revizora Banke; 6) broj organizacionih dijelova Banke; 7) broj zaposlenih radnika Banke; 8) naziv vanjskog revizora Banke; 9) ime vlasnika Banke;
 - b) mišljenja revizora;
 - c) bilans stanja Banke;
 - d) bilans uspjeha Banke.

Za objavljivanje iz stava 1. tačka 2. ovog člana potrebna je prethodna saglasnost revizora u pisanoj formi.

Član 141.

Prilozi uz izvještaj o ekonomsko-finansijskoj reviziji iz člana 135. tačka 6. ove Uredbe su izvještajni obrasci u tabelarnoj formi propisani ovom Uredom - Poglavlje 14. - Forma izvještaja za FBA.

Iskazi u "izvještaju revizora u skraćenom obliku" iz člana 140. stav 1 tačka 2. pod c) i d) ove Uredbe sastavljaju se u tabelarnoj formi koja je propisana ovom Uredbom, u stavu 1. ovog člana.

9. EFEKTIVNA KAMATNA STOPA

Član 142.

Ovim se propisuje jedinstveni način obračuna i iskazivanja aktivne efektivne kamatne stope na kredite koje daje Banka, odnosno pasivne efektivne kamatne stope na primljene depozite kod Banke.

Član 143.

Efektivnom kamatnom stopom u smislu ove Uredbe smatra se dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

U obračun efektivne kamatne stope na kredite koji se odobravaju uz polaganje depozita uključuju se kamate i novčana sredstva tog depozita (novčani tokovi depozita).

Član 144.

Pri diskontovanju, tj. svodenju na sadašnju vrijednost svih budućih primanja i izdataka novčanih sredstava po ugovoru o kreditu, odnosno ugovoru o depozitu, primjenjuje se kalendarski broj dana u mjesecu i 365/366 dana u godini.

Član 145.

Efektivna kamatna stopa iskazuje se u procentima s dvije decimale, uz zaokruženje druge decimale i važi od dana izračuna.

Pri iskazivanju efektivne kamatne stope banka je dužna koristiti izraz "efektivna kamatna stopa" i skraćenicu "EKS".

Član 146.

Podaci o kreditima koje banka daje i depozitima koje Banka prima su:

- a) podaci koji se uključuju u obračun efektivne kamatne stope:
 - visina nominalne kamatne stope na kredite, odnosno depozit;
 - iznos naknada i provizija koje Banka izračunava klijentu u postupku odobravanja kredita, odnosno polaganja depozita kod Banke;

- iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje Banka izračunava klijentu u toku realizacije ugovora o kreditu, odnosno ugovora o depozitu;

- b) podaci koji se ne uključuju u obračun efektivne kamatne stope:

- kriteriji za revalorizaciju i za indeksiranje kredita, odnosno depozita, podaci o stranoj valuti kojom se kredit indeksira ili drugi kriteriji za revalorizaciju i za indeksiranje kredita, odnosno depozita;
- troškovi koji nisu poznati na dan izračuna, a mogu nastati u toku realizacije ugovora o kreditu, odnosno ugovora o depozitu.

Podatke iz ovog člana Banka dostavlja klijentima pismeno na njihov zahtjev.

Član 147.

Banka je dužna izračunati efektivnu kamatnu stopu i učiniti je dostupnom klijentima i javnosti.

Efektivnu kamatnu stopu Banka iskazuje jasno i uočljivo u prostorijama Banke, u reklamnim oglašavanjima i u sredstvima javnog informisanja, a na isti način iskazuje i stranu valutu kojom vrši indeksiranje kredita ili drugi kriterij za revalorizaciju i za indeksiranje kredita, odnosno depozita.

Efektivna kamatna stopa ne smije biti manje uočljiva od drugih podataka.

Član 148.

Sa efektivnom kamatnom stopom Banka je dužna upoznati klijente prije primanja zahtjeva za odobravanje kredita, odnosno polaganja depozita, kao i prije sklapanja ugovora o kreditu, odnosno depozitu.

Član 149.

Ugovor o kreditu, odnosno depozitu, mora sadržavati odgovarajuću odredbu iz koje će biti jasno da je klijent upoznat s uslovima kredita, odnosno depozita i efektivnom kamatnom stopom, te da mu je uručen plan otplate kredita, odnosno plan isplate depozita.

Član 150.

Pri zasnivanju kreditnog odnosa, odnosno depozitnog odnosa s klijentom Banka je dužna klijentu uručiti otplatni plan s jasno iskazanom efektivnom kamatnom stopom. Otplatni plan banka je dužna odložiti u kreditni, odnosno depozitni dosje.

Član 151.

Ako se efektivna kamatna stopa promijeni zbog promjene elemenata na osnovu kojih se izračunava, Banka je dužna o toj promjeni pismeno obavijestiti klijenta, i to prije početka primjene promijenjene efektivne kamatne stope.

Član 152.

Metodologija za izračunavanje efektivne kamatne stope na kredite i depozite, te minimalni sadržaj otplatnog plana, propisani su uputstvom za izračunavanje efektivne kamatne stope.

Član 153.

Odredbe o efektivnoj kamatnoj stopi iz ove Uredbe ne primjenjuju se na kredite koje Banka odobrava drugoj banci, odnosno na depozite koje Banka polaže kod druge banke.

Član 154.

Za ugovore o kreditu, odnosno depozitu, koji su zaključeni prije primjene ove Uredbe Banka je, na zahtjev klijenta, dužna izraditi otplatni plan za preostali period do dospijanja.

Član 155.

Banka je dužna da FBA dostavlja mjesečne izvještaje o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama i u roku od 15 dana po isteku izvještajnog mjeseca, na obrascima propisanim u Poglavlju 14. Forma izvještaja za FBA.

10. UPRAVLJANJE OPERATIVNIM RIZIKOM

Član 156.

Banka je dužna da u svom poslovanju osigura i primjenjuje minimalne standarde u upravljanju operativnim rizikom (u daljnjem tekstu: OR).

Upravljanje OR iz stava 1. ovog člana obuhvata njegovu identifikaciju, mjerenje, kontrolu, praćenje i formiranje adekvatnog kapitala za ovu vrstu rizika.

Član 157.

OR u smislu ove Uredbe, predstavlja mogućnost nastanka gubitaka za Banku i negativnih efekata na kapital Banke zbog neadekvatnih internih sistema, procedura i kontrola, slabosti i propusta u izvršavanju poslovnih aktivnosti, nezakonitih radnji i vanjskih događaja koji Banku mogu izložiti gubitku.

Član 158.

Banka je dužna da uspostavi sistem za upravljanje svojim OR, koji kao minimum, mora da obuhvati:

1. politike i procedure za upravljanje OR, kojim će osigurati:
 - a) identifikaciju postojećih potencijalnih izvora OR i izvora koji mogu nastati uvođenjem novih poslovnih proizvoda, sistema ili aktivnosti;
 - b) mjerenje OR, tačnom i pravovremenom procjenom tog rizika;
 - c) kontinuiranu kontrolu OR koja osigurava njegovo održavanje do nivoa koji je prihvatljiv za rizični profil Banke, njegovo smanjenje i svodenje na najmanju moguću mjeru;
 - d) kontinuirano praćenje OR analizom stanja, promjena i trendova izloženosti Banke tom riziku; i
 - e) formiranje iznosa minimalnog adekvatnog kapitala za zaštitu od nastanka gubitaka iz osnova OR (u daljnjem tekstu: MAKOR).
2. jasno definirana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja OR;
3. sistem kojim se osigurava da se svi zaposlenici Banke upoznaju sa svojim obavezama u procesu upravljanja OR;
4. sistem za redovno izvještavanje Nadzornog odbora i Uprave Banke o funkcioniranju sistema za upravljanje OR;
5. obavezu periodičnog preispitivanja kao i obavezu Nadzornog odbora da najmanje jednom godišnje vrši analizu i ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema za upravljanje OR Banke.

Član 159.

U postupku identifikacije potencijalnih izvora OR, Banka je dužna da identifikuje rizike koji proizlaze naročito iz:

1. neadekvatnog informacionog i drugih sistema u Banci;
2. poremećaja u poslovanju i kvarova u sistemima kao što su kvarovi vezani za informacionu tehnologiju, telekomunikacijski problemi, prekidi u radu, i sl.;
3. problemi adekvatnog integriranja ili održivosti informacionih i drugih sistema, u slučaju razvoja mreže različitih organizacionih dijelova i/ili statusnih promjena Banke;
4. nezakonitosti i neadekvatnih postupanja zaposlenika Banke, kao što su pronevjera i neovlašteni pristup računima klijenata, zloupotreba povjerljivih informacija, davanje lažnih ili pogrešnih informacija o stanju Banke, neažurnost u izvršavanju poslova, greške pri unosu podataka, nepridržavanje dobrih poslovnih praksi u radu i sl.;
5. činjenja ili nečinjenja koji mogu ili jesu uzrokovala sudske i druge sporove protiv Banke;
6. vanjskih nezakonitih radnji, kao što su pljačke, neovlašteni ulazak u bazu podataka Banke, neovlašteni prijenos sredstava, nezakonito pribavljanje dokumenata Banke, i sl.;
7. šteta na fizičkoj aktivi i događaja koji se ne mogu predvidjeti, kao što su elementarne i druge nepogode, terorizam, i sl.

Član 160.

Banka je dužna da nakon identifikacije konkretnog izvora OR, primjenom odgovarajućih metoda mjerenja, izvrši adekvatnu procjenu nivoa tog rizika.

U zavisnosti od prirode i nivoa konkretnog OR, banka je dužna da primijeni odgovarajuće metode za njegovo praćenje, kontrolu, smanjenje i otklanjanje.

Izvore OR Banka je dužna da prati po njenim organizacionim dijelovima, naročito po slijedećim segmentima:

1. poslovanje sa privredom;
2. poslovanje sa finansijskim institucijama;
3. poslovanje sa fizičkim licima;
4. agentski poslovi;
5. poslovi platnog prometa;
6. poslovi upravljanja imovinom;
7. poslovi trgovine finansijskim instrumentima, itd.

Član 161.

Banka je dužna da prije uvođenja novih proizvoda, sistema i procedura ili prije poduzimanja novih poslovnih aktivnosti, identifikuje i procijeni OR koji je sa njima povezan ili bi mogao da bude povezan.

Član 162.

Banka je dužna osigurati dnevne sigurnosne kopije elektronskih podataka o obavljenim poslovnim transakcijama i knjigovodstvenim promjenama i njihovo sigurno čuvanje na sigurnoj rezervnoj lokaciji.

Član 163.

Banka je dužna da sačini plan za vanredne situacije u pisanoj formi sa ciljem osiguranja kontinuiranog rada Banke u slučaju nastanka ozbiljnih poremećaja u poslovanju uzrokovanih situacijama koje su van kontrole Banke, kao i za slučaj nesavjesnog rada zaposlenika, a naročito zaposlenika sa visokim stepenom raspolaganja sredstvima i upravljanja Bankom.

Planom iz stava 1. ovog člana, kao minimum, moraju biti utvrđeni:

1. ključne poslovne aktivnosti za koje je neophodno očuvati kontinuitet obavljanja i u neočekivanim vanrednim situacijama;
2. pretpostavljeni scenariji mogućih događaja koji mogu uzrokovati prekid ključnih poslovnih procesa u Banci;
3. alternativna rješenja za očuvanje kontinuiteta obavljanja ključnih poslovnih aktivnosti u vanrednim situacijama;
4. aktivnosti za uspostavljanje redovnog funkcionisanja poslovanja, a posebno osiguranja funkcionisanja informacionog sistema Banke, i sl.

Plan iz stava 1. ovog člana Banka je dužna da testira najmanje jednom godišnje, a rezultate tog testiranja da u pisanoj formi prezentira Nadzornom odboru.

Član 164.

Banka je dužna da utvrdi metodologiju za interno evidentiranje svih gubitaka, po kategorijama utvrđenim prema njihovim izvorima i formira posebnu bazu podataka o svim nastalim gubicima po osnovu OR.

Kada gubici nastali iz OR ukupno prekorače iznos od 2% neto kapitala Banke, Banka je dužna da o tome u pismenom obliku obavijesti FBA najkasnije u roku osam dana od dana prekoračenja navedenog iznosa.

Obavijest iz stava 2. ovog člana mora da sadrži strukturu izvora - uzroka sa pripadajućim iznosima gubitaka, aktivnosti koje je Banka već poduzela za pokriće tih gubitaka kao i aktivnosti koje je Banka već poduzela ili namjerava da poduzme sa navođenjem konkretnih rokova za njihovo poduzimanje u cilju sprječavanja nastanka sličnih gubitaka u budućnosti.

Član 165.

Banka je dužna da za potencijalne gubitke po osnovu izloženosti OR, formira i održava iznos MAKOR.

Iznos MAKOR iz prethodnog stava ovog člana banka je dužna da obračunava i formira po "Metodu osnovnog pokazatelja" koji čini 15 % prosječnog iznosa bruto dobiti ostvarene u posljednje tri poslovne godine. Ovaj obračun se vrši po slijedećoj formuli:

$$KOR = [\Sigma (G_{BD1 \dots n} \times \alpha)] / n$$

Pri čemu su:

K_{OR} = potreban minimalni iznos kapitala za izloženost banke OR

G_{BD} = godišnja bruto dobit koju čine neto kamatni prihod i neto nekamatni prihod

n = broj godina u posljednje tri godine kada je dobit bila pozitivna

α = 15 % koji predstavlja faktor koji je odredio Bazelski komitet za superviziju banaka

Pri obračunu prosjeka u formuli iz prethodnog stava ovog člana iznos za bilo koju od posljednje tri godine u kojoj je godišnja bruto dobit bila negativna ili nula (Banka nije ostvarila dobit) treba isključiti i iz brojnika i iz nazivnika formule.

Član 166.

U slučaju kada Banka, u skladu sa odredbama ove Uredbe, sama utvrdi potrebu za većim iznosom kapitala ili je već nastao gubitak iz osnova OR u iznosu većem od iznosa dobijenog po obračunu primjenom formule iz prethodnog člana ove Uredbe, dužna je da u svrhu svoje zaštite od OR formira MAKOR u tako utvrđenom ili nastalom većem iznosu.

Član 167.

FBA može Banci da naloži da formira veći iznos MAKOR za potencijalne ili već nastale gubitke po osnovu OR, kada ocijeni da iznos MAKOR koji je Banka formirala nije formiran u skladu sa odredbama čl. 165. i 166. ove Uredbe.

Član 168.

U svrhu obračuna i izvještavanja ukupne visine svojih rizikom ponderiranih stavki Banka je dužna da izvrši poseban dodatni obračun ponderiranog operativnog rizika (POR) Banke tako što će iznos MAKOR-a dobijen na način opisan u članu 165. odnosno članu 166. ove Uredbe da pomnoži sa brojem 8,33 (recipročna vrijednost minimalne stope neto kapitala dobijena po formuli $100\% : 12\% = 8,33$).

Iznos POR-a Banke dobijen na način iz prethodnog stava ovog člana kod izračuna stope neto-kapitala (adekvatnosti kapitala), Banka je dužna da doda iznosu rizika ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata i ponderiranom tržišnom riziku (PTR).

Član 169.

Banka je dužna upravljanje svojim OR uskladiti sa odredbama ove Uredbe, najkasnije do 31.12.2009. godine.

11. UPRAVLJANJE TRŽIŠNIM RIZICIMA

Član 170.

Banka je dužna u svom poslovanju da se pridržava minimalnih standarda za upravljanje tržišnim rizicima.

Pod upravljanjem tržišnim rizicima iz stava 1. ovog člana podrazumijevaju se identifikacija, mjerenje, kontrola i praćenje tržišnih rizika i osiguranje kapitala za pokriće tih rizika.

11.1 Knjiga trgovanja

Član 171.

Knjiga trgovanja Banke obuhvata slijedeće instrumente:

1. finansijske instrumente i drugu utrživu aktivu (robe) koji se drže radi preprodaje i/ili koje je Banka kupila/preuzela da bi ostvarila zaradu od razlike između njihove nabavne i prodajne cijene, ili od drugih fluktuacija cijena, kamatnih stopa ili pozicija uspostavljenih za zaštitu (hedžing) drugih elemenata ovako definiranih stavki koje se vode u knjizi trgovanja;
2. izloženosti koje su proizašle iz nepodmirenenih transakcija, isporuka ili neuvrštenih derivatnih instrumenata koji se

vode u vanbilansu (ugovori o kamatnim stopama, valutni ugovori i ugovori koji su slični kamatnim i valutnim ugovorima);

3. instrumenti koji su po prirodi slični onima navedenim u tačkama 1. i 2. ovog člana uključivo repo i reverse repo ugovore kao i ugovore o posuđivanju vrijednosnih papira ili robe (u zamjenu za odgovarajući kolateral) koji su uključeni u knjigu trgovanja;
4. izloženosti u obliku plaćanja naknada, provizija, kamata, dividendi i marži po uvrštenim derivatnim instrumentima, koje su direktno povezane sa stavkama uključenim u knjigu trgovanja;
5. finansijske instrumente ostvarene na osnovu ugovora o agentskoj ulozi Banke pri izdavanju vrijednosnih papira, odnosno ugovora kojima se Banka obavezala da će za emitenta organizirati i provesti emisiju vrijednosnih papira te upisati i uplatiti sve ili samo dio vrijednosnih papira koji je ostao neupisan, a radi njihove daljnje prodaje potencijalnim kupcima.

Vrijednosti svih instrumenata koji se nalaze u knjizi trgovanja moraju se evidentirati, odnosno voditi na dnevnoj osnovi po tržišnim cijenama.

Vrijednost finansijskih derivata se vodi po nižoj vrijednosti osnovnih finansijskih instrumenata na kojima su zasnovani, bila to nominalna vrijednost ili tržišna cijena, a drugih finansijskih instrumenata po njihovoj nižoj vrijednosti bila to nominalna vrijednost ili tržišna cijena. Duge i kratke pozicije se prikazuju u zbirnom iznosu, bez obzira da li su pozitivne ili negativne.

Bankarska knjiga obuhvata svu aktivu Banke i sve transakcije Banke koje nisu obuhvaćene knjigom trgovanja.

Banka je dužna izračunavati kapitalne zahtjeve za rizike koje nose finansijski instrumenti raspoređeni u knjizi trgovanja u skladu sa odredbama ove Uredbe, ukoliko je ispunjen jedan od slijedećih uslova:

- ako je ukupna tržišna vrijednost stavki u knjizi trgovanja tokom više od 3 dana u jednom kalendarskom mjesecu veća od 5% ukupne rizične aktive Banke;
- ako je ukupna nominalna vrijednost stavki u knjizi trgovanja tokom više od 3 dana u jednom kalendarskom mjesecu veća od 30 miliona KM;
- ako je ukupna tržišna vrijednost stavki u knjizi trgovanja bilo koji dan u toku jednog kalendarskog mjeseca veća od 6% ukupne rizične aktive Banke ili ako je ukupna nominalna vrijednost stavki u knjizi trgovanja veća od 40 miliona KM.

Ukoliko Banka ima manji obim aktivnosti u knjizi trgovanja od naprijed navedenog, kapitalne zahtjeve za rizike koje nose finansijski instrumenti izračunava putem kreditnih ekvivalenata vanbilansnih obaveza, u skladu sa odredbama ove Uredbe iz Poglavlja 1. Upravljanje kapitalom.

Ukupni iznosi svih vrsta i vrste instrumenata koji su po kriterijima iz stava 1. ovog člana uključeni u knjigu trgovanja i maksimalni zbirni iznos uključen u knjigu trgovanja, moraju biti usklađeni sa internom strategijom, politikama i procedurama za investiranje i trgovanje koje je Banka dužna da dostavi FBA i čija se primjena može provjeriti. O svakoj promjeni ovih dokumenata sa razlozima za njihovu promjenu FBA mora biti u pismenom obliku odmah obaviještena. Ponovno razvrstavanje i prijenos pozicija između knjige trgovanja i bankarske knjige mora biti dokumentovano, dokazivo i potkrijepljeno u evidencijama Banke.

Kao dio godišnje revizije Banke, obaveza Banke je da od vanjskog revizora zahtijeva, a revizor je dužan da izvrši provjeru i potvrdi usklađenost postupanja Banke sa internim kriterijima Banke za razvrstavanje pozicija u knjigu trgovanja, odnosno bankarsku knjigu.

Banka je dužna da dostavlja FBA mjesečni izvještaj - Detaljnu knjigu trgovanja - Obrazac br. 7, propisan u skladu sa ovom Uredbom - Poglavlje 14. Forma izvještaja za FBA. U okviru navedenog obrasca Banka dostavlja FBA podatke o obimu trgovanja u knjizi trgovanja sa stanjem na posljednji dan u

mjesecu, kao i prosječna stanja u toku mjeseca. Banka prati dnevno obim trgovanja u knjizi trgovanja i ukoliko dođe do promjena koje mogu uticati na prekoračenje navedenih limita vezano za obim aktivnosti u knjizi trgovanja, dužna je da izvršiti FBA u smislu obaveze za izračunom kapitalnih zahtijeva koje nose finansijski instrumenti raspoređeni u knjizi trgovanja u skladu sa odredbama ove Uredbe.

Sistemi upravljanja tržišnim rizicima

Član 172.

Banka je dužna da uspostavi sisteme za upravljanje tržišnim rizicima, kojima će osigurati:

1. identifikaciju postojećih tržišnih rizika i tržišnih rizika koji mogu proizaći iz novih poslovnih proizvoda ili aktivnosti;
2. mjerenje tržišnih rizika kroz uspostavljanje mehanizama i procedura za tačnu i blagovremenu procjenu tržišnih rizika;
3. kontrolu tržišnih rizika;
4. praćenje tržišnih rizika kroz analizu stanja, promjena i trendova;
5. osiguranje kapitala za pokriće tržišnih rizika.

Sistemi za upravljanje tržišnim rizicima moraju biti adekvatni rizičnom profilu Banke, odnosno nivou preuzetih rizika i složenosti proizvoda i usluga Banke.

Član 173.

Banka je dužna da upravlja svim tržišnim rizicima kojima je u svom poslovanju izložena, a naročito:

1. rizikom kamatne stope;
2. deviznim rizikom;
3. cjenovnim rizikom.

Tržišni rizici, u smislu ove Uredbe, uključuju i rizike koji su povezani sa kreditnim rizikom i to: rizik druge ugovorne strane, rizik emitenta i rizik plasmana.

Član 174.

Banka je dužna da, zavisno od obima i složenosti poslovanja, u svojoj organizacionoj strukturi, formira organizacioni dio, odnosno odredi lice koje će biti neposredno odgovorno za upravljanje tržišnim rizicima iz člana 172. stav 1. ove Uredbe.

Tržišnim rizicima iz člana 173. ove Uredbe, upravlja organizacioni dio, odnosno lice koje je neposredno odgovorno za upravljanje kreditnim rizikom u Banci.

Organizacioni dijelovi, odnosno lica iz st. 1. i 2. ovog člana, dužni su da najmanje jednom kvartalno Nadzornom odboru Banke dostavljaju izvještaje o aktivnostima vezanim za upravljanje tržišnim rizicima.

Član 175.

U procesu upravljanja tržišnim rizicima Banka je dužna osigurati da:

1. Nadzorni odbor Banke na prijedlog Uprave donese strategiju investiranja i trgovanja koja najmanje uključuje:
 - a) kratak opis svih vrsta proizvoda za trgovinu,
 - b) prihvatljivi nivo odnosa prinosa i rizika za ukupni portfelj proizvoda za trgovinu, sa kratkim obrazloženjem za svaku pojedinačnu vrstu proizvoda za trgovinu,
 - c) ciljeve koje banka želi ostvariti u poslovanju sa odobrenim proizvodima, i
 - d) opće kriterije za izbor druge ugovorne strane sa kojom se trguje;
2. Nadzorni odbor Banke na prijedlog Uprave donese politike i utvrdi procedure u skladu sa strategijom iz tačke 1) ovog člana, i to najmanje o:
 - a) uspostavi ograničenja (limita) i procesima kontrole,
 - b) metodama i sredstvima za mjerenje rizika,
 - c) ovlaštenjima i odgovornostima u procesu preuzimanja i upravljanja tržišnim rizicima, i
 - d) sistemu informisanja i izvještavanja;

3. Uprava Banke uspostavi sistem koji će osigurati da procesi i transakcije budu usklađeni sa strategijom, politikama i procedurama iz tačaka 1) i 2) ovog člana i sistem za informisanje Nadzornog odbora o odstupanjima od utvrđene strategije, politika i procedura;
4. Uprava Banke poveže aktivnosti Banke vezane za upravljanje tržišnim rizicima sa aktivnostima koje se obavljaju u supsidijarnim i drugim pravnim licima koja podliježu kontroli na konsolidovanoj osnovi, te da iste na adekvatan način inkorporira u strukturu upravljanja rizikom na konsolidovanoj osnovi;
5. Uprava Banke redovno podvrgava naknadnom testiranju i provjerama učinke upravljanja tržišnim rizicima, ukoliko se sistem upravljanja tržišnim rizicima iz člana 173. ove Uredbe, pored ostalog, u značajnoj mjeri oslanja i na pretpostavke.

11.2.1. Rizik kamatne stope

Član 176.

Banka je dužna da mjerenje rizika od promjena kamatnih stopa vrši jednom mjesečno.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, Banka je dužna da mjerenje rizika kamatne stope vrši u kraćim intervalima ukoliko utvrdi da postoje značajnije promjene kamatnih stopa, obima i/ili vrste Bančine aktive, pasive ili vanbilansnih stavki.

Sve neto pozicije u dužničkim vrijednosnim papirima moraju se dnevno iskazivati u KM, odnosno denominirane po promptnom tržišnom kursu.

Član 177.

Banka je dužna da odredi limit za rizik kamatne stope koji obuhvata sve bitne izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa.

Banka je dužna da mjeri i limitira rizik od promjene kamatnih stopa po pojedinim valutama i na agregatnoj osnovi.

Član 178.

Obaveza Banke je da redovno ocjenjuje utjecaj promjene kamatnih stopa na prihod Banke, kamatni spred, trošak sredstava izražen kamatnom stopom i neto kamatnu maržu Banke.

Član 179.

Banka je dužna da obračunava kapitalni zahtjev za rizik kamatne stope u skladu sa ovom Uredbom samo za dužničke finansijske instrumente koji se vode u knjizi trgovanja, ali je dužna da uspostavi i sistem za praćenje i kontrolu kamatnog rizika kojem su izloženi svi njeni poslovi.

Banka je obavezna da vrši klasifikaciju svoje neto otvorene pozicije u svakom dužničkom finansijskom instrumentu (obveznici, instrumentu tržišta novca, komponenti derivatnih instrumenata u skladu sa poglavljem koje regulira postupanje sa derivatima i svakoj drugoj poziciji koja je osjetljiva na promjenu kamatnih stopa), a u skladu sa valutama u kojim su oni nominirani i izračunati kapitalni zahtjev za specifični i opći kamatni rizik u svakoj valuti posebno.

11.2.1.1. Metodologija za izračunavanje specifičnog kamatnog rizika

Član 180.

Banka vrši raspored svojih neto pozicija u dužničkim instrumentima u odgovarajuće kategorije na osnovu preostalog roka dospijeća te ih množi sa propisanim ponderima, kako je to prikazano u tabeli koja slijedi. Kapitalni zahtjev za specifični kamatni rizik predstavlja zbir svih ponderiranih pozicija.

Stavke koje ne nose rizik	Kvalificirajuće stavke			Druge stavke
	Do 6 mjeseci	Preko 6 do 24 mjeseca	Preko 24 mjeseca	
0,00 %	0,25 %	1,00 %	1,60 %	12,00 %

U skladu sa ovim članom, pod stavkama koje ne nose rizik podrazumijevaju se dužnički vrijednosni papiri izdani ili u

cijelosti osigurani od subjekata kojima je u skladu sa ovom Uredbom, podnaslov Upravljanje kapitalom dodijeljen ponder kreditnog rizika od 0 %, a pod kvalificirajućim stavkama dužnički vrijednosni papiri izdani ili u cijelosti osigurani od subjekata kojima je dodijeljen ponder kreditnog rizika od 20 %.

Banka ne obračunava specifični kamatni rizik za vlastite dužničke instrumente koje drži u svom posjedu.

Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za specifični kamatni rizik i da dostavlja FBA kvartalni izvještaj - Specifični kamatni rizik po pojedinoj valuti - na obrascu propisanom u Poglavlju 14. ove Uredbe, Forma izvještaja za FBA.

11.2.1.2. Metodologija za izračunavanje općeg kamatnog rizika

Član 181.

Za izračunavanje općeg kamatnog rizika banka je dužna da koristi: "Pristup zasnovan na dospijeću", ili "Pristup zasnovan na trajanju". Po oba pristupa kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik se obračunava kao zbir sljedećih elemenata:

- Dijela izraženog u % od zbira usklađenih ponderiranih pozicija po svim vremenskim razredima dospijeća (IZUZETAK: ne izračunava se po pristupu zasnovanom na trajanju);
- Dijelova izraženih u % od usklađenih ponderiranih pozicija u svim pojedinačnim zonama dospijeća (zona 1, zona 2 i zona 3);
- Dijelova izraženih u % od usklađenih ponderiranih pozicija između različitih zona dospijeća (zone 1 i zone 2; zone 2 i zone 3; zone 1 i zone 3);
- Preostale neusklađene ponderirane pozicije.

11.2.1.2.1. Pristup zasnovan na dospijeću

Član 182.

U skladu sa ovim pristupom banka vrši raspored svojih neto pozicija u dužničkim instrumentima primjenjujući tabelu koja slijedi, i to prema:

1. preostalom roku dospijeća (ili prema vremenu preostalom do slijedećeg određivanja kamate kod instrumenata čija je kamatna stopa promjenljiva) i
2. kamatnoj stopi.

ZONA DOSPIJEĆA	VREMENSKI RAZRED DOSPIJEĆA		Ponder
	Kamatna stopa od 3% ili više	Kamatna stopa manja od 3%	
1	0 do 1 mjesec	0 do 1 mjesec	0,00 %
1	1 do 3 mjeseca	1 do 3 mjeseca	0,20 %
1	3 do 6 mjeseci	3 do 6 mjeseci	0,40 %
1	6 do 12 mjeseci	6 do 12 mjeseci	0,70 %
2	1 do 2 godine	1 god. do 1 god. i 9 mj.	1,25 %
2	2 do 3 godine	1 god. i 9 mj. do 2 god. i 8 mj.	1,75 %
2	3 do 4 godine	2 god. i 8 mj. do 3 god. i 6 mj.	2,25 %
3	4 do 5 godina	3 god. i 6 mj. do 4 god. i 3 mj.	2,75 %
3	5 do 7 godina	4 god. i 3 mj. do 5 god. i 7 mj.	3,25 %
3	7 do 10 godina	5 god. i 7 mj. do 7 god. i 3 mj.	3,75 %
3	10 do 15 godina	7 god. i 3 mj. do 9 god. i 3 mj.	4,50 %
3	15 do 20 godina	9 god. i 3 mj. do 10 god. i 6 mj.	5,25 %
3	Preko 20 godina	10 god. i 6 mj. do 12 god.	6,00 %
3		12 god. do 20 god.	8,00 %
3		Preko 20 god.	12,50 %

(A) POZICIJE RAZREDA DOSPIJEĆA: Banka množi svaku poziciju sa ponderom za taj vremenski razred dospijeća koji je dat u zadnjoj koloni tabele. U svakom vremenskom razredu dospijeća sve ponderirane duge pozicije i sve ponderirane kratke pozicije se posebno zbrajaju. Manji zbir

iznosa ponderiranih pozicija (bilo dugih ili kratkih) u svakom vremenskom razredu dospijeća se smatra usklađenom ponderiranom pozicijom u tom vremenskom razredu dospijeća. Razlika ta dva zbira se smatra neusklađenom (dugom ili kratkom) ponderiranom pozicijom tog vremenskog razreda dospijeća.

Banka izračunava ukupnu usklađenu ponderiranu poziciju u svim razredima dospijeća kao zbir usklađenih ponderiranih pozicija za svaki razred dospijeća.

(B) POZICIJE ZONA DOSPIJEĆA: Zbir neusklađenih (dugih i kratkih) ponderiranih pozicija svih vremenskih razreda dospijeća u istoj zoni dospijeća predstavlja dugu ili kratku ponderiranu poziciju te zone. Banka je dužna da uporedi duge i kratke ponderirane pozicije dospijeća za sve zone dospijeća. Uvijek manji iznos ili duge ili kratke ponderirane pozicije zone dospijeća predstavlja usklađenu poziciju te zone dospijeća. Razlika između duge i kratke ponderirane pozicije zone dospijeća čini neusklađenu (dugu ili kratku) ponderiranu poziciju te zone dospijeća.

(C) POREĐENJE POZICIJA RAZLIČITIH ZONA DOSPIJEĆA: Nakon postupaka navedenih u gornjim tačkama (A) i (B) banka je dužna da izvrši poređenje neusklađenih dugih i kratkih ponderiranih pozicija između slijedećih zona dospijeća i da utvrdi neusklađene pozicije tih poređenja, i to:

- a) zone 1 i zone 2;
- b) zone 2 i zone 3; i
- c) zone 1 i zone 3.

Prednja poređenja Banka je dužna da izvrši po navedenom redoslijedu. Uvijek manji iznos ili duge ili kratke neusklađene ponderirane pozicije, dobijene poređenjem različitih zona po prethodnim tačkama a), b) i c), predstavljaju usklađene ponderirane pozicije tako uspoređenih različitih zona dospijeća.

U gornjem postupku, preostalu neusklađenu ponderiranu poziciju čini zbir svih neusklađenih (dugih i/ili kratkih) pozicija između tako uspoređenih različitih zona dospijeća.

Kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik, u skladu sa ovim pristupom, izračunava se kao zbir:

1. 10% zbira usklađenih ponderiranih pozicija po svim vremenskim razredima dospijeća;
2. 40% usklađene ponderirane pozicije zone 1;
3. 30% usklađene ponderirane pozicije zone 2;
4. 30% usklađene ponderirane pozicije zone 3;
5. 40% usklađene ponderirane pozicije između zone 1 i zone 2;
6. 40% usklađene ponderirane pozicije između zone 2 i zone 3;
7. 100% usklađene ponderirane pozicije između zone 1 i zone 3 i
8. 100% preostale neusklađene ponderirane pozicije.

Banka može izračunavati kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik putem pristupa zasnovanog na dospijeću. Banka je dužna da u skladu s tim dostavlja kvartalni izvještaj - Opći kamatni rizik po pojedinoj valuti (pristup zasnovan na dospijeću) - Obrazac br. 8 - Tabela B, propisan u skladu sa Poglavljem 14. Forma izvještaja za FBA.

11.2.1.2.2. Pristup zasnovan na trajanju

Član 183.

Ukoliko se Banka opredijeli za primjenu izračunavanja kapitalnog zahtjeva za opći kamatni rizik putem pristupa zasnovanog na trajanju, dužna ga je dosljedno primjenjivati.

U skladu sa ovim pristupom Banka je dužna da:

- a) za dužničke finansijske instrumente sa fiksnom kamatnom stopom izračunava prinos do njihovog dospijeća po njihovoj tržišnoj vrijednosti (koju čini predviđena ili očekivana kamatna stopa); a

- b) za dužničke finansijske instrumente sa promjenljivom kamatnom stopom izračunava prinos do njihovog dospijanja po njihovoj tržišnoj vrijednosti (prilagođeni prinos obzirom na promjenjivu kamatnu stopu).

Banka je zatim dužna da izračunava modificirano trajanje svakog dužničkog instrumenta na osnovu slijedeće formule:

$$D_{\text{mod}} = \frac{D}{(1+r)}$$

$$D = \frac{\sum_{t=1}^m \frac{tC_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^m \frac{C_t}{(1+r)^t}}$$

pri čemu je:

D_{mod} = modificirano trajanje

D = trajanje

r = prinos po dospelju

Ct = gotovinsko plaćanje u vremenu t

m = ukupno dospelje

t = vrijeme

Banka vrši alokaciju svakog dužničkog instrumenta pojedinačno u odgovarajuće zone navedene u tabeli koja slijedi. Tu alokaciju Banka provodi na osnovu modificiranog trajanja svakog instrumenta.

Pozicija ponderirana trajanjem za svaki pojedinačni instrument izračunava se množenjem njegove tržišne vrijednosti sa njegovim modificiranim trajanjem i pretpostavljenom promjenom kamatne stope instrumenta s tim trajanjem u skladu sa slijedećom tabelom:

ZONA	Modificirano trajanje u godinama	Pretpostavljena promjena kamatne stope
Jedan	0,0 do 1,0	1,00 %
Dva	1,0 do 3 godine i 6 mjeseci	0,85 %
Tri	preko 3 godine i 6 mjeseci	0,70 %

(A) POZICIJE ZONA: Za svaku zonu Banka je dužna da izračunava posebno svoje duge i kratke pozicije ponderirane modificiranim trajanjem i odgovarajućim pretpostavljenim promjenama kamatne stope, a onda izvršiti njihovo poređenje. Uvijek manji iznos bilo duge ili kratke ponderirane pozicije predstavlja usklađenu poziciju zone. Razlika između duge i kratke ponderirane pozicije čini neusklađenu (dugu ili kratku) ponderiranu poziciju te zone.

(B) POREĐENJE POZICIJA RAZLIČITIH ZONA: Nakon postupaka navedenih u gornjoj tački (A) Banka je dužna da izvrši poređenje neusklađenih dugih i kratkih ponderiranih pozicija između slijedećih zona i da utvrdi neusklađene pozicije tih poređenja, i to:

- zone 1 i zone 2;
- zone 2 i zone 3; i
- zone 1 i zone 3.

Prednja poređenja Banka je dužna da izvrši po navedenom redoslijedu. Manji iznosi, bilo to duge ili kratke neusklađene ponderirane pozicije, dobijene poređenjem različitih zona po prethodnim tačkama a), b) i c), predstavljaju usklađene ponderirane pozicije tako upoređenih različitih zona dospelja.

U gornjem postupku, preostalu neusklađenu ponderiranu poziciju čini zbir svih neusklađenih (dugih i/ili kratkih) pozicija između tako upoređenih različitih zona dospelja.

Kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik, u skladu sa ovim pristupom, izračunava se kao zbir:

- 2% usklađene pozicije za svaku zonu;
- 40% usklađene ponderirane pozicije između zone 1 i zone 2;
- 40% usklađene ponderirane pozicije između zone 2 i zone 3;
- 100% usklađene ponderirane pozicije između zone 1 i zone 3; i
- 100% preostale neusklađene ponderirane pozicije.

Ukoliko Banka primjenjuje izračun kapitalnog zahtjeva za opći kamatni rizik putem pristupa zasnovanog na trajanju, dužna je da dostavlja kvartalni izvještaj - Opći kamatni rizik po

pojedinoj valuti (pristup zasnovan na trajanju) - Obrazac br. 8 - Tabela C, propisan u Poglavlju 14. Forma izvještaja za FBA

11.2.2. Devizni rizik

Član 184.

Devizni rizik nastaje kada Banka ima otvorenu deviznu poziciju koja može dovesti do nastanka gubitaka zbog promjene međuvalutnih odnosa, promjene vrijednosti KM u odnosu na druge strane valute i promjenu cijene zlata.

Upravljanje deviznim rizikom Banke je propisano Poglavljem 6. ove Uredbe - Upravljanje deviznim rizikom.

Član 185.

Pored odredaba propisa navedenih u prethodnom članu ove Uredbe, Banka je pri mjerenju deviznog rizika minimalno dužna da:

- devizni rizik mjeri i ograničava dnevno i to na agregatnoj osnovi i individualno po valutama;
- mjerenje rizika vrši na bazi pretpostavki o normalno očekivanim kao i velikim promjenama u deviznim kursovima, radi ocjene uticaja tih promjena na prihod i kapital Banke;
- dnevnu dobit ili gubitak iz aktivnosti poslovanja sa stranim valutama izračunava po valuti;
- pojedinačno identifikuje rezultate iz utjecaja konverzije na neto otvorenu poziciju, spred iz poslovanja, dobitak odnosno gubitak iz prethodno zatvorenih pozicija i sve naknade odnosno provizije iz konverzija sa stanovništvom; i
- vrši dnevnu valorizaciju korištenjem tržišnog deviznog kursa na kraju dana, koja se vrši nezavisno od organizacionog dijela, odnosno lica koja su neposredno odgovorna za upravljanje deviznim rizikom u Banci.

Član 186.

Kapitalni zahtjev za deviznu poziciju izračunava se množenjem ukupne otvorene devizne pozicije Banke (uključujući zlato) sa 12 %.

Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za devizni rizik i da dostavlja FBA kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za devizni rizik, propisan u Poglavlju 14. ove Uredbe, Forma izvještaja za FBA

11.2.3. Cjenovni rizik

11.2.3.1. Rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

Član 187.

Rizik pozicije u vlasničkim vrijednosnim papirima (vlasničkim instrumentima) sastoji se od dvije komponente: specifičnog rizika i općeg rizika.

Specifični rizik predstavlja rizik promjene cijene nekog vlasničkog instrumenta zbog razloga koji su vezani za njegovog emitenta, a u slučaju derivatnog instrumenta emitenta osnovnog vlasničkog instrumenta kojeg podržava taj derivatni instrument.

Opći rizik predstavlja rizik promjene cijene vlasničkog instrumenta zbog većih promjena na tržištu vlasničkih instrumenata koje nisu vezane za bilo koje specifične karakteristike pojedinačnih vlasničkih instrumenata.

Kapitalni zahtjev za rizik ulaganja u vlasničke instrumente utvrđuje se samo za vlasničke vrijednosne papire koji se nalaze u knjizi trgovanja.

Pod vlasničkim instrumentima se u skladu sa ovom Uredbom smatraju: dionice, potvrde depozitnih institucija, berzanski indeksi, konvertibilne obveznice i derivatni finansijski instrumenti koji se odnose na dionice ili berzanske indekse.

Član 188.

Pozicije u vlasničkim vrijednosnim papirima razvrstavaju se po nacionalnim tržištima na kojima je vlasnički vrijednosni papir uvršten na berzi, a standardni postupak obračuna koji je opisan u nastavku, primjenjuje se za svako nacionalno tržište odvojeno.

Banka je dužna da izračunava svoju neto dugu ili neto kratku poziciju u svakom vlasničkom instrumentu. Neto duge i neto kratke pozicije zbrajaju se odvojeno.

Netiranje dugih i kratkih pozicija u vlasničkim instrumentima Banka može vršiti samo ako su ti instrumenti identični. Vlasnički instrumenti su identični ako su izdani od istog emitenta, ako imaju isti tretman u slučaju likvidacije ili stečaja emitenta i ako glase na istu valutu.

Ukupna bruto pozicija Banke u vlasničkim instrumentima jednaka je zbiru apsolutnih iznosa neto dugih i neto kratkih pozicija.

Ukupna neto pozicija Banke u vlasničkim instrumentima jednaka je apsolutnom iznosu razlike između neto dugih i neto kratkih pozicija.

Član 189.

Kapitalni zahtjev za rizik pozicije u vlasničkim instrumentima obračunava se kao: a) zbir kapitalnog zahtjeva za specifični rizik, b) kapitalnog zahtjeva za opći rizik i c) kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik ugrađen u vlasničke derivate.

Kapitalni zahtjev za specifični rizik ulaganja u vlasničke instrumente iznosi 6% ukupne bruto pozicije Banke u vlasničkim instrumentima.

Kapitalni zahtjev za opći rizik ulaganja u vlasničke instrumente iznosi 12% ukupne neto pozicije Banke u vlasničkim instrumentima.

Kapitalni zahtjev za kamatni rizik ugrađen u vlasničke derivate izračunava se kako slijedi:

- prvi korak: Banka izračunava kapitalni zahtjev za svaku pretpostavljenu poziciju prije bilo kakvog netiranja, kao tržišnu vrijednost odnosno pozicije pomnoženu procentima prikazanim u slijedećoj tabeli:

Period preostao do isteka	Procent pretpostavljene pozicije
0 do i uključujući 3 mjeseca	0,2
3 do i uključujući 6 mjeseci	0,4
6 do i uključujući 12 mjeseci	0,7
1 do i uključujući 2 godine	1,25
2 do i uključujući 3 godine	1,75
3 do i uključujući 4 godine	2,25
4 do i uključujući 5 godina	2,75
preko 5 godina	3,75

- drugi korak: Banka izračunava kapitalni zahtjev za sve pretpostavljene kamatne pozicije kao zbir apsolutnih iznosa individualnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa prethodnom alinejom.

Banka je dužna izračunavati kapitalni zahtjev za rizik pozicije u vlasničkim instrumentima i dostavljati FBA kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire propisan u Poglavlju 14. ove Uredbe, Forma izvještaja za FBA.

11.2.4. Rizik isporuke i rizik druge ugovorne strane

Član 190.

Ovim je definiran način obračuna kapitalnih zahtjeva za rizik isporuke i rizik druge ugovorne strane, koji nastaju u stavkama knjige trgovanja.

Rizik isporuke (namire) i rizik druge ugovorne strane su rizici koji nastaju zbog razloga vezanih za drugu ugovornu stranu, a ne uz emitenta instrumenta.

11.2.4.1. Rizik isporuke

Član 191.

Banka je dužna da izračuna svoju izloženost riziku isporuke ako transakcije u knjizi trgovanja, koje se odnose na dužničke, vlasničke i robne instrumente između Banke i njene druge

ugovorne strane, nisu izvršene u roku 5 ili više radnih dana nakon datuma isporuke.

Izloženost riziku isporuke čini razlika između ugovorene i tekuće tržišne cijene za određeni dužnički, vlasnički ili robni instrument, ali samo u slučaju kada ta razlika predstavlja gubitak za Banku.

Kapitalni zahtjev za rizik isporuke obračunava se tako da se izloženost banke, koja je utvrđena u skladu sa prethodnim stavom, pomnoži sa odgovarajućim faktorom iz kolone A u slijedećoj tabeli.

Broj radnih dana nakon datuma isporuke ili datuma predviđenog za izvršenje obaveze	Kolona A	Kolona B
5 - 15	10 %	0,5 %
16 - 30	50 %	4 %
31 - 45	75 %	9 %
46 ili više	100 %	100%

Banka ne izračunava izloženost riziku isporuke u slučaju "repo" i "reverse repo" ugovora.

Banka može izračunati kapitalni zahtjev za ovaj rizik tako da, za periode nakon datuma isporuke od 5 - 45 dana, ugovoreni iznos namire svake transakcije pomnoži sa odgovarajućim faktorom iz kolone B.

Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za rizik isporuke i dostavlja FBA kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik isporuke a A, na obrascu propisanom u Poglavlju 14. ove Uredbe - Forma izvještaja za FBA

11.2.4.2. Rizik druge ugovorne strane

11.2.4.2.1. Slobodne isporuke

Član 192.

Banka izračunava kapitalni zahtjev za rizik druge strane koji nastaje u slobodnim isporukama, odnosno u slijedećim isporukama:

- ako je platila vrijednosne papire ili robu prije nego što ih je primila ili ako je isporučila vrijednosne papire ili robu prije nego što su joj plaćeni; i
- u slučaju transakcija sa inostranstvom, ako je prošao jedan ili više dana od kada je izvršeno plaćanje ili izvršena isporuka opisana u prethodnoj alineji.

Kapitalni zahtjev iznosi 12% iznosa vrijednosnog papira, robe ili novčanih sredstava koji se duguju Banci pomnoženog odgovarajućim ponderom kreditnog rizika (0%, 20%, 50% ili 100%) iz Poglavlja 1. - Upravljanje kapitalom, koji se primjenjuje ili bi se mogao primijeniti na odnosnu drugu ugovornu stranu.

11.2.4.2.2. "Repo" i "reverse repo" ugovori za vrijednosne papire ili robe

Član 193.

U slučaju "repo" ugovora, na osnovu vrijednosnih papira ili robe uključenih u knjigu trgovanja, Banka izračunava razliku između tržišne cijene vrijednosnih papira ili robe koje je prenijela na drugu ugovornu stranu i iznosa koji duguje drugoj ugovornoj strani ili tržišne vrijednosti kolaterala koji je primila od druge ugovorne strane, i to samo kada je ta razlika pozitivna.

U slučaju "reverse repo" ugovora, Banka izračunava razliku između iznosa koji duguje drugu ugovornu stranu ili tržišne vrijednosti kolaterala koji je prenijela na tu drugu ugovornu stranu i tržišne cijene vrijednosnih papira ili roba koje je primila od druge ugovorne strane, i to samo kada je ta razlika pozitivna.

Obračunata kamata se uključuje u izračunavanje tržišne vrijednosti iznosa koji je pozajmljen ili uzajmljen i u izračunavanje tržišne vrijednosti kolaterala.

Kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane koji proizlazi iz "repo" i "reverse repo" ugovora o vrijednosnim papirima ili robi iznosi 12% iznosa izračunatog u prethodnim stavovima ovog člana, pomnoženog sa odgovarajućim

ponderom kreditnog rizika (0%, 20%, 50% ili 100%) iz Poglavlja 1. - Upravljanje kapitalom, koji se primjenjuje ili bi se mogao primijeniti na odnosnu drugu ugovornu stranu.

11.2.4.2.3. Ostali rizici druge ugovorne strane

Član 194.

Banka izračunava kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane i za izloženosti u obliku naknada, provizija, kamata, dividendi i marži za fjučers ugovore i opcije kojima se trguje na berzama, a koji se direktno odnose na stavke uključene u knjigu trgovanja, ali nisu uzeti u obzir prilikom obračuna kapitalnih zahtjeva za pozicijske rizike ili rizik druge ugovorne strane.

Kapitalni zahtjev za ostale rizike druge ugovorne strane iznosi 12% zbira izloženosti navedenih u prethodnom stavu, pomnoženog odgovarajućim ponderom kreditnog rizika (0%, 20%, 50% ili 100%) iz Poglavlja 1. - Upravljanje kapitalom, koji se primjenjuje ili bi se mogao primijeniti na odnosnu drugu ugovornu stranu.

Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane i dostavlja FBA kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane na obrascu propisanom u Poglavlju 14. ove Uredbe - Forma izvještaja za FBA.

Postupanje sa derivatima i drugim finansijskim instrumentima

Član 195.

Derivati su finansijski instrumenti čija se cijena mijenja prema promjeni utvrđene kamatne stope, cijene vrijednosnog papira, cijene robe, valutnog kursa, berzanskog indeksa ili slične varijable.

Za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za pozicijske rizike derivati se tretiraju kao kombinacija pretpostavljenih dugih i kratkih pozicija koje zatim služe za obračun kapitalnog zahtjeva za specifični i opći rizik.

Član 196.

(1) Kamatni "fjučers" (futures) i "forvard" (forward) ugovori i (2) terminska obaveza za kupovinu ili prodaju dužničkog instrumenta u budućnosti tretiraju se kao kombinacija duge pozicije (pozicija u kojoj je Banka utvrdila iznos kamate koji će primiti u nekom trenutku u budućnosti) i kratke pozicije (pozicija u kojoj je Banka utvrdila iznos kamate koji će platiti u nekom trenutku u budućnosti). Kamatni fjučers (futures) i forvard (forward) ugovori se tretiraju kao kombinacija dugih i kratkih pozicija u državnim obveznicama bez kupona sa odgovarajućim dospeljem. Terminska obaveza tretira se kao kombinacija duge/kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona i duge/kratke pozicije u dužničkom instrumentu koji je predmet ugovora (osnovni instrument). Ovi instrumenti se iskazuju po tržišnoj vrijednosti iznosa glavnice osnovnog instrumenta ili pretpostavljenog iznosa osnovnog instrumenta.

Član 197.

Vlasnički "fjučers" (futures) i "forvard" (forward) ugovori koji se odnose na pojedinačne vlasničke vrijednosne papire ili berzanske indekse, tretiraju se kao kombinacija duge ili kratke pozicije u dotičnom vlasničkom vrijednosnom papiru i duge ili kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona. Pozicija u određenom vlasničkom vrijednosnom papiru iskazuje se po njegovoj tržišnoj cijeni. Pozicija u državnim obveznicama bez kupona koja je rezultat razvrstavanja vlasničkih derivata uključuje se u izračunavanje kamatnog rizika navedenog pod tačkom "Rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire".

Član 198.

Robni "fjučers" (futures) i "forvard" (forward) ugovori i terminske obaveze za kupovinu ili prodaju robe se tretiraju kao kombinacije duge ili kratke pozicije u određenoj robi i duge i kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona. Oni se iskazuju prema pretpostavljenom iznosu u standardnim mjernim jedinicama, te sa dospeljem u skladu sa datumom isteka roka.

Član 199.

Valutni "fjučers" (futures) i "forvard" (forward) ugovori se tretiraju kao duge pozicije u državnim obveznicama bez kupona u kupljenoj valuti i kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona u prodanoj valuti. Pozicije u državnim obveznicama bez kupona koje su rezultat razvrstavanja vlasničkih derivata uključuju se u izračunavanje kamatnog rizika u skladu sa odgovarajućim dospeljem.

Član 200.

"Svop" (swap) ugovori se tretiraju kao dvije pozicije pretpostavljenog iznosa u državnim vrijednosnim papirima sa relevantnim dospeljem:

- svop (swap) ugovori na kamatnu stopu se tretiraju kao dvije pozicije pretpostavljenog iznosa u državnim obveznicama bez kupona sa promjenljivom ili fiksnom kamatnom stopom i relevantnim dospeljem;
- međuvalutni svop (swap) ugovori na kamatnu stopu se tretiraju kao kombinacija duge pozicije u državnim obveznicama bez kupona u određenoj valuti sa fiksnom ili promjenljivom kamatnom stopom (zavisno o tome koja se odnosi na tu valutu) i kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona u određenoj valuti sa fiksnom ili promjenljivom kamatnom stopom;
- svop (swap) ugovori na vlasničke vrijednosne papire se tretiraju kao kombinacija duge pozicije u vlasničkom vrijednosnom papiru (portfelju vlasničkih vrijednosnih papira ili berzanskih indeksa) na osnovu kojeg Banka prima iznos koji je zasnovan na promjeni cijene tog vrijednosnog papira (portfelja ili berzanskih indeksa) i kratke pozicije takvog vrijednosnog papira (portfelja ili indeksa) na osnovu kojeg Banka plaća iznos koji je zasnovan na promjeni vrijednosti tog vrijednosnog papira (portfelja ili indeksa);
- robni svop (swap) ugovori se tretiraju kao kombinacija dugih pozicija u robi na osnovu kojih Banka plaća fiksnu cijenu, a prima promjenljivu cijenu i kratkih pozicija u robi na osnovu kojih Banka prima fiksnu cijenu, a plaća promjenljivu cijenu.

Član 201.

Pozicije u berzanskim indeksima podliježu izračunavanju specifičnog i općeg rizika u skladu sa odredbama tačke o riziku ulaganja u vlasničke vrijednosne papire. Pozicije o berzanskim indeksima raščlanjuju se na dionice koje čine osnovu datog indeksa. Nakon raščlanjenja svakog indeksa na pojedine dionice, te se dionice mogu prebijati sa pozicijama u istim dionicama sa različitim predznakom. Forvard (forward) ugovori na berzanske indekse raščlanjuju se za potrebe izračunavanja kapitalnog zahtjeva za pozicijske rizike na duge i kratke pozicije (zavisno od toga da li je banka kupila ili prodala) u tom berzanskom indeksu ili dionicama koje čine osnovu datog indeksa i duge ili kratke pozicije u državnim obveznicama bez kupona.

Pozicije u berzanskim indeksima kojima se trguje na berzama i koji su široko diverzificirani, mogu se tretirati kao pozicije u tom indeksu (odnosno tako da se ne raščlanjuju na sastavne dionice), te kao takve podliježu izračunu kapitalnog zahtjeva za opći, ali ne i specifični rizik.

Član 202.

Pozicije u konvertibilnim vrijednosnim papirima tretiraju se kao pozicije u odnosnim kamatama ili vlasničkim vrijednosnim papirima. Konvertibilni dužnički vrijednosni papiri moraju se tretirati kao pozicije u vlasničkim vrijednosnim papirima:

- ako je preostalo manje od tri mjeseca do prvog datuma na koji se može obaviti konverzija ili je preostalo manje od jedne godine do slijedećeg datuma ako je prvi datum već protekao;
- ako je tržišna vrijednost dužničkog vrijednosnog papira za manje od 10 % viša od tržišne vrijednosti vlasničkog vrijednosnog papira koji čini osnovni instrument i

- ako je Banka neto kapitalom pokrila bilo kakav gubitak koji može nastati zbog konverzije.

Ostali konvertibilni dužnički vrijednosni papiri, koji ne zadovoljavaju uslove navedene u prethodnom stavu, mogu se tretirati kao pozicije u dužničkim ili odnosnim vlasničkim vrijednosnim papirima.

Član 203.

Vrijednosni papiri koji su osnova "repo" ugovora, koji zadovoljavaju sve uslove navedene u tački ove Uredbe o knjizi trgovanja, cedent tretira kao duge pozicije u tom određenom vrijednosnom papiru i kratku poziciju u državnoj obveznici sa rokom dospijeća ugovora i sa kamatnom stopom jednakom stopi ponovnog otkupa.

Član 204.

Banka izračunava kapitalni zahtjev za opcije kojima se trguje na berzama, neuvrštenne opcije (options) i proizvode slične opcijama (garancije-varanti, engl. waranti), opcija gornje granice-kap (cap), istovremena kupovina "put" opcije i prodaje "kol" (call) opcije-kolar, engl. collar, i slični instrumenti) u skladu sa jednim od dva osnovna metoda: (a) simplificiranim metodom ili (2) metodom delta-plus, i to:

- (a) **Simplificirani metod:** Banka koja ima malu poziciju samo u kupljenim opcijama može, u svrhu ove Uredbe, da koristi ovaj metod. Ako koristi ovaj metod za pozicije u opcijama, te se pozicije ne uključuju u izračunavanje kapitalnih zahtjeva za ostale pozicijske rizike.

Za kupljene "kol" ("call") i "put" opcije kapitalni zahtjev predstavlja iznos koji je manji od:

- tržišne vrijednosti odnosnog vrijednosnog papira pomnožene sa zbirom faktora za specifični i opći rizik za odnosnu varijablu (osnovni instrument), ili
- tržišne vrijednosti opcije.

Za pozicije koje su kombinacija kupljenih "put" opcija i dugih pozicija u odnosnom (osnovnom) vrijednosnom papiru ili stranoj valuti ili za pozicije koje su kombinacija kupljenih "kol" (call) opcija i kratkih pozicija u odnosnom (osnovnom) vrijednosnom papiru ili stranoj valuti, kapitalni zahtjev se izračunava tako da se tržišna vrijednost odnosnog (osnovnog) vrijednosnog papira (ili strane valute) pomnoži sa zbirom faktora za specifični i opći rizik za odnosnu varijablu (osnovni instrument), i zatim umanjati za iznos u kojem opcija nosi prihod svom kupcu.

- (b) **Metod delta-plus:** U skladu sa ovim metodom opcije i proizvodi slični opcijama (garancije-varanti, engl. waranti, opcija gornje granice-kap, engl. cap, opcija donje granice-floor, engl. floor i slični instrumenti) se tretiraju kao pozicije koje su po svojoj vrijednosti jednake odnosnom (osnovnom) instrumentu pomnoženom njegovim delta koeficijentom. Delta koeficijent mora biti izračunat od strane priznate berze.

Prilikom izračunavanja općeg pozicijskog rizika i valutnog rizika delta ekvivalenti pozicija u opcijama mogu se netirati sa svim pozicijama u opcijama suprotnog predznaka, sa identičnim odnosnim (osnovnim) vrijednosnim papirima ili derivatima, i to na slijedeći način:

- kupljene "kol" (call) opcije kao duge pozicije,
- prodane "kol" (call) opcije kao kratke pozicije,
- kupljene "put" opcije kao kratke pozicije, i
- prodane "put" opcije kao duge pozicije.

Pošto delta ne pokriva ukupan rizik povezan sa opcijama, Banka je dužna da izračuna dodatni kapitalni zahtjev za "gama" rizik i za "vega" rizik. Banka treba da koristi "gama" i "vega" koeficijente, izračunate od strane priznate berze.

Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za rizik pozicije u opcijama i dostavlja FBA kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik pozicije u opcijama na obrascu propisanom u Poglavlju 14. ove Uredbe - Forma izvještaja za FBA

Netiranje

Član 205.

Iznos dugih (kratkih) pozicija Banke koji prelazi iznos njenih kratkih (dugih) pozicija u istim vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima smatra se njenom neto pozicijom u svakom od tih različitih instrumenata.

Prilikom izračunavanja neto pozicije derivatni se instrumenti u skladu sa ovim poglavljem tretiraju kao pozicije u odnosnim (osnovnim) vrijednosnim papirima.

Netiranje pozicija izračunatih u navedenu svrhu je dopušteno samo ako je emitent vrijednosnog papira isti, ako nose istu kamatnu stopu, imaju isti rok dospijeća, nominirani su u istoj valuti i imaju isti tretman u slučaju likvidacije ili stečaja.

Član 206.

Banka može međusobno netirati bilo koje pozicije u derivatnim instrumentima (definisanim u prethodnom poglavlju ove Uredbe) koje zadovoljavaju najmanje slijedeće uslove:

1. ako su pozicije iste vrijednosti i nominirane u istoj valuti;
2. ako im se referentna stopa (za pozicije sa promjenljivom stopom) ili kuponska stopa (za pozicije sa fiksnom stopom) značajno ne razlikuju;
3. ako slijedeći datumi određivanja kamate (za pozicije sa promjenljivom stopom) ili preostali rokovi do dospijeća (za pozicije sa fiksnom kamatom), odgovaraju slijedećim ograničenjima:
 - ako gore pomenuti rokovi padaju na isti dan kod pozicija kojima su ti rokovi kraći od mjesec dana;
 - ako se gore pomenuti rokovi ne razlikuju za više od sedam dana kod pozicija kojima su ti rokovi između jednog mjeseca i jedne godine dana; i
 - ako se gore pomenuti rokovi ne razlikuju za više od trideset dana kod pozicija kojima su ti rokovi duži od jedne godine.

Član 207.

Banka je dužna da uskladi upravljanje tržišnim rizicima sa odredbama ove Uredbe i propisanog uputstva najkasnije do 31.12.2009. godine

12. OBAVLJANJE PLATNOG PROMETA

Član 208.

Ovim poglavljem Uredbe utvrđuju se obaveze Banke, koja obavlja unutarbankarske i međubankarske platne transakcije (u daljnjem tekstu: unutrašnji i vanjski platni promet) i minimum uslova koje Banka treba ispunjavati za obavljanje međubankarskih platnih transakcija u platnom prometu.

Član 209.

Banka, obavlja unutarbankarske platne transakcije, odnosno transakcije između dužnika i povjerioca kada su njihovi računi u Banci.

Pod međubankarskim platnim transakcijama podrazumijevaju se transakcije između dužnika i povjerilaca kada su njihovi računi otvoreni u različitim bankama.

Član 210.

Banka obavlja međubankarske platne transakcije pod uslovom da:

1. ispunjava tehničke uslove za izvršavanje međubankarskih platnih transakcija, kao i kadrovsku osposobljenost, što se utvrđuje kontrolom,
2. svi organizacioni dijelovi Banke posluju preko jednog računa,
3. ima od strane Nadzornog odbora usvojene politike i procedure za obavljanje međubankarskih platnih transakcija,

Član 211.

Politike i procedure iz člana 210. tačka 3. ove Uredbe naročito sadržavaju:

- konkretne transakcije koje će Banka obavljati;

- precizna uputstva u međusobnim odnosima banaka za obavljanje bilateralnog kliringa;
- adekvatnu informatičku podršku za obavljanje međubankarskih platnih transakcija;
- precizna uputstva za nadgledanje i praćenje vlastite likvidnosti da bi Banka bila u mogućnosti uredno i ažurno ispunjavati obaveze u međubankarskim platnim transakcijama.

Član 212.

Banka je dužna voditi evidencije o transakcijama u unutrašnjem i vanjskom platnom prometu (u daljnjem tekstu: evidencija) da bi se adekvatno dokumentovali svi platni nalozi njenih komitenata.

Evidencije iz stava 1. ovog člana moraju obuhvatiti sve zahtjeve iz instrukcija Agencije, Centralne banke Bosne i Hercegovine, Ministarstva finansija i drugih nadležnih institucija.

Evidencije se vode u Banci i moraju biti na raspolaganju institucijama iz stava 2. ovog člana, koje imaju pravo u okviru svoje nadležnosti zahtijevati od Banke podnošenje izvještaja o aktivnostima platnog prometa.

Član 213.

Nadzorni odbor i Uprava Banke odgovorni su da Banka obavlja platni promet na način i prema uslovima utvrđenim propisima kojima se regulira ova materija.

13. SPREČAVANJE PRANJA NOVCA

Član 214.

Ovim poglavljem ove Uredbe se bliže propisuje minimum obima, oblika i sadržaja aktivnosti Banke za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Član 215.

Banka je dužna da u pisanom obliku ima program za upravljanje rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma te provođenje adekvatnih kontrolnih procedura (u daljnjem tekstu: Program).

Odredbe Programa, kao i sve politike i procedure Banka je dužna da u potpunosti provodi u svom sjedištu i u svim organizacionim dijelovima u zemlji i u inostranstvu, ako ih osnuje. Posebnu pažnju Banka je dužna da posvećuje aktivnostima svih organizacionih dijelova.

Aktima iz prethodnog stava i u njihovom provođenju Banka je dužna da osigura visoke etičke i profesionalne standarde svog odgovornog osoblja i efikasno sprečavanje mogućnosti da kriminalni elementi zloupotrebjavaju Banku, bila ona toga svjesna ili ne, što podrazumijeva sprečavanje, otkrivanje i izvještavanje nadležnih institucija o kriminalnim aktivnostima ili prevarama odnosno o propisanim ili sumnjivim informacijama i aktivnostima.

Član 216.

Obavezni dio Programa su i slijedeće politike:

1. politika o prihvatljivosti klijenta,
2. politika o identifikaciji klijenta,
3. politika o stalnom monitoringu (praćenju) računa i transakcija, i
4. politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma.

Član 217.

Banka je dužna ne samo da utvrdi identitet svojih klijenata nego i da stalno prati aktivnosti koje se odvijaju na računima i da provjeravaju i utvrđuju da li se za prirodu računa transakcije odvijaju na normalan i očekivan način svojstven prirodi računa.

"Upoznaj svog klijenta" treba da bude centralni element procedura za upravljanje rizikom i provođenje kontrola, ali je isti potrebno dopuniti sa redovnim internim pregledima i internom revizijom usklađenosti rada Banke sa zahtjevima postavljenim Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugim propisima (zakon i drugi propisi).

Programom i politikama o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma, Banka je dužna da predvidi, pored ostalog, i izradu i dosljednu primjenu jasnih i preciznih procedura za izvještavanje odgovarajućih internih organa Banke kao i nadležnih institucija u skladu sa zakonom i propisima o svim propisanim i sumnjivim transakcijama klijenata.

13.1. Politika o prihvatljivosti klijenta

Član 218.

Politikom o prihvatljivosti klijenta Banka je dužna da uspostavi jasnu politiku o tome koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za Banku, kao i da propiše sveobuhvatne procedure za provođenje te politike. Ovom politikom je potrebno posebno obuhvatiti i opis vrsta klijenata koji za Banku nose rizik viši od prosječnog i najviši nivo. Pored toga politikom se moraju obuhvatiti i elementi kao što su historija i reputacija klijenta, zemlja porijekla klijenta, javna ili neka druga visoka pozicija ako se radi o fizičkom licu, povezani računi, vrste i priroda poslovnih aktivnosti te ostali mogući indikatori rizika.

Politike i procedure za njihovo provođenje treba da budu prilagođeni tako da zahtjevi za ispitivanjem klijenata budu gradirani/stepenovani zavisno od nivoa visine rizika klijenta tako da se za klijente sa najvišim stepenom rizika provode najoštrija i najdetaljnija ispitivanja i dokumentovanja.

13.2. Politika o identifikaciji klijenta

Član 219.

Politika o identifikaciji klijenta treba da bude glavni element standarda "upoznaj svog klijenta". U smislu ove Uredbe klijenti Banke su:

1. fizička i pravna lica koja uspostavljaju poslovni odnos s Bankom ili imaju otvoren račun kod Banke;
2. fizička i pravna lica u čije ime ili korist se uspostavlja ili je uspostavljen poslovni odnos s Bankom tj. krajnji vlasnik - korisnik;
3. fizička i pravna lica koja žele ili obavljaju finansijske transakcije putem Banke;
4. fizička i pravna lica koja obavljaju transakcije putem različitih vrsta posrednika; i
5. bilo koja fizička i pravna lica koja su povezana sa finansijskom transakcijom koja Banci može nanijeti rizik reputacije ili je izložiti nekom drugom riziku.

13.2.1. Identifikacija klijenta

Član 220.

Banka je dužna da utvrdi detaljne i sveobuhvatne procedure za identifikaciju novih klijenata i ne može uspostaviti poslovne odnose sa njima sve dok identitet novih klijenata nije utvrdila na potpuno zadovoljavajući način.

Banka je obavezna da dokumentuje i primijeni politike za identifikaciju klijenata i lica koja djeluju u njeno ime ili korist. Dokumenti iz kojih Banka utvrđuje identitet klijenata generalno treba da budu takve prirode da ih je najteže pribaviti na nezakonit način ili falsifikovati, kao i dokumenti koji su propisani drugim odgovarajućim propisom. Posebnu pažnju Banka treba da posveti nerezidentnim klijentima i ne smiju da suze ili nepotpuno obave procedure za utvrđivanje identiteta u slučajevima kada novi klijent nije u mogućnosti da se predstavi na intervjuu.

Kada je klijent nerezident Banka treba uvijek da postavi pitanje i sebi i klijentu: zašto je takav klijent za otvaranje računa izabrao baš banku u stranoj zemlji.

Postupak identifikacije se provodi na početku uspostave poslovnih odnosa. Međutim, da bi se osiguralo da su dokumenti još uvijek važeći i relevantni, Banka je dužna da provodi redovne preglede već postojećih dokumenata. Isto tako Banka je dužna da provodi ovakve preglede u svim slučajevima kada se obavljaju značajne transakcije, kada se pojavljuju značajne promjene u načinu na koji klijent koristi račun za obavljanje transakcija i kada Banka značajno mijenja standarde za dokumentovanje identiteta ili transakcija klijenta. U slučajevima kada Banka

sazna da nema dovoljne informacije o nekom postojećem klijentu dužna je da poduzme hitne mjere da dobije takve informacije na najbrži mogući način, i dok ih ne dobije ne može obaviti tražene transakcije.

Kod uspostave poslovnih odnosa sa novim klijentima kao i u slučajevima iz prethodnog stava, Banka je dužna da vrši provjere i traži informacije o klijentima i od specijaliziranih uslužnih (kreditnih) biroa ako isti postoje i ako su takve usluge Banci dostupne, ali da koriste i sve druge moguće izvore kao što su npr. reference koje se mogu dobiti od treće strane, putem usluga za određene provjere, telefonskih imenika, drugih mogućih imenika i adresara, web-stranica i slično.

Član 221.

Banka je dužna da za identifikaciju klijenta i svaku pojedinačnu transakciju propiše standarde o vrsti potrebne dokumentacije i vremenskom periodu za čuvanje te dokumentacije, a najmanje u skladu sa odgovarajućim propisima za čuvanje dokumenata.

13.2.2. Opći zahtjevi za identifikaciju klijenta

Član 222.

Banka je dužna da traži sve informacije koje su potrebne za potpunu i sigurnu identifikaciju svakog novog klijenta kao i za utvrđivanje svrhe i namjeravane prirode poslovnog odnosa sa Bankom.

Za fizička lica koji žele biti klijenti Banke, Banka je dužna da utvrdi identitet i zahtijeva sljedeće informacije i dokumente:

1. ime i prezime;
2. stalnu adresu stanovanja;
3. datum i mjesto rođenja;
4. jedinstveni matični broj građanina ili broj pasoša i zemlja izdanja za nerezidente;
5. ime firme u kojoj je lice zaposleno;
6. opis izvora sredstava;
7. specimen potpisa;
8. ličnu kartu, vozačku dozvolu, pasoš ili neki drugi zvanični dokument kojim se može utvrditi njegov identitet uz uslov da postoji fotografija lica;
9. podatke i dokumente (kao i za klijenta) o opunomoćenim zastupnicima; i
10. drugo u skladu sa odgovarajućim propisima.

Banka je dužna da izvrši provjeru svih informacija i podataka uvidom u originale dokumenata koje su izdali za to nadležni organi, uključivo ličnu kartu i pasoš. U kontaktima lica u lice mora biti obavljena provjera klijentove fotografije na dokumentu. Svaka naknadna promjena gornjih informacija ili dokumenata mora biti provjerena i dokumentovana.

Za sve originalne dokumente koji ne mogu biti ostavljeni Banci, Banka je dužna da traži njihove fotokopije uredno ovjerene od nadležnog organa.

Za pravna lica koja žele biti klijenti Banke, Banka je dužna da zahtijeva sljedeće informacije i dokumente:

1. dokaz o njihovom zakonskom statusu - izvod iz registra t.j. registracija kod registracione institucije;
2. identifikacijski broj dodijeljen od Poreske uprave i Uprave za indirektno oporezivanje;
3. ugovor-dokument o osnivanju;
4. licencu za rad ako je za takvu vrstu posla ista potrebna;
5. finansijske izvještaje o poslovanju;
6. dokument u kojem su opisane osnovne poslovne djelatnosti klijenta;
7. specimen potpisa ovlaštenih potpisnika;
8. podatke i identifikacijske dokumente sa fotografijom o opunomoćenim zastupnicima i specimen njihovih potpisa;
9. drugo u skladu sa odgovarajućim propisima.

U svim slučajevima Banka je dužna da izvrši provjeru dokumenata kao i provjeru da li firma zaista postoji, da li je na

registriranoj adresi, da li zaista obavlja navedene poslovne aktivnosti. Originalnu dokumentaciju ili od strane nadležnog organa ovjerene kopije Banka je dužna da zadrži za svoje potrebe i da je čuva u skladu sa zakonskim propisima.

Banka ne može otvoriti račun niti obavljati poslovanje sa klijentom koji insistira na njegovoj anonimnosti ili koji se predstavlja lažnim imenom.

Banka može odbiti otvaranje računa klijentima bez obaveze davanja obrazloženja.

13.2.3. Posebna identifikacijska pitanja

Član 223.

U svim slučajevima utvrđivanja identiteta klijenta Banka je dužna da postupa u skladu sa svojim politikama i procedurama kao i svim primjenjivim propisima. Naročitu pažnju, pored ostalih elemenata, Banka je dužna da posveti i slučajevima koji slijede:

Starateljski i zastupnički računi

Pošto starateljski (skrbnički) i zastupnički računi mogu biti korišteni za izigravanje ili zaoblazanje procedura Banke za identifikaciju klijenata, Banka mora uspostaviti takve procedure da efikasno mogu utvrditi pravi identitet stvarnog korisnika ili vlasnika računa. Pri tome su obavezne da traže i dobiju zadovoljavajuće dokaze o identitetu svakog posrednika, staratelja i zastupnika, ali i lica koga oni predstavljaju odnosno stvarnog korisnika ili vlasnika računa.

Posrednici sa specijalnom svrhom

Banka je dužna da bude posebno oprezna u sprječavanju poslovnih firmi (sa specijalnom svrhom), naročito internacionalnih poslovnih kompanija, koje fizička lica koriste kao metod za rad anonimnih računa. Kako je efikasna identifikacija ovakvih klijenata ili krajnjih vlasnika izuzetno teška, Banka je dužna da sa posebnom pažnjom shvati i otkrije strukturu organizacije takve kompanije, da utvrdi koji su stvarni izvori sredstava i da identificira krajnje korisnike ili vlasnike ili lica koja imaju stvarnu kontrolu nad sredstvima.

Specijalizovane firme za kontrolu i ocjenu (due dilligence) klijenata

Kada za kontrolu i procjenu klijenta Banka angažuje specijalizovane firme za kontrolu i ocjenu (due diligence) klijenata mora pažljivo procijeniti da li je ta firma solidna i da li takvu kontrolu i ocjenu provodi u skladu sa standardima koji se dalje navode. Bez obzira na angažman specijalizovane firme krajnja odgovornost o poznavanju klijenta leži na Banci. Iz navedenih razloga Banka je dužna da koristi sljedeće kriterije da bi utvrdila da li je specijalizovana firma prihvatljiva:

1. specijalizovana firma mora da se pridržava najmanje minimuma praksi o kontroli i ocjeni klijenta koji su navedeni u ovom poglavlju Uredbe;
2. procedure za kontrolu i ocjenu klijenta koje provodi specijalizovana firma moraju biti rigorozne najmanje u mjeri u kojoj bi bile rigorozne procedure Banke da ih sama Banka provodi;
3. Banka mora biti zadovoljena u pogledu pouzdanosti sistema koji specijalizovana firma koristi za provjeru identiteta klijenta;
4. sa specijalizovanom firmom Banka mora imati ugovorenu dozvolu da u bilo kojoj fazi izvrši provjeru obavljanja kontrole i ocjene od strane specijalizovane firme;
5. sve relevantne identifikacijske podatke i dokumentaciju koja se odnosi na klijentov identitet specijalizovana firma odmah mora predati Banci. Banka je dužna da iste odmah pažljivo pregleda. Takva informacija mora biti dostupna za kontrolu i od strane bankarskih supervizora i drugih ovlaštenih lica i organa u skladu sa zakonom.

Računi klijenata otvoreni od strane profesionalnih posrednika

Kada Banka otkrije ili ima razloga da vjeruje da je račun koji je otvorio profesionalni posrednik otvoren u korist klijenta pojedinca, dužna je izvršiti identifikaciju tog klijenta. U slučajevima kada profesionalni posrednik otvara zbirni račun za više klijenata, i u slučaju kada se ne otvaraju i u slučaju kada se otvaraju pod-računi zbirnog računa, Banke su dužne da utvrde identitet svih pojedinačnih klijenata.

U slučajevima koji slijede Banka je dužna da odbije zahtjev za otvaranje računa:

1. kada posrednik nije ovlašten da Banci pruži potrebne informacije o pravim vlasnicima sredstava, npr. advokati ograničeni kodeksom profesionalne tajne; i
2. kada posrednik nije podvrgnut standardima kontrole i ocjene koji su ekvivalentni standardima postavljenim ovom Uredbom.

Korespondentno bankarstvo

Da se ne bi našla u situaciji da je izložena rizicima da otkrije da je uvučena u držanje i/ili transfere novca koji su povezani sa nezakonitim odnosno kriminalnim aktivnostima Banka je, prilikom uspostavljanja korespondentnih odnosa sa drugim bankama, naročito sa bankama u inostranstvu, odnosno otvaranja korespondentnih računa, dužna da izvrši kontrolu i ocjenu vezanu za takve račune.

Banka je dužna da prikupi potrebne informacije o njihovim korespondentnim bankama sa ciljem da u potpunosti upozna prirodu poslovanja svoje korespondentne banke. Faktori i informacije koji moraju biti obuhvaćeni su:

1. lokacija (zemlja) korespondentne banke;
2. menadžment korespondentne banke;
3. glavne poslovne aktivnosti korespondentne banke;
4. nastojanja korespondentne banke u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma kao i adekvatne politike za prihvatanje klijenata i poznavanje svojih klijenata;
5. svrha odnosno cilj zbog kojeg se otvara račun;
6. identitet trećih lica koja će koristiti usluge korespondentnog bankarstva;
7. situacija bankarskih propisa i supervizije u zemlji korespondentne banke, itd.

Banka smije uspostavljati korespondentne odnose samo sa bankama u čijim zemljama postoje odgovarajuće institucije koje provode efikasnu superviziju banaka.

Banka je dužna da spriječi rizik da se korespondentni računi koriste direktno od trećih strana radi obavljanja aktivnosti u svojoj vlastitu korist.

Kurirske i/ili slične transakcije "prijenosom gotovine u torbama"

Banka je dužna da uspostavi posebne procedure provjere i monitoringa za slučajeve gotovinskih transakcija poznatih pod nazivom "prijenos gotovine u torbama" koje klijenti obavljaju lično, putem kurira ili drugih fizičkih lica "prenosilaca". Kako je ova vrsta transakcija, bilo one "dolazeće" ili "odlazeće", visoko rizična, potrebno je da Banka ovoj vrsti aktivnosti posveti izuzetan oprez i pažnju.

Neaktivni računi

U slučajevima neaktivnih računa Banka je dužna da bude posebno oprezna ako se desi da se isti neočekivano aktiviraju, naročito ako njihovo aktiviranje čine transakcije u značajnijim iznosima ili pokazuju neke od indikatora sumnjivih aktivnosti. U ovakvim slučajevima, pored ostalog, potrebno je da banka vrši ponovnu provjeru identiteta klijenata.

Ostave-čuvanje u sefovima

U aktivnostima za poslove ostave tj. čuvanja stvari, kasa, zapečaćenih koverata ili paketa u sefovima za čuvanje, Banka je dužna da uspostavi posebne procedure za adekvatnu identifikaciju fizičkih lica i/ili firmi koji nisu njeni klijenti i koji

kod nje nemaju račune. Bitan element ovih procedura mora da bude osiguranje stvarne mogućnosti za identifikaciju pravog vlasnika stvari u ostavi.

*13.2.4. "Upoznaj svog klijenta" i formiranje profila klijenata**Član 224.*

U svakodnevnom poslovanju i odnosima sa klijentima, Banka mora saznati i upoznati klijentove aktivnosti, sistematski razumjeti njihovo poslovanje, upoznati finansijske i platežne navike, bitne informacije i dokumentaciju o klijentovim poslovnim vezama i novčanim tokovima, vrste poslovnih odnosa koje klijenti imaju i upoznati njihove poslovne kontakte, njihove domaće i međunarodne tržišne prakse, uobičajene izvore zaduženja i odobrenja njihovih računa, korištenih valuta, učestalost i veličine odnosno obime transakcija, itd. Banka je naročito dužna da:

1. u slučaju poslovnih firmi upozna i vlasničku strukturu firme, ovlaštene izvršne donosiocice odluka i sve one koji su pravovaljano ovlašteni da djeluju u njihovo ime;
2. obaveže svoje klijente da im unaprijed i na vrijeme dostavlja informacije i dokumentaciju o očekivanim i namjeravanim promjenama oblika i obavljanja svojih poslovnih aktivnosti; i
3. posebnu pažnju posveti dobro poznatim klijentima i javnim ličnostima i osigura da njihovo eventualno nezakonito ili sumnjivo poslovanje ne ugrozi reputaciju Banke.

Na osnovu elemenata iz prethodnog stava Banka je dužna da formira i profil svojih klijenata. Ovaj profil će biti sadržan u posebnom registru profila klijenata, a kako to Banka sama uredi. Utvrđeni profil klijenata od strane Banke, Banka će koristiti kao generalni dopunski indikator u monitoringu poslovanja sa klijentima za utvrđivanje:

1. urednosti, kontinuiteta i lakoće u poslovanju i odnosima između Banke i klijenata za lako i brzo ocjenjivanje u bilo koje vrijeme; i
2. svakog neuobičajenog ponašanja i odstupanja od klijentovih profiliranih ponašanja ili prometa po računima za lako i brzo prepoznavanje i pokretanje odgovarajućih procedura.

*13.2.5. Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnov za sumnju**Član 225.*

Banka je dužna da zahtijeva od klijenata objašnjenje za svaku uočenu značajniju promjenu ponašanja. U slučaju da klijenti ne mogu dati ili daju neuvjerljivo i bez argumenata objašnjenje banka takvo ponašanje treba da smatraj sumnjivim i da aktivira svoje procedure za detaljnije istraživanje uključivo kontaktiranje nadležnih institucija.

Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnov za sumnju, pored ostalih, su:

1. neočekivana promjena u finansijskom ponašanju klijenta koja se ne može objasniti poslovnim ili finansijskim motivima;
2. neočekivana pojava novog lica, posla i/ili geografskog područja kod bankama već poznatog načina i vrste poslovanja, poslovne i finansijske mreže klijenta;
3. posebna karakteristika neke transakcije koja se ne uklapa u uobičajenu praksu klijenta;
4. upotreba sredstava sa računa klijenta za svrhu koja nije uobičajena i obuhvaćena aranžmanom banke i klijenta;
5. objašnjenje transakcije od strane klijenta nije uvjerljivo i izgleda lažno;
6. kada se učestalo ponavljaju transakcije u iznosima koji su ispod iznosa zakonom propisanog za izvještavanje i prijavu nadležnim institucijama;
7. kada klijent zatvara svoj račun uzimanjem cjelokupnog iznosa u gotovom novcu ili distribucijom tog iznosa na više manjih iznosa na više novootvorenih računa;

8. kada osoblje banaka nema jasne dokaze da se radi o kriminalnim aktivnostima, ali imaju sumnju da takva mogućnost postoji.

Sastavni dio ove Uredbe čini i Prilog o pokazateljima sumnjivih finansijskih transakcija.

13.3. Politika o stalnom monitoringu računa i transakcija

13.3.1. Monitoring s ciljem sprječavanja pranja novca

Član 226.

Banka je dužna da provode stalni monitoring računa i transakcija kao osnovni aspekt efikasnih procedura za upoznavanje svog klijenta. Iz ovog razloga Banka je dužna da prethodno dobije i definira odgovore na jedno od najbitnijih pitanje kakva je priroda normalnih i razumnih ili normalnih ili uobičajenih aktivnosti po računima svojih klijenata. Kada to postigne dužna je da osigura sredstva ili instrumente, načine ili procedure da otkrije koje se transakcije ne uklapaju u takvu prirodu ponašanja i da tim postupcima efikasno kontroliraju i minimiziraju svoj rizik u poslovanju sa klijentima.

Obim do kojeg Banka razvija svoje praćenje ponašanja računa svojih klijenata mora da bude prilagođen potrebama adekvatne osjetljivosti na rizik. Za sve račune Banka je dužna da uspostavi takav sistem koji će omogućiti otkrivanje svih neobičnih, neuobičajenih i sumnjivih vrsta aktivnosti.

Član 227.

Da bi osigurala ispunjenje ciljeva iz prethodnog člana Banka je dužna da:

1. uspostave limite transakcija po određenim vrstama ili kategorijama računa;
2. obavezno posvete pažnju i provjere sve transakcije po računima koje prekoračuju uspostavljene limite;
3. definira vrste transakcija koje moraju da upozore Banku da postoji mogućnost da klijenti obavljaju neke neobične, neuobičajene ili sumnjive transakcije;
4. definira vrste transakcija koje po svojoj prirodi prvenstveno nemaju ekonomski ili komercijalni smisao;
5. definira prag i/ili prirodu velikih iznosa novčanih depozita koji nisu konzistentni normalnim ili očekivanim transakcijama od određene vrste klijenata;
6. definira postupanje Banke u slučajevima velikog prometa po računima čija salda uobičajeno nisu na visokom nivou;
7. sačine zvaničnu što sveobuhvatniju listu primjera sumnjivih transakcija i primjera i načina mogućih oblika pranja novca i finansiranja terorizma.

Član 228.

Za račune koji predstavljaju viši nivo rizika Banka je dužna da uspostavi intenzivniji postupak praćenja. Da bi identificirala kategoriju računa sa višim nivoom rizika potrebno je da Banka uspostavi i set ključnih pokazatelja prema kojima će se računi kategorizirati u ovu grupu, uzimajući u obzir podatke o historiji i saznanjima o klijentu kao što su izvor sredstava za račun, vrstu i prirodu samih transakcija, zemlja porijekla klijenta i druge. Za račune višeg nivoa rizika Banka je dužna da:

1. kreira adekvatan sistem za upravljanje informacijama kojim će osigurati da uprava i odgovorni službenici Banke za praćenje usklađenosti rada Banke sa zahtjevima propisanim zakonom i propisima u ovoj oblasti pravovremeno imaju potrebne informacije za identifikaciju, za efikasno praćenje računa klijenata sa višim nivoom rizika i za njihove analize. Ovaj sistem treba da obuhvati najmanje:
 - a) izvještavanje o dokumentaciji koja nedostaje za potpuno sigurnu identifikaciju klijenata,
 - b) izvještavanje o neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama koje su obavljene putem računa klijenata, i
 - c) izvještavanje o sveobuhvatnim informacijama o ukupnim poslovnim odnosima klijenata sa Bankom.

2. osigura da menadžment odgovoran za poslovanje Banke u oblasti privatnog bankarstva dobro poznaje situaciju klijenata banke koji predstavljaju viši nivo rizika, da bude budan i da cijeni i informacije koje se mogu dobiti od neke treće strane. Značajne transakcije ovih klijenata treba da budu odobrene od strane uprave.
3. usvoji jasnu politiku, donese interna uputstva i procedure i da uspostave kontrolu čiji je cilj posebno oprezno poslovanje u odnosima sa politički izloženim licima, drugim licima i firmama za koje je potvrđeno ili je jasno da su sa njima povezani.

13.3.2. Monitoring s ciljem sprječavanja finansiranja terorizma

Član 229.

Informisanje nadležne institucije i blokiranje finansijskih sredstava za koja Banka sumnja ili zna da služe za finansiranje terorizma ili lica koja podržavaju terorizam je osnovni preduslov za borbu protiv terorizma. Najveću pažnju Banka treba da posveti:

1. provjerama u obimu koji je to moguć da li se sredstva iz zakonskih izvora ili poslova u većem ili manjem dijelu usmjeravaju u podržavanje terorističkih aktivnosti;
2. na osnovu obavijesti nadležnih institucija praćenju i ažuriranju lista organizacija i lica koji su povezani sa teroristima ili terorizmom;
3. primjeni procedura za sprječavanje finansiranja terorista i terorističkih organizacija uključivo urgentno izvještavanje nadležnih institucija o uočenim sumnjivim transakcijama;
4. pokušajima da otkriju stvarni identitet i/ili svrhu naročito malih transfera kada svrha transfera i/ili pošiljalac i/ili primalac nisu jasno navedeni;
5. slučajevima kada se nalogom klijenata račun neočekivano prazni;
6. kao i u slučajevima pranja novca u kojima se prima ili šalje novac elektronskim putem a popraćeni su neobičnim ili neuobičajenim aspektima, kao što su veličina iznosa, zemlja u koju se novac šalje, zemlja porijekla podnosioca naloga, vrsta valute, i sl.;
7. neprofitnim i dobrotvornim organizacijama naročito ako obavljanje aktivnosti nije u saglasnosti sa registrovanom djelatnosti, ako izvor sredstava nije jasan, ako organizacija prima sredstva iz neobičnih i sumnjivih izvora.

13.4. Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma

13.4.1. Odgovornost organa Banke i izvještavanje

Član 230.

Nadzorni odbor Banke je odgovoran za donošenje efikasnog Programa te da osiguraju da se u Banci provode adekvatne kontrolne procedure kojima će se osigurati da se program, politike i procedure, kao njegov sastavni dio, u potpunosti provode u praksi.

Politike i procedure Banke "upoznaj svog klijenta" treba da budu efikasne i da obuhvaćaju redovne postupke za odgovarajući i uspješan nadzor od strane Uprave, sisteme internih kontrola, internu reviziju, podjelu dužnosti, obuku odgovarajućeg osoblja i ostale segmente koji su u uskoj vezi sa ovom oblast.

Za provođenje politika i procedura Banke Programom moraju biti jasno definirane odgovornosti i podijeljene na odgovarajuće nosioce tj. na odgovarajuće organizacione dijelove ili funkcije, Upravu, ostalo rukovodstvo i drugo osoblje Banke.

Član 231.

Linije za izvještavanje o zakonom propisanim, neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama klijenata moraju biti jasno definirane u pisanom obliku. Ovo izvještavanje u praksi mora biti redovno, efikasno i dostupno svim dijelovima Banke i

licima, i potpuno u skladu sa interno propisanim izvještajnim politikama i procedurama.

Član 232.

Uporedo sa obavezom iz prethodnog člana ove Uredbe, Banka je dužna da donese i interne procedure za izvještavanje nadležnih organa izvan Banke, u skladu sa odgovarajućim zakonom i propisima, o svim propisanim informacijama i podacima.

Banka je dužna da u potpunosti izvršava svoje izvještajne obaveze prema zakonom propisanim institucijama.

Član 233.

Banka je dužna da čuva dokumentaciju o svim transakcijama obavljenim od strane klijenata i u odnosima sa klijentima, po vrsti, na način i na rok kako je to propisano odgovarajućim zakonom.

13.4.2. Imenovanje lica za koordinaciju aktivnosti

Član 234.

Nadzorni odbor Banke je dužan da osigura da se u Banci na rukovodnom nivou imenuju lica koja će imati odgovornost za koordiniranje svih aktivnosti Banke u praćenju usklađenosti Banke sa svim zakonskim i drugim propisanim zahtjevima koji su predmet ove Uredbe i efikasno provođenje Programa.

Koordinator za usklađivanje Banke sa propisanim zahtjevima za aktivnosti protiv pranja novca i finansiranja terorizma (KUPIT) treba da:

1. je odgovoran da osigura uredno funkcionisanje izvještajne funkcije prema nadležnim institucijama, propisane zakonom i drugim propisima, o svim transakcijama preko propisanog iznosa, svim povezanim i sumnjivim transakcijama;
2. je odgovoran da osigura uredno funkcionisanje linija izvještavanja u skladu sa Programom;
3. ima odgovarajuće kvalifikacije, znanja, iskustva i dobru radnu i moralnu reputaciju;
4. ima odgovarajuća potrebna sredstva za obavljanje svoje funkcije, uključivo najmanje dva izvršioca od kojih jedan odgovoran za monitoring otkrivanja sumnjivih klijenata, a drugi za monitoring linije izvještavanja nadležnih institucija i interne linije izvještavanja kao i ovlaštenja za donošenje i samostalnih odluka i traženje pravne podrške. Banka procjenjuje potrebu za više izvršilaca;
5. ima svakodnevni potpuni pristup sistemu monitoringa klijenata;
6. svakodnevno prima izvještaje o sumnjivim aktivnostima klijenata;
7. ima ovlaštenja da izda nalog osoblju za provođenje procedura iz zakona, propisa i Programa i o tome izvjesti Upravu i Nadzorni odbor Banke;
8. može da prati domaće i procedure u odnosima sa inostranstvom radi provjere potencijalnih sumnji;
9. poduzima korake za unapređenje svojih znanja i sposobnosti i znanja i sposobnosti osoblja koje je njemu podređeno i ostalog relevantnog osoblja Banke;
10. najmanje jedanput kvartalno podnosi izvještaj Nadzornom odboru i Upravi Banke o postupanju Banke i njenoj usklađenosti sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma kao i aktivnostima koje su poduzete protiv otkrivenih sumnjivih klijenata;
11. najmanje jedanput godišnje izvrši procjenu adekvatnosti postojećeg Programa, politika i procedura i Nadzornom odboru daje prijedloge za njihovo ažuriranje ili unapređenje;
12. pruža punu potrebnu podršku u aktivnostima koje provodi interna revizija Banke;
13. u svoje procedure uključi i elemente za internu istragu o odgovornosti osoblja Banke koje je zanemarilo svoje dužnosti u ovoj oblasti.

13.4.3. Interna i vanjska revizija Banke

Član 235.

Interna revizija Banke je dužna da provode redovnu procjenu i osigura da se program, njegove politike i procedure za sprečavanje aktivnosti pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno politike i procedure "upoznaj svog klijenta" u potpunosti provodi i bude usklađena sa svim zahtjevima zakona i drugih propisa.

Usklađenost poslovanja Banke sa zahtjevima zakona i propisa treba da bude predmet nezavisne procjene od strane funkcije interne revizije u Banci, što uključuje procjenu adekvatnosti Bančinih politika i procedura sa stanovišta zakonskih zahtjeva i drugih propisa.

Obavezu funkcija interne revizije u Banci čine i stalni monitoring da li i kako odgovarajuće osoblje Banke obavlja i provodi zahtjeve programa, politika i procedura i to putem testiranja usklađenosti u slučajevima adekvatno izabranih uzoraka klijenata, računa i transakcija kao i korektnosti izvještavanja o neobičnim, neuobičajenim, sumnjivim i transakcijama koje su propisane zakonom i drugim propisima.

Član 236.

Funkcija interne revizije u Banci treba da predstavlja potpuno nezavisnu procjenu upravljanja rizikom i funkcionisanja sistema internih kontrola u Banci. Interna revizija je dužna da o svojim nalazima i ocjenama uredno odnosno periodično izvještava Odbor za reviziju i/ili Nadzorni odbor Banke u skladu sa Zakonom. Ovi izvještaji treba da obuhvaćaju nalaze i ocjene efikasnosti Banke po svim pitanjima propisanim zakonom i propisima, programom, politikama i procedurama Banke kojim su regulirane obaveze Banke za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Jedno od bitnih poglavlja u ovim izvještajima treba da bude i ocjena o adekvatnosti obuke osoblja Banke u ovoj oblasti.

Član 237.

Nadzorni odbor Banke je dužan da osigura da je interna revizija Banke stručno i tehnički osposobljena naročito kadrovima koji su veoma dobro upoznati sa programom, politikama i procedurama kao i da posjeduju visoke moralne i stručne sposobnosti naročito u oblasti "upoznaj svog klijenta".

Pored ostalog, osoblje interne revizije u Banci mora biti izuzetno pro-aktivno kada se radi o praćenju aktivnosti koje je Banka dužna poduzeti na osnovu nalaza i ocjena interne revizije, eksterne revizije i institucija koje provode zakon.

Član 238.

U postupku obavljanja nezavisne vanjske revizije njihovih finansijskih izvještaja Banka je dužna da sa nezavisnim vanjskim revizorskim firmama ugovori i obavljanje revizije i ocjene provođenja zakonskih i propisanih obaveza Banke, sprovođenja programa, politika, procedura, sistema internih kontrola i funkcionisanja interne revizije Banke i ocjene da li je Banka uskladila svoje poslovanje sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma uz obavezno korištenje tehnike testiranja.

13.4.4. Obuka osoblja Banke

Član 239.

Banka je dužna da osigura stalnu obuku svih svojih zaposlenika koji su obuhvaćeni njihovim programom za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Sadržaj ove obuke mora da obuhvati najmanje sljedeće teme iz oblasti koja je predmet ove Uredbe:

1. zakonske obaveze Banke i obaveze iz drugih propisa;
2. program, politike i procedure Banke;
3. detaljne elemente politike "upoznaj svog klijenta";
4. opasnosti od pranja novca i rizici za Banku i lične odgovornosti osoblja;
5. mogućnosti i slabosti finansijskih institucija u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma;

6. odgovornosti i ovlaštenja KUPIT-a;
7. sistem internih kontrola;
8. sistem interne revizije;
9. preporuke Bazelskog komiteta za superviziju banaka, posebno kontrola i ocjena (due diligence) klijenata;
10. preporuke za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma međunarodne institucije FATF.

Periodičnost i teme obuke iz prethodnog stava Banka treba da prilagodi realnim potrebama svojih određenih organizacionih dijelova, funkcija i/ili osoblja, ali radi pravovremenog usklađivanja sa novim zahtjevima i upoznavanja sa novim pojavama, kao i održavanja već stečenog znanja i iskustava svojih zaposlenika Banka je dužna da uspostavi program redovnih vidova obuke.

U odlučivanju o potrebama, vrsti i obimu obuke iz prethodnog stava Banka je dužna da prilagodi fokus obuke zavisno od toga da li se radi o novozaposlenom osoblju, osoblju koje ima direktni kontakt sa klijentima, osoblju koje radi sa novim klijentima, osoblju koje kontrolira da li je rad Banke usklađen za zahtjevima zakona i drugih propisa, ostalom rukovodstvu, Upravi i/ili Nadzornom odboru, itd.

Putem programa obuke Banka je dužna da osigura da sve relevantno osoblje u potpunosti razumije važnost i potrebe za što uspješnijim provođenjem politike "upoznaj svog klijenta" i da takvo razumijevanje bude ključ uspjeha u njenoj provedbi.

Član 240.

Da bi povećala stručne sposobnosti i efikasnost svog osoblja Banka je dužna da izradi sveobuhvatan priručnik kojim će biti obuhvaćeni: Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma u FBiH, Pravilnik o načinu i rokovima obavještanja finansijske policije na sprečavanju pranja novca te načinu vođenja popisa prikupljenih podataka, Zakon o bankama, drugi propisi kojim je regulirano sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Program Banke sa svim politikama i procedurama, pravila za ponašanje osoblja, metodi otkrivanja nezakonitih i sumnjivih aktivnosti, odgovornosti i ovlaštenja KUPIT-a, opisi nekih upečatljivih primjera zloupotreba, prijevod publikacije Bazelskog komiteta "Kontrola i ocjena klijenata (Customer due diligence)", prijevod Preporuka za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma izdatih od međunarodne institucije FATF, program za obuku osoblja.

14. FORMA IZVJEŠTAJA ZA FBA

Član 241.

U ovom poglavlju Uredbe se propisuje forma izvještaja o poslovanju koje je Banka dužna da dostavlja FBA, i to:

1. U skladu sa članom 26. ove Uredbe, poglavlje 1. Upravljanje kapitalom, Banka dostavlja kvartalni "Izvještaj o stanju kapitala Banke" - Obrazac broj 1 (tabele A, B i C). Izvještaj o kapitalu za operativni rizik na dan - Obrazac br. 1 - Tabela E i Izvještaj o kapitalu za tržišni rizik na dan - Obrazac br. 1 - Tabela F;
2. U skladu sa članom 59. i 65. ove Uredbe, poglavlje 2. Upravljanje kreditnim rizikom, Banka dostavlja kvartalni "Izvještaj o klasifikaciji aktive i listu nekvalitetne aktive Banke" - Obrazac broj 2 (tabele A i B);
3. U skladu sa članom 79. ove Uredbe, poglavlje 3. Upravljanje koncentracijom rizika, Banka dostavlja kvartalni "Izvještaj o koncentraciji rizika Banke" - Obrazac broj 3 (tabele A, B, C, D, E, F, G i H);
4. U skladu sa članom 97. ove Uredbe, poglavlje 5. Upravljanje rizikom likvidnosti, Banka dostavlja dekadni "Izvještaj o poziciji likvidnosti Banke" - Obrazac broj 4 (tabela A) i kvartalni "Izvještaj o ročnoj usklađenosti aktive i pasive i strukturi najvećih izvora Banke" - Obrazac broj 4 (tabele B, C i D);
5. U skladu sa članom 105. ove Uredbe, poglavlje 6. Upravljanje deviznim rizikom, Banka dostavlja "Izvještaj o deviznoj poziciji Banke" - Obrazac broj 5 i Obrazac broj 5 - Tabela A.

6. Obrazac bilansa stanja banaka BS, Banka dostavlja prema uputstvu FBA, čiji je rok za dostavu FBA 15 kalendarskih dana nakon isteka izvještajnog mjeseca, a kvartalno sa popratnim obrascima: Obrazac BS-NS, Obrazac BS-K, Obrazac BS-D. Obrazac BS-ST i Obrazac BS-VB u roku 30 kalendarskih dana nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
7. Obrazac bilansa uspjeha BU, Banka dostavlja prema uputstvu FBA, čiji je rok za dostavu FBA 30 kalendarskih dana nakon isteka posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
8. Izvještaj o novčanim tokovima, Banka dostavlja prema obrascu NT, čiji je rok za dostavu 30 kalendarskih dana nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
9. U skladu sa članom 155. ove Uredbe, poglavlje 9. Efektivna kamatna stopa, a prema važećem Uputstvu za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope, Banka dostavlja mjesečni izvještaji o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima (Krediti: kamatne stope - Tabela A), depozitima (Depoziti: kamatne stope - Tabela B) i izvještaj Krediti, depoziti: kamatne stope - Tabela C, čiji je rok za dostavu 15 dana po isteku izvještajnog mjeseca, a kvartalno 30 dana nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
10. U skladu sa članom 171. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja mjesečni izvještaj - Detaljna knjiga trgovanja - Obrazac br. 7.
11. U skladu sa članom 180. ove Uredbe, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Specifični kamatni rizik po pojedinoj valuti - Obrazac br. 8 - Tabela A.
12. U skladu sa čl. 182. i 183. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Opći kamatni rizik po pojedinoj valuti (pristup zasnovan na dospijeću) - Obrazac br. 8 - Tabela B ili ako primjenjuje pristup zasnovan na trajanju - Opći kamatni rizik po pojedinoj valuti (pristup zasnovan na trajanju) - Obrazac br. 8 - Tabela C.
13. U skladu sa članom 186. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za devizni rizik - Obrazac br. 5 - Tabela B
14. U skladu sa članom 189. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire - Obrazac br. 9 - Tabela A.
15. U skladu sa članom 191. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik isporuke - Obrazac br. 10 - Tabela A.
16. U skladu sa članom 194. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane - Obrazac br. 10 - Tabela B.
17. U skladu sa članom 204. ove Uredbe, poglavlje 11. Upravljanje tržišnim rizicima, Banka dostavlja kvartalni izvještaj - Kapitalni zahtjev za rizik pozicije u opcijama - Obrazac br. 11.
18. U skladu sa članom 47. Zakona o bankama i člana 232 ove Uredbe, poglavlje 13. Sprečavanje pranja novca, Banka je dužna da automatski i brzo izvjesti FBA o transakcijama iz člana 47. stav 3. Zakona o bankama (finansiranje terorističkih aktivnosti i finansiranje aktivnosti kojima se vrši opstrukcija mirovnog sporazuma), na obrascu broj 6 - Tabela E, te da dostavlja mjesečni "Izvještaj o transakcijama od 30.000,00 KM ili više i transakcijama koje su u suprotnosti sa odredbama stava 1., 2. ili 3. iz člana 47. Zakona o bankama" na obrascu broj 6 - Tabela A, B, C i D u roku od deset dana po isteku mjeseca.

Uz izvještaje iz stava 1. ovog člana, izuzev tačke 5 i 10. i 19, Banka je dužna da dostavlja i obavezni popratni "Obrazac BFBiH - FBA", a koji dokazuje da su izvještaji:

- a) prihvaćeni od strane Nadzornog odbora i
- b) ovjereni od strane internog revizora čime se potvrđuje da su kompletni i tačni.

Izvještaje iz stava 1. ovog člana Banka dostavlja u elektronskoj i pisanoj formi, u rokovima koji su propisani ovom Uredbom.

Obrasci za sačinjavanje izvještaja iz st. 1. i 2. ovog člana, sastavni su dio ove Uredbe.

Član 242.

Banka je u skladu sa ovom Uredbom dužna da dekadno dostavlja Izvještaj o poziciji likvidnosti najkasnije 5 (pet) kalendarskih dana od posljednjeg dana izvještajne dekade.

Član 243.

Banka je u skladu sa ovom Uredbom dužna da mjesečno dostavlja: Izvještaj o deviznoj poziciji prvog radnog dana tekućeg mjeseca za posljednji dan prethodnog mjeseca, bilans stanja 15 kalendarskih dana nakon isteka izvještajnog mjeseca, izvještaj o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama čiji je rok za dostavu 15 dana po isteku izvještajnog mjeseca i detaljnu knjigu trgovanja.

Član 244.

Banka je u skladu sa ovom Uredbom dužna da kvartalno (kalendarski) izvještava FBA o: stanju i strukturi svog kapitala, o izvršenoj klasifikaciji svoje aktive kao i posebnu listu nekvalitetne aktive, izvještaj o stanju dodijeljenih kredita zaposlenicima, izloženosti koncentracijama kreditnog rizika, izvještaje o svim transakcijama sa licima povezanim s Bankom

obavljenim u izvještajnom kvartalu, izvještaju o ročnoj usklađenosti aktive i pasive i strukturi najvećih izvora, bilansu stanja sa popratnim obrascima iz tačke 6. člana 241., bilansu uspjeha i novčanim tokovima, Općem kamatnom riziku po pojedinoj valuti, Specifičnom kamatnom riziku po pojedinoj valuti, Izvještaju o kapitalnom zahtjevu za devizni rizik, Kapitalnom zahtjevu za rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire, Kapitalnom zahtjevu za rizik isporuke, Kapitalnom zahtjevu za rizik druge ugovorne strane, Kapitalnom zahtjevu za rizik pozicije u opcijama.

Svi mjesečni izvještaji podrazumijevaju izvještavanje za kvartal.

Oni izvještaji koji se dostavljaju mjesečno, dostavljaju se i kvartalno.

Za vlasnički kapital, u svrhu izvještavanja FBA, na propisanim obrascima, koristi se termin "dionički kapital".

Kvartalni izvještaji se dostavljaju najkasnije jedan mjesec (kalendarski) nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.

Izvještaj za zadnji kvartal prethodne godine, pripremljen na osnovu preliminaranih podataka, Banka je dužna da dostavi FBA najkasnije jedan mjesec nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.

Izvještaj iz stava 5. ovog člana, pripremljen na osnovu konačnih podataka, Banka je dužna da FBA dostavi najkasnije 5. marta tekuće godine.

Član 245

Ova Uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 696/08

6. augusta 2008. godine
Sarajevo

Premijer
dr. Nedžad Branković, s. r.

/Naziv banke, matični broj/

Obrazac BFBIH - FBA

/ Adresa banke /

Izvještaji na dan :

/ Ime direktora banke/

NADZORNI ODBOR BANKE	Predstavlja/kandidovan od:
1. predsjednik:	
2. član:	
3. član:	
4. član:	
5. član:	
6. član:	
7. član:	

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
/ Lista obrazaca izvještaja - sa tabelama koje banka dostavlja /	

	Datum :
/ Potpis - ovjera predsjednika Nadzornog odbora da su priloženi izvještaji prihvaćeni od strane Nadzornog odbora sa datumom sjednice na kojoj su izvještaji prihvaćeni/	

/Ime, prezime i potpis-ovjera internog revizora banke da su izvještaji kompletni i tačni/

/ ime banke / / matični broj /
Izvršitelj o stanju kapitala na dan _____

Obrazac br. 1 – TABELA A

(000 KM)

1 OSNOVNI KAPITAL BANKE		IZNOS
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit	
1.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	
1.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu uložene stvari i prava u dionički kapital	
1.3.	Iznos emisije dionica izdatih po osnovu uložene stvari i prava u dionički kapital	
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.	
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	
1.8.	Gubici iz tekuće godine	
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	
1.10.	Iznos nematerijalne inovacije: patenti, licence, koncesije, ulaganja u istraživanje tržišta, trgovačko ime, trgovački znak te goodwill i sl.	
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA (1.a. - 1.b.)	
2 DOPUNSKI KAPITAL BANKE		IZNOS
2.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	
2.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu uložene stvari i prava u dionički kapital	
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjeni kao kategorija A – Dobra aktiva	
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene od strane eksternog revizora	
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki-instrumenta kapitala najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA (od 2.1. do 2.8.)	
3 ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE		IZNOS
3.1.	Dio uložene dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a procijenjenu vrijednost	
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	
3.3.	Potraživanja od dioničara koji posjeduju značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa FBA i poslovne politike banke;	
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne saglasnosti FBA	
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE (od 3.1. do 3.4.)	
4 OBRAČUN IZNOSA NETO-KAPITALA BANKE		IZNOS
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA BANKE	
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA BANKE	
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE	
A.	IZNOS NETO-KAPITALA BANKE (1. + 2. - 3.)	

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/matični broj/

Obrazac br. 1 - TABELA B

Izvjestaj o stanju kapitala na dan _____

1 AKTIVA BILANSA STANJA		(000 KM)			
	STANJE POZICIJE	od toga	se odnosi na rizik	50%	100%
1.1.	1.1.1. Novčana sredstva				
	1.1.2. Potraživanja od centralnih vlada zemalja zone A				
	1.1.3. Potraživanja od CB BiH i centralnih banaka zemalja zone A				
1.2.	1.2.1. Potraživanja od banaka iz zemalja zone A, osim po osnovu subordinisanih dugova				
	1.2.2. Potraživanja od banaka sa sjedištem u zemljama zone B sa tekućim dospeljećem do 1 godine osim po osnovu subordinisanih dugova				
	1.2.3. Potraživanja od međunarodnih banaka za razvoj				
	1.2.4. Potraživanja od Vlade F BiH, Vlade BiH i regionalnih vlada nižih od vlada zemalja zone A				
	1.2.5. Potraživanja od instituc. koje finansira budžet F BiH/BiH i centr. vlade zemalja zone A				
	1.2.6. Finansijski instrumenti u postupku naplate				
1.3.	Potraživanja od svih banaka u BiH				
1.4.	Sva preostala aktiva				
I.	UKUPNO AKTIVA BILANSA STANJA:				

2 POZICIJE VANBILANSA		STANJE POZICIJE	koeficijent konverzije	KREDITNI EKIVALENT	100% rizik (ponder)
2.1.	Neopozive platne garancije izdate od banke;		1,0		
2.2.	Neopozive garancije (osim plativih) izdate od banke;		0,5		
2.3.	Neopozive kreditne obaveze sa početkom do 1 godine;		0,5		
2.4.	Dokumentarni akreditivi otvoreni ili potvrđeni od banke;		0,5		
2.5.	Obaveze koje je banka prihvatila, proizašle iz ugovora o prodaji vezanoj sa pravom reokupar;		1,0		
2.6.	Devize i KM kupljeni po ugovorima o deviznim svopovima, fjučerima i valutnim opcijama i obaveze komitenata koje je banka prihvatila i koje proizilaze iz takve vrste ugovora;		0,1		
2.	UKUPNO VANBILANSNE POZICIJE:				

a)	(SVEUKUPNO 1. + 2.)				
b)	(SVEUKUPNO 1. + 2.) X % pondera (rizika)				
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENTA	(zbir svih iznosa pod b)			

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke / / matični broj /

Izvršestaj o stanju kapitala na dan _____ **Obrazac br. 1 - TABELA C**

	(000 KM)
A. IZNOS NETO-KAPITALA BANKE	
B. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENTA	
C. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	
D. PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	
E. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (B+C+D)	
F. STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec)	

STRUKTURA VLASNIŠTVA KAPITALA

Red. broj	Dionički kapital	Iznos u 000 KM	u %
1.	Državni kapital		
2.	Privatni kapital (rezidenti)		
3.	Strani kapital (nerezidenti)		
4.	UKUPNO (1.+2.+3.)		100,0

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke /
/matični broj/Izvjestaj o kapitalu za operativni rizik na dan _____
Obrazac br. 1 - TABELA E

OPIS	BRUTO DOBIT U ZADNJE TRI GODINE				MAKOR	POR
	1. godina 2	2. godina 3	3. godina 4	UKUPNO 5=2+3+4		
1 Obračun MAKOR i POR					$6 = (5n) \times 1,5\%$	$7 = 6 \times 8,33$

(000 KM)

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/matični broj/

Izvjestaj o kapitalu za tržišni rizik na dan _____
Obrazac br. 1 - TABELA F

R.B.	OPIS	IZNOS
1.1.	Kapitalni zahtjev za specifični kamatni rizik (Obrazac br. 8 - Tabela A)	
1.2.	Kapitalni zahtjev za opšti kamatni rizik (Obrazac br. 8 - Tabela B ili C)	
1.	Ukupno kapitalni zahtjev za kamatni rizik	
2.	Kapitalni zahtjev za devizni rizik (Obrazac br. 5 - Tabela B)	
3.	Kapitalni zahtjev za rizik ulaganja u vlasničke vrijednosne papire (Obrazac br. 9 - Tabela A)	
4.	Kapitalni zahtjev za robni rizik (Obrazac br. 9 - Tabela B)	
5.	Kapitalni zahtjev za rizik isporuke (Obrazac br. 10 - Tabela A)	
6.	Kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane (Obrazac br. 10 - Tabela B)	
7.	Kapitalni zahtjev za rizik pozicije u opcijama (Obrazac br. 11)	
8.	UKUPNO KAPITALNI ZAHTEJ ZA TRŽIŠNI RIZIK	
9.	PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK - PTR (Red. br. 8. x 8,33)	

(000 KM)

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

ime banke / matični broj /

Izveštaj o klasifikaciji aktive i lista nekvalitetne aktive na dan _____ Obrazac br. 2 - TABELA A
KLASIFIKACIJA AKTIVE

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO:
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti						
2.	Dugoročni krediti						
3.	Ostali plasmani						
4.	Obracunata kamata						
5.	Dospjela potraživanja						
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama						
7.	Ostala aktiva						
8.	STAVKE AKTIVE BILANSA UKUPNO:						
9.	a) Platve garancije						
	b) činidbene garancije						
10.	Nepokriveni kreditivi						
11.	Neopozive kreditne obaveze						
12.	Ostale potencijalne obaveze						
13.	STAVKE VANBILANSA UKUPNO:						
14.	UKUPNO STAVKE BILANSA I VANBILANSA (8 + 13)						
15.	Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici (r.br.14 X % gubitaka)						
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E) a) Formirane opće i posebne rezerve na stavke aktive b) Formirane opće i posebne rezerve na vanbilansne stavke						
17.	VIŠE formiranih rezervi (+)(iznos) (R.br.16. - R.br.15.) MANJE formiranih rezervi (-)(iznos) (R.br.15. - R.br.16.)						

(000 KM)

1a.	Gotov novac u blagajni i novčana sredstva na RR kod CB	
2a.	NS na računu stranih banaka rangiranih sa investicijskim rejtingom	
3a.	Plasmani i potencijalne obaveze pokrivene depozitom	
4a.	Vlastiti poslovni objekti i poslovni prostori i oprema - puno osiguranje	
5a.	Zemljište u funkciji banke sa ZK izvaikom	
6a.	UKUPNO:	

FORMULA: Red.br.15 kolona A = (Red. Br. 14 - 6a.) X 2% gubitaka

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

PREGLED NEKVALITETNIH KREDITA-STAVKI AKTIVE (KLASIFIKOVANIH U KATEGORIJE C, D I E)

/ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

Izvjestaj o koncentraciji rizika na dan

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke / _____ / matični broj /
Izveštaj o koncentraciji rizika na dan _____

Obrazac br. 3 - TABELA D

PREGLED SEKTORSKE - INDUSTRIJSKE KONCENTRACIJE									
I	SEKTOR - INDUSTRIJE	Kratkoročna aktiva-plasmani		Dugoročna aktiva-plasmani		Garancije i druga jamstva		UKUPNO	
		u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA
	1. Poljoprivreda, lov, ribolov, itd.								
	2. Rudarstvo i industrija								
	3. Energetika								
	4. Građevinarstvo								
	5. Trgovina								
	6. Usluge, turizam, ugostiteljstvo								
	7. Transport, skladištenje, ptt. komunikacije								
	8. Finansije								
	9. Trgovina nekretnostima								
	10. Administracija, druge javne usluge								
	11. Ostalo								
I	UKUPNO:								
II	SEKTOR - INDUSTRIJE	DEPOZITI		UZETI KREDITI		OSTALI IZVORI		UKUPNI IZVORI	
		u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA	u KM	u DEVIZAMA
	1. Poljoprivreda, lov, ribolov, itd.								
	2. Rudarstvo i industrija								
	3. Energetika								
	4. Građevinarstvo								
	5. Trgovina								
	6. Usluge, turizam, ugostiteljstvo								
	7. Transport, skladištenje, ptt. komunikacije								
	8. Finansije								
	9. Trgovina nekretnostima								
	10. Administracija, druge javne usluge								
	11. Ostalo								
II	UKUPNO:								

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ime banke/

/matični broj/

Obrazac br. 3 - TABELA F

Izvještaj o koncentraciji rizika na dan

PREGLED KREDITA DATIH ČLANOVIMA NADZORNOG ODBORA, ODBORA ZA REVIZIJU, UPRAVE BANKE I ZAPOSLENICIMA BANKE

[illegible]

UKUPNO:

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke / / matični broj /

Izvjestaj o poziciji likvidnosti na dan _____

Obrazac br. 4 - TABELA A

POZICIJA LIKVIDNOSTI

(000 KM)

R. broj	POZICIJA	IZNOS
1.	1.1. PROSJEČNO DNEVNO STANJE NOVČANIH SREDSTAVA	
	1.1.1. Računi rezervi kod CB - KM	
	1.1.2. KM i devizni depoziti kod korespodentskih banaka	
	1.1.3. Blagajna - KM	
	1.1.4. Blagajna - devize	
	1.1. Ukupno:	
	1.2. NAJNIŽE UKUPNO DNEVNO ST. NOVČANIH SREDSTAVA	
	1.2.1. Računi rezervi kod CB - KM	
	1.2.2. KM i devizni depoziti kod korespodentskih banaka	
	1.2.3. Blagajna - KM	
	1.2.4. Blagajna - devize	
	1.2. Ukupno:	
2.	2.1. KRATKOROČNI IZVORI SREDSTAVA U KM	
	2.1.1. depoziti po viđenju	
	2.1.2. kratkoročne obaveze po oročenim i štednim depozitima	
	2.1.3. kratkoročne obaveze po sredstvima novčanog tržišta	
	2.1.4. kratkoročne obaveze po obveznicama	
	2.1.5. ograničeni depoziti	
	2.1. Ukupno:	
	2.2. KRATKOROČNI IZVORI SREDSTAVA U DEVIZAMA	
	2.2.1. depoziti po viđenju	
	2.2.2. kratkoročne obaveze po oročenim i štednim depozitima	
	2.2.3. kratkoročne obaveze po sredstvima novčanog tržišta	
	2.2.4. kratkoročne obaveze po obveznicama	
	2.2.5. ograničeni depoziti	
	2.2. Ukupno:	
	2.3. Osnovica za obračun obaveze (2.1.+2.2.)	
	2.4. IZNOS OBAVEZE:	
	2.4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red. br. 2.3.	
	2.4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red. br. 2.3.	
3.	3.1. ISPUNJENJE OBAVEZE - DEKADNI PROSJEK:	
	3.1.1. Višak (+) = red.br. 1.1. - red. br. 2.4.1.	
	3.1.2. Manjak (-) = red.br. 2.4.1. - red. br. 1.1.	
	3.2. ISPUNJENJE OBAVEZE - DNEVNI MINIMUM:	
	3.2.1. Višak (+) = red.br. 1.2. - red. br. 2.4.2.	
	3.2.2. Manjak (-) = red.br. 2.4.2. - red. br. 1.2.	

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke / / matični broj/

Izvršitelj o ročnoj usklađenosti aktive i pasive na dan _____

Obrazac br. 4 - TABELA B

ROČNA USKLAĐENOST FINANSIJSKE AKTIVE I FINANSIJSKIH OBAVEZA DO 180 DANA (000 KM)

1	FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA	1-30 dana	1-90 dana	1-180 dana
1.1.	Novčana sredstva i depoziti kod drugih depozitnih institucija			
1.2.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća			
1.3.	Pozajmice date drugim bankama			
1.4.	Kreditni, druga potraživanja i potraživanja po lizingu			
1.5.	Aktiva za trgovinu			
1.6.	Ostala finansijska aktiva			
1	UKUPNO:			

*

2	FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	1-30 dana	1-90 dana	1-180 dana
2.1.	Depoziti i dospijele neizmirene vanbilansne obaveze			
2.2.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
2.3.	Obaveze prema Vladi			
2.4.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama			
2.5.	Subordinisani dugovi i obveznice			
2.6.	Ostale finansijske obaveze			
2	UKUPNO:			

*

3	RAZLIKA:	1-30 dana	1-90 dana	1-180 dana
a)	IZNOS = Veća finansijska aktiva = (1) UKUPNO - (2) UKUPNO			
b)	IZNOS = Veće finansijske obaveze = (2) UKUPNO - (1) UKUPNO			

*

Obračun izvršenja propisane obaveze u %:				
I	ostvareno % (1 dec.) = (1)UKUPNO / (2)UKUPNO X 100	1-30 dana	1-90 dana	1-180 dana
II	PROPIISANI MINIMUM %	85%	80%	75%
III	VIŠE od propisanog minimuma (I - II) u % (1 dec.)			
	MANJE od propisanog minimuma (II - I) u % (1 dec.)			

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/ matični broj /

Izvršitelj o ročnoj uskladenosti aktive i pasive na dan _____

Obrazac br. 4 - TABELA C

ROČNA USKLADJENOST FINANSIJSKE AKTIVE I FINANSIJSKIH OBAVEZA

		1-7	8-15	16-30	31-90	91-180	181-365	1-5	preko 5	(000 KM)	
		dana	dana	dana	dana	dana	dana	godina	godina		
1	FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA										ZBIR
1.1.	Novčana sredstva i depoziti kod drugih depozitnih institucija										
1.2.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća										
1.3.	Pozajmice date drugim bankama										
1.4.	Kredit, druga potraživanja i potraživanja po lizingu										
1.5.	Aktiva za trgovinu										
1.6.	Ostala finansijska aktiva										
1	UKUPNO :										
*											
2	FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	1-7	8-15	16-30	31-90	91-180	181-365	1-5	preko 5		ZBIR
2.1.	Depoziti i dospjele neizmirene vanbilansne obaveze	dana	dana	dana	dana	dana	dana	godina	godina		
2.2.	Uzete pozajmice od drugih banaka										
2.3.	Obaveze prema Vladi										
2.4.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama										
2.5.	Subordinisani dugovi i obveznice										
2.6.	Ostale finansijske obaveze										
2	UKUPNO :										
*											
3	RAZLIKA:	1-7	8-15	16-30	31-90	91-180	181-365	1-5	preko 5		ZBIR
a)	IZNOS=Viša finansijska aktiva (1)-(2)	dana	dana	dana	dana	dana	dana	godina	godina		
b)	IZNOS=Više finansijske obaveze (2)-(1)										

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke / / matični broj /

Izvještaj o strukturi najvećih izvora na dan _____**Obrazac br. 4 - TABELA D****PREGLED 15 NAJVEĆIH IZVORA SREDSTAVA**

IME - NAZIV DEPONENTA KREDITORA	Depoziti po vidjenju	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Koristi kredit kod banke		Fizičko (F) ili pravno lice (P) i oznaka rezident (R) ili nerezident (NR)	Jedinstveni i matični broj	(000 KM) Oznaka djelatnosti
													(da-ne)	IZNOS			
1.													13	14	15(a)	15(b)	15(c)
2.																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7.																	
8.																	
9.																	
10.																	
11.																	
12.																	
13.																	
14.																	
15.																	
UKUPNO(15):																	

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

Obrazac br. 5 - TABELA A

/ime banke /
izvještaj o deviznoj poziciji na dan/...../ godine

DEVIZNA USKLADENOST FINANSIJSKE AKTIVE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (DEVIZNA POZICIJA)

1	FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	ZLATO	OSTALO	ZBIR
1.1.	Novčana sredstva i depoziti kod drugih depozitnih institucija								
1.2.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća								
1.3.	Novčane pozajmice sa RR dale drugih bankama								
1.4.	Kredit, druga potraživanja i potraživanja po lizingu								
1.5.	Aktiva za trgovinu								
1.6.	Ostala finansijska aktiva								
1.7.	Kredit ugovoreni sa valutnom klauzulom								
1	UKUPNO :								

2	FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	ZLATO	OSTALO	ZBIR
2.1.	Depoziti i dospijele neizmirene vanbilansne obaveze								
2.2.	Uzete pozajmice od drugih banaka sa RR								
2.3.	Obaveze prema Vladi								
2.4.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama								
2.5.	Subordinisani dugovi i obveznice								
2.6.	Ostale finansijske obaveze								
2.7.	Depoziti i kredit ugovoreni sa valutnom klauzulom								
2	UKUPNO :								

3	VANBILANSNA POZICIJA NETO (+) ili (-):	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	ZLATO	OSTALO	ZBIR
3.1.	Aktiva - vanbilansne obaveze (+)								
3.1.1.	Dale neop. garancije, nepokriveni kreditivi i sl. instrumenti								
3.1.2.	Pozicija za valutne forward ugovore ili forward ugovore na zlato								
3.1.3.	Pozicija za valutne futures ugovore ili futures ugovore na zlato								
3.1.4.	Pozicija u valutnim opcijama ili opcijama na zlato								
3.1.5.	Ostalo								
3.2.	Pasiva - vanbilansne obaveze (-)								
3.2.1.	Obaveze za uzete pozajmice								
3.2.2.	Pozicija za valutne forward ugovore ili forward ugovore na zlato								
3.2.3.	Pozicija za valutne futures ugovore ili futures ugovore na zlato								
3.2.4.	Pozicija u valutnim opcijama ili opcijama na zlato								
3.2.5.	Ostalo								

4	POZICIJA :	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	ZLATO	OSTALO	ZBIR
I	(+) DUGA POZICIJA IZNOS (1)+(3.1.)-(2)								
	(+) izražena u apsolutnom iznosu								
	(+) izražena u %								
II	(-) KRATKA POZICIJA IZNOS (2)+(3.2.)-(1)								
	(-) izražena u apsolutnom iznosu								
	(-) izražena u %								
III	DOZVOLJENA POZICIJA PREKO NOCI								
IV	VEĆA od dozvoljene (+) ili (-) u %	30%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	30%
	MANJA od dozvoljene (+) ili (-) u %								

/ime i prezime / potpis / tel. br. ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel. br. ovlaštenog lica /

IZNOS OSNOVNOG KAPITALA (OK):

/ ime banke /
/matični broj/

Obrazac br. 5

Izveštaj o deviznim pozicijama na dan									
DEVIZNA USKLADENOST FINANSIJSKIH OBAVEZA (DEVIZNA POZICIJA)									
1	FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	OSTALO	ZBIR	(000 KM)
1.1.	Novčana sredstva i depoziti kod drugih depozitnih institucija								
1.2.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća								
1.3.	Novčane pozajmice sa RR date drugim bankama								
1.4.	Kredit, druga potraživanja i potraživanja po lizingu								
1.5.	Aktiva za trgovinu								
1.6.	Ostala finansijska aktiva								
1.7.	Kredit ugovoreni sa deviznom klauzulom								
1	UKUPNO :								
2	FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	OSTALO	ZBIR	
2.1.	Depoziti i dospjele neizmirene vanbilansne obaveze								
2.2.	Uzete pozajmice od drugih banaka sa RR								
2.3.	Obaveze prema Vladi								
2.4.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama								
2.5.	Subordinisani dugovi i obveznice								
2.6.	Ostale finansijske obaveze								
2.7.	Depoziti i krediti ugovoreni sa deviznom klauzulom								
2	UKUPNO :								
3	VANBILANSNA POZICIJA NETO (+) ili (-):	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	OSTALO	ZBIR	
3.1.	Aktiva-vanbilansne obaveze (+)								
3.2.	Pasiva-vanbilansne obaveze (-)								
4	POZICIJA :	EUR	USD	CHF	GBP	HRK	OSTALO	ZBIR	
I	(+) DUGA POZICIJA IZNOS (1)+(3.1.)-(2)-(3.2)								
(+)	izražena u %								
II	(-) KRATKA POZICIJA IZNOS (2)+(3.2.)-(1)-(3.1.)								
(-)	izražena u %								
III	DOZVOLJENA POZICIJA PREKO NOJI	30%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	30%
IV	VEĆA od dozvoljene (+) ili (-) u %								
	MANJA od dozvoljene (+) ili (-) u %								
IZNOS OSNOVNOG KAPITALA (OK):									

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime i prezime / potpis / tel.br. ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/ matični broj /

BILANS STANJA NA DAN _____ godine

Obrazac – BS

(000 KM)

Redni broj	O P I S	Prethodna godina	Tekuća godina
A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija (1.a.+1.b.)		
1.a.	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita		
1.b.	Kamatonosni računi depozita		
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje		
3.	Plasmani drugim bankama		
4.	Kredit, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja (4.a.+4.b.+4.c.)		
4.a.	Kredit		
4.b.	Potraživanja po poslovima lizinga		
4.c.	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga		
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja		
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva		
7.	Ostale nekretnine		
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća		
9.	Ostala aktiva		
10.	MINUS: Rezerve za potencijalne gubitke (10.a.+10.b.)		
10.a.	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive		
10.b.	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.		
11.	UKUPNA AKTIVA: (1. do 9.-10.)		
O B A V E Z E			
12.	Depoziti (12.a.+12.b.)		
12.a.	Kamatonosni depoziti		
12.b.	Nekamatonosni depoziti		
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze (13.a.+13.b.)		
13.a.	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza		
13.b.	Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza		
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka		
15.	Obaveze prema vladi		
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama (16.a.+16.b.)		
16.a.	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine		
16.b.	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine		
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice		
18.	Ostale obaveze		
19.	UKUPNE OBAVEZE: (12. do 18.)		
K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice		
21.	Obične dionice		
22.	Emisiona azija (22.a.+22.b.)		
22.a.	na trajne prioritetne dionice		
22.b.	na obične dionice		
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala		
24.	Kursne razlike		
25.	Ostali kapital		
26.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)		
27.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 26.)		

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/matični broj /

BILANS STANJA NA DAN _____ godine**Obrazac BS - NS**

NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

(000 KM)

Red. br.	Opis novčane stavke	KM	Devize *	Ukupno:
1.	Gotov novac			
2.	Žiro račun (Rezervni račun kod CB BiH)			
3.	Računi depozita kod depozitnih institucija u BiH			
4.	Računi depozita kod depozit. institucija u inostranstvu			
5.	Novčana sredstva u procesu naplate			
6.	Neisplaćeni dugovi			
7.	UKUPNO:			**

NAPOMENE:

- * Strane valute denominirane u KM na izvještajni dan
** Ukupan iznos mora biti jednak poziciji 1. Obrasca BS

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/matični broj /

BILANS STANJA NA DAN _____ godine**Obrazac BS - K**

KREDITI, POTRAŽIVANJA PO POSLOVIMA LIZINGA I DOSPJELA POTRAŽIVANJA

(000 KM)

Red. br.	OPIS	Kratkoročni <1 god.	Dugoročni > 1 god.	Dospjela potraživanja	Plaćene- pozvane VO *	Ostalo	Ukupno:
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Vladine institucije						
2.	Javna preduzeća						
3.	Privatna preduzeća i društva						
4.	Neprofitne organizacije						
5.	Bankarske institucije						
6.	Nebankarske finansijske institucije						
7.	Građani						
8.	Ostalo						
9.	MINUS: nezarađeni prihod						
10.	UKUPNO:						**

NAPOMENA:

* = Potraživanja za izvršena plaćanja po VO i dospjele-pozvane za plaćanje neizmirene VO

VO = Vanbilansne obaveze

** Ukupan zbir mora biti jednak poziciji 4. Bez 4.d. u Obrascu BS

3+4 = 4.a. + 4.b. u Obrascu BS

5+6+7 = 4.c. u Obrascu BS

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /_____
/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ ime banke / /matični broj /

BILANS STANJA NA DAN _____ godine**Obrazac BS - D****DEPOZITI**

(000 KM)

Red. br.	Depoziti-domaći KM	Štednja i depoz. po viđenju	do 3 mjeseca	do 1 god.	do 3 god.	preko 3 god.	UKUPNO:
1.	Vladine institucije						
2.	Javna preduzeća						
3.	Privatna preduzeća i društva						
4.	Neprofitne organizacije						
5.	Bankarske institucije						
6.	Nebankarske finansijske institucije						
7.	Građani						
8.	Ostalo						
9.	UKUPNO:						X1=

Red. br.	Depoziti-domaći-DEVIZE	Štednja i depoz. po viđenju	do 3 mjeseca	do 1 god.	do 3 god.	preko 3 god.	UKUPNO:
1.	Vladine institucije						
2.	Javna preduzeća						
3.	Privatna preduzeća i društva						
4.	Neprofitne organizacije						
5.	Bankarske institucije						
6.	Nebankarske finansijske institucije						
7.	Građani						
8.	Ostalo						
9.	UKUPNO:						X2=

Red. br.	Depoziti-strani-KM	Štednja i depoz. po viđenju	do 3 mjeseca	do 1 god.	do 3 god.	preko 3 god.	UKUPNO:
1.	Vladine institucije						
2.	Javna preduzeća						
3.	Privatna preduzeća i društva						
4.	Neprofitne organizacije						
5.	Bankarske institucije						
6.	Nebankarske finansijske institucije						
7.	Građani						
8.	Ostalo						
9.	UKUPNO:						X3=

Red. br.	Depoziti-strani-DEVIZE	Štednja i depoz. po viđenju	do 3 mjeseca	do 1 god.	do 3 god.	preko 3 god.	UKUPNO:
1.	Vladine institucije						
2.	Javna preduzeća						
3.	Privatna preduzeća i društva						
4.	Neprofitne organizacije						
5.	Bankarske institucije						
6.	Nebankarske finansijske institucije						
7.	Građani						
8.	Ostalo						
9.	UKUPNO:						X4=

Memorandum

Red. br.	Depoziti	Kamatonosni	Nekamatonosni	UKUPNO:
1.	Štedni			
2.	Po viđenju			
3.	Posebni			
4.	Oročeni			
5.	Ostali			
6.	UKUPNO:			X5=

X1+X2+X3+X4=X5(=pozicija 12. Obrazac BS)

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /_____
/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/matični broj /

BILANS STANJA NA DAN _____ godine

Obrazac BS - ST

PROSJEČNI STATISTIČKI PODACI

I	BILANSNE STAVKE	iznos u 000 KM
A	AKTIVA	
1.	Prosječan iznos ukupne aktive	
2.	Prosječan iznos kamatonosne aktive	
3.	Prosječan iznos kredita i potraživanja po poslovima lizinga	
B	OBAVEZE	
4.	Prosječan iznos ukupnih obaveza	
5.	Prosječan iznos kamatonosnih obaveza	
6.	Prosječan iznos kamatonosnih depozita	
C	KAPITAL	
7.	Prosječan iznos ukupnog kapitala	
8.	Prosječan iznos osnovnog kapitala	
9.	Prosječan iznos dioničkog kapitala	
II	BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA - puno radno vrijeme	

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /_____
/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ ime banke /

/ matični broj /

VANBILANSNE EVIDENCIJE NA DAN _____ godine

OBRAZAC BS - VB

(000 KM)

Pozicija	OPIS POZICIJE – STAVKE I INSTRUKCIJA		
1.	Neopozive obaveze za davanje kredita		
2.	Kupljena potraživanja po datim kreditima		
3.	Kredit osigurani instrumentom za obezbjeđenje naplate		
3.1.	Kredit osigurani posebnim depozitom		
3.2.	Kredit osigurani nekretninama		
3.3.	Kredit osigurani drugim kolateralom		
4.	Vrijednosni papiri u trezoru		
4.1.	Vrijednosni papiri koji se drže za račun izvještajne banke		
4.2.	Vrijednosni papiri koji se drže za račun drugih lica		
5.	Vrijednosti u trezoru		
5.1.	Vrijednosti u trezoru kao kolateral		
5.2.	Ostale vrijednosti u trezoru		
6.	Strani čekovi poslani na naplatu		
7.	Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanja u inostranstvu		
8.	Ostali akreditivi izdati za plaćanja u inostranstvu		
9.	Izdate garancije		
9.1.	Izdate platne garancije		
9.2.	Izdate činidbene garancije		
9.3.	Ostale vrste garancija		
10.	Izdate mjenice i dati avali		
10.1.	Izdate mjenice		
10.2.	Dati avali		
11.	Nostro finansijske aktivnosti vezane za proces naplate		
11.1.	Naplat finansijskih instrumenata		
11.2.	Ostale aktivnosti naplate u toku		
12.	Tekući ugovori za transakcije sa devizama		
12.1.	Promptna prodaja deviza		
12.2.	Promptna kupovina deviza		
12.3.	Terminska prodaja deviza		
12.4.	Terminska kupovina deviza		
13.	Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke		
14.	MEMORANDUM:		
14.1.1.	Početno stanje otpisane aktive (01.01. izvještajne godine)		
14.1.2.	Iznos stavki otpisane aktive u tekućoj godini		
14.1.3.	Naplaćena ranije otpisana aktiva u tekućoj godini		
14.1.4.	Trajni otpis aktive po odluci nadležnog organa u tekućoj godini		
14.1.5.	Saldo otpisane aktive (14.1.1.+14.1.2.-14.1.3.-14.1.4.)		
14.2.1.	Početno stanje suspendirane kamate (01.01. izvještajne godine)		
14.2.2.	Iznos stavki suspendirane kamate u tekućoj godini		
14.2.3.	Naplaćena ranije suspendirana kamata u tekućoj godini		
14.2.4.	Trajni otpis suspendirane kamate po odluci nadležnog organa u tekućoj godini		
14.2.5.	Saldo suspendirane kamate (14.2.1.+14.2.2.-14.2.3.-14.2.4.)		

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime banke/

/matični broj/

BILANS USPJEHA NA DAN _____ godine

OBRAZAC - BU

(000 KM)

1. PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA		Preth. god.	Tek. god.
a) Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija		
2)	Plasmani drugim bankama		
3)	Kredit i poslovi lizinga		
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti		
5)	Vlasnički vrijednosni papiri		
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama		
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi		
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI 1) do 7)		
b) Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti		
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka		
3)	Uzete pozajmice - dospelje obaveze		
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama		
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice		
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi		
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI 1) DO 6)		
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI a) 8) - b) 7)		
2. OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama		
b)	Naknade po kreditima		
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima		
d)	Naknade za izvršene usluge		
e)	Prihod iz poslova trgovanja		
f)	Ostali operativni prihodi		
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)		
3. NEKAMATNI RASHODI			
a) Poslovni i direktni rashodi			
1)	Troškovi rezervi za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne i druge gubitke		
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi		
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1)+2)		
b) Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa		
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija		
3)	Ostali operativni troškovi		
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)		
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI a) 3) + b) 4)		
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA 1.c) + 2.g) - 3.c)		
5.	GUBITAK 1.a)8) + 2.g) - 1.b)7) - 3.c) ili 1.c) + 2.g) - 3.c)		
6.	POREZI		
7.	NETO-DOBIT 4. - 6.		

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime banke/

matični broj/

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA _____ godine

OBRAZAC - NT

(000 KM)

1.	NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		I kv.	II kv.	III kv.	IV kv.
1.1.	Primici kamata, naknada i provizija po kreditima i poslovima lizinga	(+)				
1.2.	Isplate kamata	(-)				
1.3.	Naplate po kreditima koji su ranije bili otpisani (glavnica i kamata)	(+)				
1.4.	Novčane isplate zaposlenim i dobavljačima	(-)				
1.5.	Isplate po vanbilansnim ugovorima	(-)				
1.6.	Primici i isplate po vanrednim stavkama	(+)(-)				
	(Povećanje) smanjenje u operativnim aktivnostima:					
1.7.	Novčane pozajmice i krediti dati klijentima i naplate istih	(+)(-)				
1.8.	Računi depozita kod državnih institucija, propisi i monetarni zahtjevi	(+)(-)				
	(Povećanje) smanjenje u operativnim obavezama:					
1.9.	Depoziti klijenata	(+)(-)				
1.10.	Plaćeni porez na dobit	(-)				
	Neto novčana sredstva iz poslovnih aktivnosti:	(+)(-)				
2.	NOVČANI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI		I kv.	II kv.	III kv.	IV kv.
2.1.	Kratkoročni plasmani finansijskim institucijama	(+)(-)				
2.2.	Primici kamata	(+)				
2.3.	Primici dividendi	(+)				
2.4.	Ulaganja u vrijednosne papire koji se drže do dospelja	(-)				
2.5.	Naplativi dospjeli vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	(+)				
2.6.	Kupovina (prodaja) nematerijalne aktive	(+)(-)				
2.7.	Kupovina (prodaja) materijalne aktive	(+)(-)				
2.8.	Sticanje (prodaja) udjela u subsidijarnim licima	(+)(-)				
2.9.	Sticanje (prodaja) udjela u drugim povezanim preduzećima	(+)(-)				
2.10.	Kreditni (povrat kredita) subsidijarnim licima	(+)(-)				
2.11.	Kreditni (povrat kredita) drugim povezanim preduzećima	(+)(-)				
2.12.	Kupovina (prodaja) drugih ulaganja	(+)(-)				
2.13.	Isplate po vanbilansnim ugovorima	(-)				
2.14.	Primici i isplate po vanrednim stavkama	(+)(-)				
	Neto novčana sredstva iz ulagačkih aktivnosti:	(+)(-)				
3.	NOVČANI TOKOVI OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		I kv.	II kv.	III kv.	IV kv.
3.1.	Primici od izdavanja dionica	(+)				
3.2.	Reotkup dionica	(-)				
3.3.	Kupovina vlastitih dionica	(-)				
3.4.	Kamata plaćena na pozajmice	(-)				
3.5.	Uzete pozajmice	(+)				
3.6.	Povrat pozajmica	(-)				
3.7.	Isplata dividendi	(-)				
3.8.	Isplata po vanbilansnim ugovorima	(-)				
3.9.	Primici i isplate po vanrednim stavkama	(+)(-)				
	Neto novčana sredstva od finansijskih aktivnosti:	(+)(-)				
4.	NETO PORAST NS i NE: *	(+)(-)				
5.	NS i NE NA POČETKU PERIODA:	(+)(-)				
6.	EFEKTI PROMJENE DEVIZNOG KURSA NS i NE:	(+)(-)				
7.	NS i NE NA KRAJU PERIODA:	(+)(-)				

* NS i NE = novčana sredstva i novčani ekvivalenti

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

/ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica /

Kredit: kamatne stope - Tabela A

Naziv banke

Matični broj

Mjesečni izvještaj o ponderisanim
nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima
za mjesec _____ 200__ godine

I KREDITI

Red.	O P I S	Iznos kredita u 000 KM	Ponderisana	
			Nominalna kamatna stopa	Efektivna kamatna stopa
1	2	3	4	5
1.	Kratkoročni krediti			
1.1.	Krediti vladi i vladinim institucijama			
1.2.	Kreditu privredi			
1.3.	Kreditu bankama i drugim fin. organizacijama			
1.4.	Kreditu stanovništvu			
1.4.1.	za opću potrošnju			
1.4.2.	za stambene potrebe			
1.4.3.	za obavljanje djelatnosti			
1.5.	Ostali krediti			
2.	Dugoročni krediti			
2.1.	Kreditu vladi i vladinim institucijama			
2.2.	Kreditu privredi			
2.3.	Kreditu bankama i drugim fin. organizacijama			
2.4.	Kreditu stanovništvu			
2.4.1.	za opću potrošnju			
2.4.2.	za stambene potrebe			
2.4.3.	za obavljanje djelatnosti			
2.5.	Ostali krediti			

Napomena : Iz kredita se isključuju krediti-prekoračenja po računima, a koji se prikazuju u
obrascu Krediti, depoziti: Kamatne stope-Tabela C

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Depoziti: kamatne stope - Tabela B

Naziv banke

Matični broj

Mjesečni izvještaj o ponderisanim
nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po depozitima
za mjesec _____ 200__ godine

I DEPOZITI

Red.	O P I S	Iznos depozita u 000 KM	Ponderisana	
			Nominalna kamatna stopa	Efektivna kamatna stopa
1	2	3	4	5
1.	Kratkoročni depoziti			
1.1.	Oročeni do tri mjeseca			
1.1.1.	Depoziti vlade i vladinih institucija			
1.1.2.	Depoziti privrede			
1.1.3.	Depoziti banaka i drugih fin. organizacija			
1.1.4.	Depoziti stanovništva			
1.1.5.	Ostali depoziti			
1.2.	Oročeni do jedne godine			
1.2.1.	Depoziti vlade i vladinih institucija			
1.2.2.	Depoziti privrede			
1.2.3.	Depoziti banaka i drugih fin. organizacija			
1.2.4.	Depoziti stanovništva			
1.2.5.	Ostali depoziti			
2.	Dugoročni depoziti			
2.1.	Oročeni do tri godine			
2.1.1.	Depoziti vlade i vladinih institucija			
2.1.2.	Depoziti privrede			
2.1.3.	Depoziti banaka i drugih fin. organizacija			
2.1.4.	Depoziti stanovništva			
2.1.5.	Ostali depoziti			
2.2.	Oročeni preko tri godine			
2.2.1.	Depoziti vlade i vladinih institucija			
2.2.2.	Depoziti privrede			
2.2.3.	Depoziti banaka i drugih fin. organizacija			
2.2.4.	Depoziti stanovništva			
2.2.5.	Ostali depoziti			

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Kredit, depoziti: kamatne stope - Tabela C

Naziv banke

Matični broj

Mjesečni izvještaj o ponderisanim
nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po
po kreditima - prekoračenja po računima i po depozitima po viđenju
za mjesec _____ 200__ godine

Red.	O P I S	Iznos u 000 KM	Ponderisana	
			Nominalna kamatna stopa	Efektivna kamatna stopa
1	2	3	4	5
1.	Kredit - prekoračenja po računima			
1.1.	Kredit vladi i vladinim institucijama			
1.2.	Kredit privredi			
1.3.	Kredit bankama i drugim fin. organizacijama			
1.4.	Kredit stanovništvu			
1.5.	Ostali krediti			
2.	Depoziti – po viđenju			
2.1.	Depoziti vlade i vladinih institucija			
2.2.	Depoziti privrede			
2.3.	Depoziti banaka i drugih fin. organizacija			
2.4.	Depoziti stanovništva			
2.5.	Ostali depoziti			

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Ime i prezime / potpis / tel.br.ovlaštenog lica/

Obrazac br. 6 - Tabela A

Naziv banke

Matični broj

Izvjешtaaj o transakcijama od 30.000,00 KM ili više i transakcijama koje su u suprotnosti sa odredbama stava 1., 2. ili 3. člana 47. Zakona o bankama

Period: od _____ do _____

R. b.	Vrsta transfera	Vrsta valute	Broj prijavljenih transfera	Vrijednost prijavljenih transfera	Br. prijavljenih transfera prije izvršenja	Vr. prijavljenih transfera prije izvršenja	Br. prijavljenih transfera u roku od 3 dana	Vr. prijavljenih transfera u roku od 3 dana	Br. prijavljenih transfera poslije roka od 3 dana	Vr. prijavljenih transfera poslije roka od 3 dana
1.	2	3	4=6+8+10	5=7+9+11	6	7	8	9	10	11
1.	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE (1.1.+1.2.)	KM								
1.1.	30.000,00 KM i više	KM								
1.2.	30.000,00 KM i više	Strana valuta								
2.	POVEZANE TRANSAKCIJE (2.1.+2.2.)	KM								
2.1.	Povezane transakcije	KM								
2.2.	Povezane transakcije	Strana valuta								
3.	SUMNIVE TRANSAKCIJE (3.1+3.2.)	KM								
3.1.	Summive transakcije	KM								
3.2.	Summive transakcije	Strana valuta								
4.	FINANSIRANJE TERORIZMA (4.1.+4.2.)	KM								
4.1.	Finansiranje terorizma	KM								
4.2.	Finansiranje terorizma	Strana valuta								
5.	OPSTRUKCIJA MIROVNOG PROCESA (5.1.+5.2.)	KM								
5.1.	Opstrukcija mirovnog procesa	KM								
5.2.	Opstrukcija mirovnog procesa	Strana valuta								
6.	UKUPNO (1+2+3+4+5)	KM								

KUPIT
(ime i prezime, potpis i telefonski broj)

DIREKTOR

Obrazac br. 6 - Tabela B

Naziv banke

Matični broj

Izveštaj o transakcijama od 30.000,00 KM ili više i transakcijama koje su u suprotnosti sa odredbama stava 1., 2. ili 3. člana 47. Zakona o bankama

Period: od _____ do _____

Transferi prijavljeni prije izvršenja

R. b.	Vrsta transfera	Vrsta valute	Br. prijavljenih transfera prije izvršenja	Vr. prijavljenih transfera prije izvršenja	Br. transfera obustavljeni od FOO	Vr. transfera obustavljeni od FOO	Br. izvrš. transfera po obav. FOO	Vr. izvrš. transfera po obav. FOO	Br. izvrš. tr. po isteku pet dana	Vr. izvršenih tr. po isteku pet dana
1	2	3	4=6+8+10	5=7+9+11	6	7	8	9	10	11
1.	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE (1.1.+1.2.)	KM								
1.1.	30.000,00 KM i više	KM								
1.2.	30.000,00 KM i više	Strana valuta								
2.	POVEZANE TRANSAKCIJE (2.1.+2.2.)	KM								
2.1.	Povezane transakcije	KM								
2.2.	Povezane transakcije	Strana valuta								
3.	SUMNJIVE TRANSAKCIJE (3.1.+3.2.)	KM								
3.1.	Sumnjive transakcije	KM								
3.2.	Sumnjive transakcije	Strana valuta								
4.	FINANSIRANJE TERORIZMA (4.1.+4.2.)	KM								
4.1.	Finansiranje terorizma	KM								
4.2.	Finansiranje terorizma	Strana valuta								
5.	OPSTRUKCIJA MIROVNOG PROCESA (5.1.+5.2.)	KM								
5.1.	Opstrukcija mirovnog procesa	KM								
5.2.	Opstrukcija mirovnog procesa	Strana valuta								
6.	UKUPNO (1+2+3+4+5)	KM								

KLUPIT

(ime i prezime, potpis i telefonski broj)

DIREKTOR

Obrazac br. 6 - Tabela C

Naziv banke

Matični broj

Izveštaj o transakcijama od 30.000,00 KM ili više i transakcijama koje su u suprotnosti sa odredbama stava 1., 2. ili 3. člana 47. Zakona o bankama
 Period: od _____ do _____

Transferi prijavljeni u roku od tri dana

R. b.	Vrsta transfera	Vrsta valute	Br. prijavljenih transfera u roku od 3 dana	Vr. prijavljenih transfera u roku od 3 dana	Br. transf. za koje je FOO tražio podatke	Vr. transf. za koje je FOO tražio podatke	Br. transf. za koje FOO nije tražio podatke	Vr. transf. za koje FOO nije tražio podatke
1	2	3	4=6+8	5=7+9	6	7	8	9
1.	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE (1.1.+1.2.)	KM						
1.1.	30.000,00 KM i više	KM						
1.2.	30.000,00 KM i više	Strana valuta						
2.	POVEZANE TRANSAKCIJE (2.1.+2.2.)	KM						
2.1.	Povezane transakcije	KM						
2.2.	Povezane transakcije	Strana valuta						
3.	SUMNJIVE TRANSAKCIJE (3.1.+3.2.)	KM						
3.1.	Sumnjive transakcije	KM						
3.2.	Sumnjive transakcije	Strana valuta						
4.	FINANSIRANJE TERORIZMA (4.1.+4.2.)	KM						
4.1.	Finansiranje terorizma	KM						
4.2.	Finansiranje terorizma	Strana valuta						
5.	OPSTRUKCIJA MIROVNOG PROCESA (5.1.+5.2.)	KM						
5.1.	Opstrukcija mirovnog procesa	KM						
5.2.	Opstrukcija mirovnog procesa	Strana valuta						
6.	UKUPNO (1+2+3+4+5)	KM						

KUPIT

(ime i prezime, potpis i telefonski broj)

DIREKTOR

Obrazac br. 6 - Tabela D

Naziv banke

Matični broj

Izveštaj o transakcijama od 30.000,00 KM ili više i transakcijama koje su u suprotnosti sa odredbama stava 1., 2. ili 3. člana 47. Zakona o bankama

Period: od _____ do _____

Transferi prijavljeni poslije roka od tri dana

R. b.	Vrsta transfera	Vrsta valute	Br. prijavljenih transfera poslije roka od 3 dana	Vr. prijavljenih transfera poslije roka od 3 dana	Br. transf. za koje je FOO tražio podatke	Vr. transf. za koje je FOO tražio podatke	Br. transf. za koje FOO nije tražio podatke	Vr. transf. za koje FOO nije tražio podatke
1	2	3	4=6+8	5=7+9	6	7	8	9
1.	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE (1.1.+1.2.)	KM						
1.1.	30.000,00 KM i više	KM						
1.2.	30.000,00 KM i više	Strana valuta						
2.	POVEZANE TRANSAKCIJE (2.1.+2.2.)	KM						
2.1.	Povezane transakcije	KM						
2.2.	Povezane transakcije	Strana valuta						
3.	SUMNJIVE TRANSAKCIJE (3.1.+3.2.)	KM						
3.1.	Sumnjive transakcije	KM						
3.2.	Sumnjive transakcije	Strana valuta						
4.	FINANSIRANJE TERORIZMA (4.1.+4.2.)	KM						
4.1.	Finansiranje terorizma	KM						
4.2.	Finansiranje terorizma	Strana valuta						
5.	OPSTRUKCIJA MIROVNOG PROCESA (5.1.+5.2.)	KM						
5.1.	Opstrukcija mirovnog procesa	KM						
5.2.	Opstrukcija mirovnog procesa	Strana valuta						
6.	UKUPNO (1+2+3+4+5)	KM						

KUPIT

(ime i prezime, potpis i telefonski broj)

DIREKTOR

Obrazac br. 7

DETALJNA KNJIGA TRGOVANJA

Knjiga trgovanja na dan .../.../ godine

Redni broj	Naziv instrumenta	Oznaka vrijednosnog papira / Oznaka posla (deal-a)	Nominalna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Nominalna vrijednost u KM	Tržišna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Tržišna vrijednost u KM
1.	Dionice i vlasnički udjeli u trgovačkim društvima							
1.1.								
1.2.								
	UKUPNO							
2.	Dužnički vrijednosni papiri							
2.1.								
2.2.								
	UKUPNO							
3.	Ostali prenosivi vrijed. papiri							
3.1.								
3.2.								
	UKUPNO							
4.	Instrumenti tržišta novca							
4.1.								
4.2.								
	UKUPNO							
5.	Finansijski "futures" ugovori							
5.1.								
5.2.								
	UKUPNO							
6.	"Forward" ugovori							
6.1.								
6.2.								
	UKUPNO							
7.	"Swap" ugovori							
7.1.								
7.2.								
	UKUPNO							

Redni broj	Naziv instrumenta	Oznaka vrijednosnog papira / Oznaka posla (deal-a)	Nominalna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Nominalna vrijednost u KM	Tržišna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Tržišna vrijednost u KM
8.	Opilje							
8.1.								
8.2.								
	UKUPNO							
9.	Roba - fizički proizvodi							
9.1.								
9.2.								
	UKUPNO							
10.	Robni derivati							
10.1.								
10.2.								
	UKUPNO							
	Izloženosti proizašle iz nepodmirenih transakcija, slobodnih isporuka ili neuvrištenih derivata							
11.								
11.1.								
11.2.								
	UKUPNO							
	Izloženosti proizašle iz "repo" ugovora i ugovora o posuđivanju vrijednosnih papira ili robe drugoj strani							
12.								
12.1.								
12.2.								
	UKUPNO							
	Izloženosti proizašle iz "reverse repo" ugovora i ugovora o posuđivanju vrijednosnih papira ili robe od druge ugovorne strane							
13.								
13.1.								
13.2.								
	UKUPNO							

Redni broj	Naziv instrumenta	Oznaka vrijednosnog papira / Oznaka posla (deal-a)	Nominalna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Nominalna vrijednost u KM	Tržišna vrijednost u valuti	Oznaka valute	Tržišna vrijednost u KM
14.	Izloženosti u obliku naknada, provizija, kamata, dividendi i marži							
14.1.								
14.2.								
	UKUPNO							
	Finansijski instrumenti ostvareni na osnovu ugovora o pokroviteljstvu izdavanja vrijednosnih papira							
15.								
15.1.								
15.2.								
	UKUPNO							
	UKUPNO (1-15):							

OBIM TRGOVANJA U KNJIZI TRGOVANJA NA DAN .../.../GODINE

R.b.	Opis	Stanje na dan	Prosječno mjesečno stanje	% od ukupne rizične aktive
1.	Ukupna tržišna vrijednost			
2.	Ukupna nominalna vrijednost			
3.	Ukupna rizična aktiva			

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/
OPĆI KAMATNI RIZIK PO POJEDINOU VALUTI /PRISTUP ZASNOVAN NA DOSPJEĆU/
Obrazac br. 8 - TABELA B

R.b.	Razred dospjeća	Valuta	Otvorena pozicija		Ponderisana otvorena pozicija		Usklađene pozicije po razredima	Neusklađena ponderisana pozicija po razredima	Usklađena ponderisana pozicija po zonama	Neusklađena ponderisana pozicija po zonama
			Duga	Kratka	Duga	Kratka				
1.	0-1 mjeseca (>3%) odn. 0-1 mjeseca (<3%) 0,00%									
2.	1-3 mjeseca (>3%) odn. 1-3 mjeseca (<3%) 0,20%									
3.	3-6 mjeseca (>3%) odn. 3-6 mjeseca (<3%) 0,40%									
4.	6-12 mjeseca (>3%) odn. 6-12 mjeseca (<3%) 0,70%									
5.	B) Usklađena ponderisana pozicija u zoni jedan 40%									
6.	1-2 godine (>3%) odn. 1-1,9 godine (<3%) 1,25%									
7.	2-3 godine (>3%) odn. 1,9-2,8 godine (<3%) 1,75%									
8.	3-4 godine (>3%) odn. 2,8-3,6 godine (<3%) 2,25%									
9.	C) Usklađena ponderisana pozicija u zoni dva 30%									
10.	4-5 godina (>3%) odn. 3,6-4,3 godine (<3%) 2,75%									
11.	5-7 godina (>3%) odn. 4,3-5,7 godina (<3%) 3,25%									
12.	7-10 godina (>3%) odn. 5,7-7,3 godine (<3%) 3,75%									
13.	10-15 godina (>3%) odn. 7,3-9,3 godina (<3%) 4,50%									
14.	15-20 godina (>3%) odn. 9,3-10,6 godina (<3%) 5,25%									
15.	više od 20 godina (>3%) odn. 10,6-12 godina (<3%) 6,00%									
16.	12-20 godina (<3%) 8,00%									
17.	više od 20 godina (<3%) 12,5%									
18.	D) Usklađena ponderisana pozicija u zoni tri 30%									
19.	A) Ukupno usklađena ponderisana pozicija po svim razredima dospjeća 10%									
20.	E) Usklađena ponderisana pozicija između zone jedan i zone dva 40%									
21.	F) Usklađena ponderisana pozicija između zone dva i zone tri 40%									
22.	G) Usklađena ponderisana pozicija između zone jedan i zone tri 100%									
23.	H) Preostala neusklađena ponderisana pozicija 100%									
	Kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik (10% od A+40% od B+30% od C+30% od D+40% od E+40% od F+100% od G+100% od H)									

Napomena: Tabela se sačinjava zasebno za svaku valutu

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/
 /ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

OPĆI KAMATNI RIZIK PO POJEDINOU VALUTI /PRISTUP ZASNOVAN NA TRAJANJU/

Obrazac br. 8 - TABELA C

R.B.	Opis	Valuta	Otvorena pozicija Duga Kratka	Modificirano trajanje	Ponderisana otvorena pozicija Duga Kratka	Usklađena ponderisana pozicija po zonama	Neusklađena ponderisana pozicija po zonama
1.	Zona 1 (do 1 godine)						
1.1.	Instrument 1						
1.2.	Instrument 2						
	Ukupno zona 1 (pretpostavljena promjena kamatne stope - 1%)						
2.	Zona 2 (od 1 do 3 godine i 6 mjeseci)						
2.1.	Instrument 1						
2.2.	Instrument 2						
	Ukupno zona 2 (pretpostavljena promjena kamatne stope - 0,85%)						
3.	Zona 3 (preko 3 godine i 6 mjeseci)						
3.1.	Instrument 1						
3.2.	Instrument 2						
	Ukupno zona 3 (pretpostavljena promjena kamatne stope - 0,70%)						
4.	A) Usklađ. poz. ponder. vremenom trajanja po svim zonama -2%						
5.	B) Usklađ. poz. ponder. vremenom trajanja između zone 1 i zone 2-40%						
6.	C) Usklađ. poz. ponder. vremenom trajanja između zone 2 i zone 3 - 40%						
7.	D) Usklađ. poz. ponder. vremenom trajanja između zone 1 i zone 3 -100%						
8.	E) Neusklađene pozicije ponder. vremenom trajanja -100%						
	Kapitalni zahtjev za opći kamatni rizik (2% od A+40% od B+40% od C+100% od D+100% od E)						

Napomena: Tabela se sačinjava zasebno za svaku valutu

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTJEV ZA DEVIZNI RIZIK

OBRAZAC BR. 5 - TABELA B

R.BR.	OPIS	IZNOS
1.	Ukupna duga devizna pozicija banke	
2.	Ukupna kratka devizna pozicija banke	
3.	Pozicija u zlatu	
4.	Ukupna otvorena devizna pozicija banke	
	Kapitalni zahtjev za devizni rizik (x 12 %)	

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

ime banke/ Imatični broj/
KAPITALNI ZAHTEJ ZA RIZIK ULAGANJA U VLASNIČKE VRIJEDNOSNE PAPIRE

Obrazac br. 9 - TABELA A

I KAPITALNI ZAHTEJ ZA UGRAĐENI KAMATNI RIZIK U VLASNIČKE DERIVATE		Tržišna vrijednost Duga neto pozicija	Tržišna vrijednost Kratka neto pozicija	Bruto pozicija	Neto pozicija	Kapitalni zahtjev
<u>Razdoblje preostalo do isteka</u>						
1.	Od nula do tri mjeseca (0.2%)					
2.	Od tri do šest mjeseci (0.4%)					
3.	Od šest do dvanaest mjeseci (0.7%)					
4.	Od godinu dana do dvije godine (1.25%)					
5.	Od dvije godine do tri godine (1.75%)					
6.	Od tri do četiri godine (2.25%)					
7.	Od četiri do pet godina (2.75%)					
8.	Preko pet godina (3.75%)					
UKUPNO (1.- 8.):						

II KAPITALNI ZAHTEJ ZA RIZIK ULAGANJA U VLASNIČKE VRIJED. PAPIRE		Tržišna vrijednost Duga neto pozicija	Kratka neto pozicija	Bruto pozicija	Neto pozicija	Kapitalni zahtjev
Nacionalna tržišta na kojima su vrijednosni papiri uvršteni						
9.	BiH					
9.1.	Dionice					
9.2.	Potvrde depozitarnih institucija					
9.3.	Berzovni indeksi					
9.4.	Konvertibilne obveznice					
9.5.	Vlasnički vrijednosni papiri nastali raščlanjivanjem derivata					
9.6.	Ostali oblici vlasničkih vrijednosnih papira					
Ukupno uvršteno na BiH nacionalno tržište (9.1. - 9.6.):						
10.	Nacionalno tržište X					
10.1.	Dionice					
10.2.	Potvrde depozitarnih institucija					
10.3.	Berzovni indeksi					
10.4.	Konvertibilne obveznice					
10.5.	Vlasnički vrijednosni papiri nastali raščlanjivanjem derivata					
10.6.	Ostali oblici vlasničkih vrijednosnih papira					
Ukupno uvršteno na nacionalno tržište X (10.1. - 10.6.):						
UKUPNO (9. + 10.):						
Ukupno kap.zahtjev = ukupni kap. zahtjev za I dio tabele + (ukupna bruto pozicija il dijela tabele x 6%) + (ukupna neto pozicija il dijela tabele x 12%)						

ime i prezime/ potpis /tel, br. ovlaštenog lica/

ime i prezime/ potpis /tel, br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTJEV ZA ROBNi RIZIK

Obrazac br. 9 - TABELA B

[illegible]

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTEJ ZA RIZIK ISPORUKE

Obrazac br. 10 -TABELA A

Broj dana kašnjenja Varijanta A		Ugovorena cijena	Tržišna cijena	Razlika	Kapitalni zahtjev
1.	Transakcije s dužničkim instrumentima				
1.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,10)				
1.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,50)				
1.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,75)				
1.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (1.1. - 1.4.):				
2.	Transakcije s vlasničkim instrumentima				
2.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,10)				
2.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,50)				
2.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,75)				
2.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (2.1. - 2.4.):				
3.	Druge transakcije				
3.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,10)				
3.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,50)				
3.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,75)				
3.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (3.1. - 3.4.):				
	UKUPNO (1+2+3):				

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTJEV ZA RIZIK ISPORUKE

Obrazac br. 10 -TABELA A

Broj dana kašnjenja Varijanta B		Ugovorena cijena	Tržišna cijena	Razlika	Kapitalni zahtjev
1.	Transakcije s dužničkim instrumentima				
1.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,005)				
1.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,04)				
1.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,09)				
1.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (1.1. - 1.4.):				
2.	Transakcije s vlasničkim instrumentima				
2.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,005)				
2.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,04)				
2.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,09)				
2.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (2.1. - 2.4.):				
3.	Druge transakcije				
3.1.	5 do 15 radnih dana (koeficijent 0,005)				
3.2.	16 do 30 radnih dana (koeficijent 0,04)				
3.3.	31 do 45 radnih dana (koeficijent 0,09)				
3.4.	preko 45 radnih dana (koeficijent 1,00)				
	Ukupno (3.1. - 3.4.):				
	UKUPNO (1+2+3):				

Napomena: U dijelu tabele koji se odnosi na varijantu koju banka ne koristi upisuju se nule

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTEJ ZA RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Obrazac br. 10 - TABELA B

Potraživanje od lica kojima se dodjeljuje odgovarajući ponder		Tržišna vrijednost VP / robe	Tržišna vrijednost kolaterala	Razlika / Vrijednost potraživanja	Ponderisana vrijednost	Kapitalni zahtjev
1. Slobodne isporuke						
1.1.	ponder kreditnog rizika 0%					
1.2.	ponder kreditnog rizika 20%					
1.3.	ponder kreditnog rizika 50%					
1.4.	ponder kreditnog rizika 100%					
Ukupno (1.1. - 1.4.):						
2. "Repo" ugovori i ugovori o posuđivanju vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani						
2.1.	ponder kreditnog rizika 0%					
2.2.	ponder kreditnog rizika 20%					
2.3.	ponder kreditnog rizika 50%					
2.4.	ponder kreditnog rizika 100%					
Ukupno (2.1. - 2.4.):						
3. "Reverse repo" ugovori i ugovori o posuđivanju vrijednosnih papira ili robe od druge ugovorne strane						
3.1.	ponder kreditnog rizika 0%					
3.2.	ponder kreditnog rizika 20%					
3.3.	ponder kreditnog rizika 50%					
3.4.	ponder kreditnog rizika 100%					
Ukupno (3.1. - 3.4.):						
4. Ostali rizici druge ugovorne strane						
4.1.	ponder kreditnog rizika 0%					
4.2.	ponder kreditnog rizika 20%					
4.3.	ponder kreditnog rizika 50%					
4.4.	ponder kreditnog rizika 100%					
Ukupno (4.1. - 4.4.):						
UKUPNO (1+2+3+4)						

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

KAPITALNI ZAHTEJEV ZA RIZIK POZICIJE U OPCIJAMA

Obrazac br. 11

R.b.	Opis	Kapitalni zahtjev za odnosnu varijablu	Tržišna vrijednost opcije/ Iznos "in the money"	Kapitalni zahtjev
I SIMPLIFICIRANA METODA				
1.	Kupljene opcije			
1.1.				
1.2.				
1.3.				
	Ukupno (1.1. - 1.3.):			
2.	Kombinacija kup. opcija i odnos. vrijed. papira ili strane valute			
2.1.				
2.2.				
2.3.				
	Ukupno (2.1. - 2.3.):			
	Ukupno kod simplificirane metode (1+2):			

II METODA DELTA-PLUS

1.	Kapitalni zahtjev za gama rizik	
2.	Kapitalni zahtjev za vega rizik	
	Ukupno kod delta-plus metode (1+2):	

Napomena: U dijelu tabele koji se odnosi na metodu koju banka ne koristi upisuju se nule

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime banke/ /matični broj/

Obrazac br. 8 - TABELA A

SPECIFIČNI KAMATNI RIZIK PO POJEDINOJ VALUTI

	Valuta	Duga pozicija	Kratka pozicija	Neto pozicija	Ponderisana pozicija
I Stavke koje ne nose rizik					
1.	Dužnički vrijednosni papiri koje je izdala Centralna banka BiH				
2.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale centralne banke zemalja zone A				
3.	Dužnički vrijednosni papiri koje je izdala Vlada FBiH				
4.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale vlade zemalja zone A				
5.	Ostale stavke koje ne nose rizik				
Ukupna apsolutna vrijednost neto pozicija stavki koje ne nose rizik (ponder 0%)					
II Kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća do 6 mjeseci					
6.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale međunarodne banke za razvoj				
7.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale inostrane banke s odgovarajućim kreditnim rejtingom				
8.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale regionalne vlade niže od vlada zemalja zone A				
9.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale institucije koje finansira budžet FBiH/BiH				
10.	Ostale kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća do 6 mjeseci				
Ukupna apsolutna vrijed. neto pozicija kvalific. stavki (rok do 6 mj.- ponder 0,25%)					
III Kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća od 6 do 24 mjeseca					
11.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale međunarodne banke za razvoj				
12.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale inostrane banke s odgovarajućom kreditnim rejtingom				
13.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale regionalne vlade niže od vlada zemalja zone A				
14.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale institucije koje finansira budžet FBiH/BiH				
15.	Ostale kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća od 6 do 24 mjeseca				
Ukupna apsolutna vrijed. neto pozicija kvalific. stavki (rok 6-24 mj.- ponder 1,00%)					

Valuta	Duga pozicija	Kratka pozicija	Neto pozicija	Ponderisana pozicija
IV Kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća preko 24 mjeseca				
16.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale međunarodne banke za razvoj			
17.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale inostrane banke s odgovarajućom kreditnim rejtingom			
18.	Duž. vrijed. papiri koje su izdale regionalne vlade niže od vlada zemalja zone A			
19.	Dužnički vrijednosni papiri koje su izdale institucije koje finansira bučžet FBiH/BiH			
20.	Ostale kvalificirajuće stavke sa rokom dospijeća preko 24 mjeseca			
Ukupna apsolutna vrijed. neto pozicija kvalifi. stavki (rok preko 24 mj.-ponder 1,60%)				
V Druge stavke				
21.	Duž. vr. papiri koje su izdale inostrane banke koje nemaju odgovarajući kreditni rejting			
22.	Dužnički vrijednosni papiri ostalih izdavatelja			
Ukupna apsolutna vrijednost neto pozicija drugih stavki (ponder 12%)				
Kapitalni zahtjev za specifični kamatni rizik				
(Zbir svih ponderisanih pozicija - I+II+III+IV+V)				

Napomena: Tabela se sačinjava zasebno za svaku valutu

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/

/ime i prezime/ potpis /tel. br. ovlaštenog lica/